स्पंदन

२००३-२००४

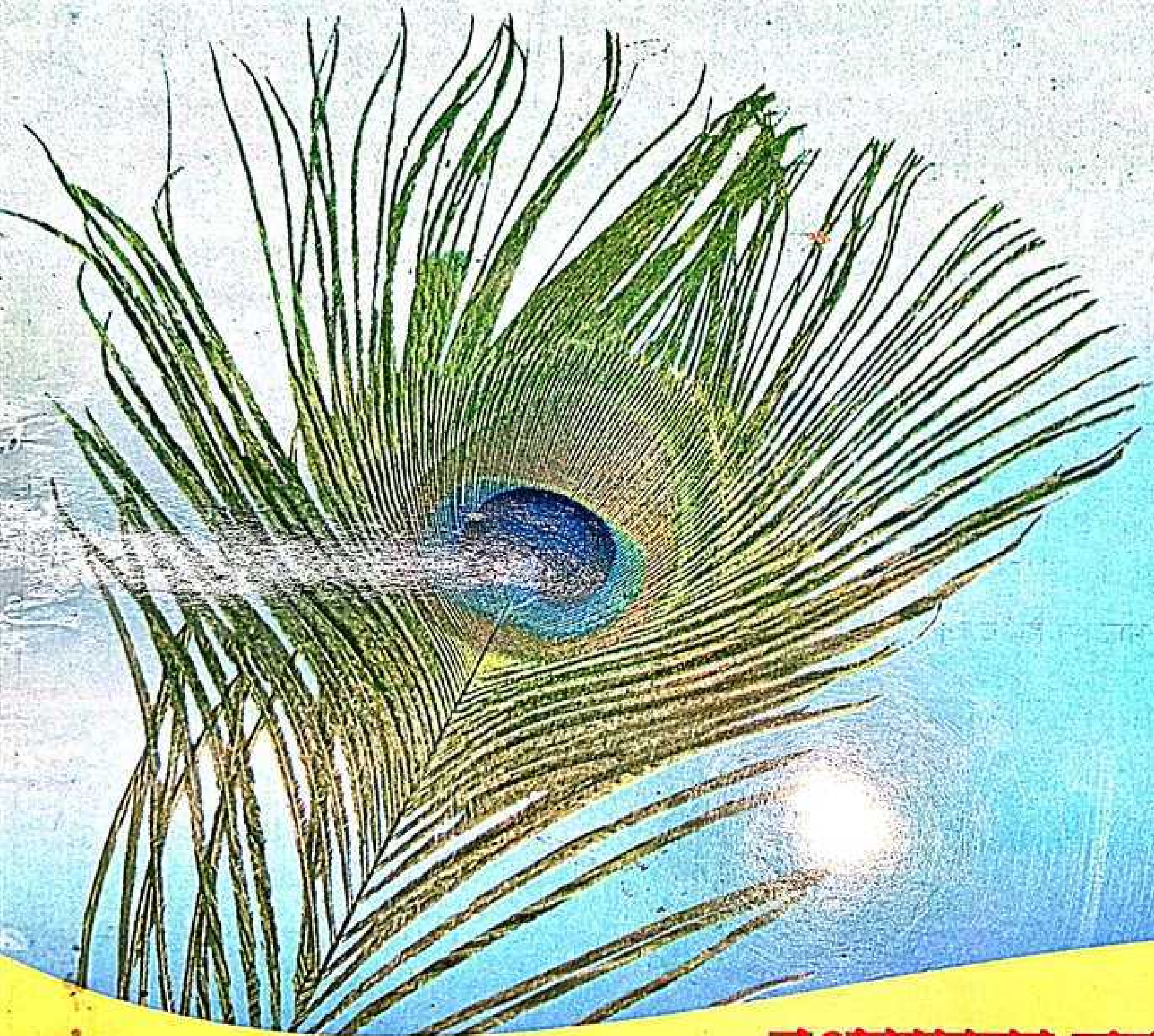

दूधसाखर महाविद्यालय

बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.

एक दशक ज्ञानदानाचं...

श्री. दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीन

ता.कागल, जि. कोल्हापूर संचलित

दूधसाखर महाविद्यालय
(कला व विज्ञान)

दूधसाखर माध्यमिक व
उच्च माध्यमिक विद्यालय
(कला, विज्ञान व्यावसायिक व
सैनिक शाळा प्रवेश तयारी वर्ग)

दूधसाखर विद्यानिकेतन
(प्राथमिक विभाग)

ठळक वैशिष्ठये

- विविध शैक्षणिक शाखांसाठी भव्य व सुसज्ज इमारती
- शिक्षण, कला, क्रीडा व संस्कारासाठी विशेष लक्ष
- शांत व निसर्गरम्य परिसर
- ुणवत्ता प्राप्त शिक्षक वर्ग
- ग्रंथालय, सुसज्ज प्रयोगशा
- डांगण व अभ्यासाची स्वतं

मा. दिनकर भाऊसाहेब जाधव
चेअरमन

मा. बाबासाहेब हिंदूराव पाटी
व्हा. चेअरमन

संस्था मार्गदर्शक

मा. आमदार बजरंग देसाई

माजी आमदार नामदेवरावजी भोईटे

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर) संचलित

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

स्पंदन

वार्षिक अंक अकरावा

सन २००३ - २००४

संपादक मंडळ

संपादक

प्रा. डॉ. आनंद वारके — मराठी

विभागीय संपादक

प्रा. धनंजय दिघे — हिंदी

प्रा. श्रीकृष्ण साळोखे — इंग्रजी

प्रा. सतिश गंगावणे — शास्त्र

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स अॅक्ट नियम ८, फॉर्म नं. ४ प्रमाणे
आवश्यक असलेली माहिती

स्पंदन

- प्रकाशन स्थळ : दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.
- प्रकाशनाचा काळ : वार्षिक
- प्रकाशकाचे नाव : मा. प्रभारी प्राचार्य सी. वाय. जाधव
- राष्ट्रीयत्व : भारतीय
- पत्ता : दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.
- संपादक : प्रा. डॉ. आनंद वारके
- राष्ट्रीयत्व : भारतीय
- पत्ता : दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.
- मुद्रकाचे नाव : श्री. उदय एस. पंदारे (मोबा. ३१००७१४)
- राष्ट्रीयत्व : भारतीय
- पत्ता : रत्नाकर कमर्शियल प्रिंटर्स, खरी कॉर्नर, कोल्हापूर. ☎ २६२९९४५
- छाया : रमेश फोटो, बिद्री.
- अक्षर जुळणी : इंप्रेस डिझाईनर, कोल्हापूर.
- पत्ता : राजयोग अपार्टमेंट, महालक्ष्मी नगर, कोल्हापूर.
- मुखपृष्ठ : अतुल आर्ट प्रिंटर, शाहूपुरी, कोल्हापूर.

मी असे जाहीर करतो की वरील माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्रा. सी. वाय. जाधव
प्रभारी प्राचार्य

या अंकातील कवी व लेखकांच्या मताशी प्रकाशक व संपादक मंडळ सहमत असतीलच असे नाही.

(फक्त खाजगी वितरणासाठी)

संपादकीय ...

" स्पंदन "च्या संपादनाचा हा दुसरा योग आहे. या निमित्ताने काही बाबींची नोंद करावी असे वाटते.

१) वार्षिक अंक हा विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या मनातील वास्तव व काल्पनिक भाव भावनांना शब्द माध्यमातून वाट करुन देण्याचे महत्वाचे स्थळ आहे. लेखन कला व्यक्तिमत्त्व विकासाचा एक भाग आहे. यासाठी वार्षिक अंक या संधीचा महाविद्यालयीन जीवनात विद्यार्थ्यांनी फायदा घेणे गरजेचे आहे.

२) मुला मुलींनी " स्पंदन "साठी दिलेल्या साहित्यामधून त्यांच्याकडे सृजनशीलता असल्याचे दिसते. लेखनात कसदारपणा कमी असला तरी पुढील काळात त्यांच्याकडून चांगले लेखन होईल असे वाटते.

३) लेखनासाठी मुला मुलींनी अनुभवाची व्याप्ती वाढवणे गरजेचे आहे.

४) मागीलवर्षी आम्ही " स्पंदन "साठी मुलींचा प्रतिसाद कमी असल्याची खंत व्यक्त केली होती. यावर्षी ही उणीव दूर झाली याचे समाधान वाटते. मुलींनी आपल्या विविध भावना अलवार शब्द संभारातून मांडल्या आहेत.

" स्पंदन " असो अथवा महाविद्यालयातील कोणताही उपक्रम असो संस्थाध्यक्ष मा. दिनकररावजी जाधव यांचे आशीर्वाद पाठीशी असतात. त्यामुळे आम्हाला विद्यार्थी हिताचे कोणतेही काम करण्यास मोठा हुरुप येतो. त्यांचे तसेच संचालक मंडळ, सचिव, प्रभारी प्राचार्य सी. वाय. जाधव, प्राध्यापक वर्ग, प्रशासकीय कर्मचारी, विद्यार्थी विद्यार्थिनी, माझे संपादकीय सहकारी, रत्नाकर प्रेस, कोल्हापूरचे मालक श्री. उदय, कर्मचारी अतुल व पुष्कर यांच्यामुळे या अंकाचे वेळेत संपादन करु शकलो. सहकार्याबद्दल सर्वांचे आभार ! धन्यवाद !!

आपला,

डॉ. आनंद वारके

संपादक

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

व्यवस्थापन समिती

अध्यक्ष	:	मा. श्री. दिनकररावजी भाऊसाहेब जाधव
उपाध्यक्ष	:	मा. श्री बाबासाहेब हिंदुराव पाटील
सदस्य	:	माजी आम. नामदेवरावजी शंकरराव भोईटे
सदस्य	:	मा. श्री. बापूसाहेब यशवंत भोसले
सचिव	:	मा. श्री शामराव शिवाजी चौगलेसो
सेक्रेटरी	:	मा. प्रभारी प्राचार्य चिंतामणी यशवंत जाधव
शिक्षक प्रतिनिधी	:	मा. श्री. नंदकुमार धोंडी पाटील
शिक्षक प्रतिनिधी	:	मा. श्री. यशवंत सिताराम पाटील
शिक्षक प्रतिनिधी	:	मा. श्री. हरीदास दत्तू थायगुडे
शिक्षकेत्तर प्रतिनिधी	:	मा. श्री. महादेव कृष्णा भोईटे

हार्दिक शुभेच्छा !

सभासद हीत हेच आमचे ब्रीद

श्री दूध साखर शिक्षण प्रसारक मंडळ सेवकांची सहकारी पत संस्था मर्यादित, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर.

आकर्षक व्याजदर, तत्पर सेवा

दि. ३१/१/२००४ अखेर

अधिकृत भाग भांडवल	- १०.०० लाख	वसूल भाग भांडवल	- ०८.१४ लाख
फंडस्	- ००.७९ लाख	रोख व बँक शिल्लक	- ०१.२२ लाख
ठेवी	- ३१.३५ लाख	कर्जे	- ३७.७९ लाख
ढोबळ नफा	- ०२.७३ लाख	गुंतवणूक	- ०३.९४ लाख
मालमत्ता	- ००.२२ लाख	खेळते भांडवल	- ४३.१८ लाख

चेअरमन, व्हा. चेअरमन, संचालक मंडळ, मानद सचिव, सचिव व सर्व सभासद

संस्था पदाधिकारी

श्री. दूधगंगा वेदगंगा सहकारी साखर कारखाना लि., बिद्री व
श्री. दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री (मौनीनगर) ता. कागल, जि. कोल्हापूर.

चेअरमन मा. दिनकरराव भाऊसो जाधव

व्हा. चेअरमन मा. बाबासाहेब हिंदूराव पाटील

श्री. विजयसिंह कृष्णाजी मोरे

श्री. प्रविणसिंह [illegible] पाटील

श्री. बापूसाहेब यशवंतराव भोसले

श्री. नंदकिशोर बापूसो सुर्यवंशी

श्री. सुरेश दत्तात्रय सुर्यवंशी

श्री. मारुती गोपाळा फराकटे

संस्था पदाधिकारी

श्री. प्रकाश आनंदराव देसाई

श्री. धनाजीराव रामचंद्र देसाई

श्री. दत्तात्रय महादेव उगळे

श्री. कृष्णात बंडू पाटील

श्री. दिनकरराव श्रीपती आबदार

श्री. दिनकरराव संतू कांबळे

श्री. पंडीत दत्तात्रय केणे

श्री. मारुतीराव बंडू सावडकर

सौ. लिलाबाई दिनकरराव पाटील

सौ. गीता केरबा चौगले

श्री. वाय. एस. पाटील
कामगार प्रतिनिधी

श्री. सर्जेराव ईश्वर देसाई
कामगार प्रतिनिधी

विद्यार्थी संसद

प्रा. एस. एन. झेंडे
जिमखाना चेअरमन

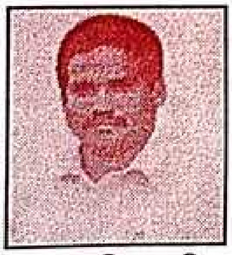

प्रा. एन. डी. पाटील
क्रीडा प्रतिनिधी व जिमखाना प्रमुख

प्रा. वाय. एस्. पाटील
एन.एस. एस. प्रतिनिधी

प्रा. एल. एस्. करपे
प्राध्यापक प्रतिनिधी

विनायक पाटील
विद्यापीठ सचिव

कु. उज्वला पाटील
वर्ग प्रतिनिधी, बी. ए. १

कु. वैशाली पाटील
वर्ग प्रतिनिधी, बी. ए. २

प्रशांत शिंदे
वर्ग प्रतिनिधी, बी. एस्सी. २

अजित पाटील
वर्ग प्रतिनिधी, बी. ए. ३

शौनक [illegible]
वर्ग प्रतिनिधी, बी. एस्सी. ३

दयानंद कांबळे
क्रीडा व मागासवर्गीय प्रतिनिधी

श्रेणीक पाटील
एन. एस. एस. प्रतिनिधी

कु. अर्चना चौगले
मागासवर्गीय विद्यार्थिनी प्रतिनिधी

कु. विद्या चव्हाण
विद्यार्थिनी प्रतिनिधी

मा. आर. डी. देसाईसो
कार्यकारी संचालक, बिद्री कारखाना
मानद सचिव, श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री.

मा. शामराव शिवाजी चौगलेसो
सचिव, श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळ, बिद्री.

मा. सी. वाय. जाधव
प्रभारी प्राचार्य

प्रा. धनंजय दिघे प्रा. डॉ. आनंद वारके प्रा. सतीश गंगावणे प्रा. श्रीकृष्ण साळोखे
संपादक मंडळ

मराठी विभाग

हे शब्देवीण संवादिजे । इंद्रिया नेणता भोगिजे ।
बोला आदि झोंबिजे । प्रमेयासी ॥

– संत ज्ञानेश्वर

- विभागीय संपादक -

प्रा. डॉ. आनंद वारके

स्पंदन

२००३-२००४

अंतरंग

गद्य विभाग

१)	दोन पत्रे	अभिजीत पाटील	बी. ए. भाग ३	७
२)	कल्पनाजी अधुरी राहिली	स्वाती पाटील	बी. ए. भाग १	८
३)	नशीब (ललित निबंध)	संतोष मोरे	बी. ए. भाग ३	९
४)	माणुसकीचा शोध (ललित निबंध)	दत्तात्रय कांबळे	बी. ए. भाग ३	११
५)	मैत्रीचे रंग (ललित निबंध)	सुनिल तोरासे	बी. एस्सी. भाग २	१२
६)	प्रेमाचे बदलते स्वरुप (ललित निबंध)	अभिजीत पाटील	बी. एस्सी. भाग १	१४
७)	स्त्री मन	सागर वारके	बी. ए. भाग ३	१६
८)	स्त्री जन्मा तुझी ही कहाणी	अमर कुंभार	बी. एस्सी. भाग ३	१७
९)	एड्स् ग्रस्तांचे पुनर्वसन-देशासमोरील आव्हान..	राजाराम कांबळे	बी. ए. भाग २	१८
१०)	माझ्या मनातील भारत	साताप्पा खोत	बी. ए. भाग ३	२०

पद्य विभाग

१)	मैत्री	सदाशिव पाटील	बी. ए. भाग १	२२
		वैशाली पाटील	बी. ए. भाग २	२२
		संतोष पाटील	बी. ए. भाग २	२२
२)	बंधन	उत्तम कोरे	बी. ए. भाग २	२२
३)	जरा जपून	रुपाली खोत	बी. ए. भाग ३	२३
४)	पहाट	कविता केरकळ	बी. एस्सी. भाग २	२३
५)	आई	महादेव पवार	बी. ए. भाग ३	२३
६)	दिशा	गीता कुराडे	बी. एस्सी. भाग १	२४
७)	जीवनात भरपूर काही करण्या जोग असतं	कविता खेडकर	बी. एस्सी. भाग १	२४
९)	चूक	उषाराणी पाटील	बी. एस्सी. भाग २	२४
१०)	आईसाठीच	युवराज चौगुले	बी. ए. भाग २	२५
११)	आई	सविता घोडके	बी. ए. भाग २	२५
१२)	तू	दीपक पाटील	बी. ए. भाग २	२५
१३)	भारतीय सैनिक	विनायक वाजे	बी. एस्सी. भाग १	२६
१४)	पैसा	अमर मोरे	बी. ए. भाग १	२६
१५)	व्यभिचार	संदिप घोडके	बी. ए. भाग ३	२६
१६)	जगावे असे	सागर वंजारे	बी. एस्सी. भाग १	२७
१७)	रांगोळी	अर्चना पवार	बी. ए. भाग १	२७
१८)	शिक्षा	आशिष पोवार	बी. एस्सी. भाग १	२७
१९)	नववधू	ए. बी. गुरव	बी. एस्सी. भाग १	२८
२०)	अर्थ काय या जगण्याला ?	माधुरी पाटील	बी. ए. भाग १	२८

दोन पत्रे

अभिजीत जयसिंग पाटील – बी.ए. भाग ३

कॉलेजच्या परीक्षा जवळ आल्या होत्या. निला बेचैन अवस्थेत साऱ्या वसतिगृहातून फिरत होती. कारण तिने आज पहाटे एक भयंकर वाईट स्वप्न पाहिले होते. तिच्या मनामध्ये आशिष विषयी खूप प्रेम होते पण ती ते प्रेम त्याला बोलून दाखवू शकत नव्हती. तिला फार भिती वाटत होती. त्यातच आज तिने स्वप्नात असे पाहिले होते की, आशिषच लग्न दुसऱ्याच एका मुलीशी धुमधडाक्यात होत आहे. या स्वप्नामुळे अचानक निलाच्या मनामध्ये आशिषबद्दल संशयाचे जाळे निर्माण झाले. आशिषचे प्रेम तिला खर वाटलं नाही, कारण प्रत्येक भेटीत तो मैत्री व अभ्यासाच्याच गोष्टी बोलत असे कोणत्याच भेटीत तो प्रेमाची गोष्ट बोलत नसे.

निलाचे मन आता प्रेमाच्या जाळ्यात पूर्णपणे अडकलं होतं. प्रत्येक वेळी तिच्या मनात आशिषचाच विचार येत असे. यामुळे तिचे अभ्यासाकडे दुर्लक्ष झाले होते. वसतिगृहातील सर्व मुली अभ्यासात दंग असत. निला मात्र आपल्या प्रेमाचाच विचार करत असे. ती विचार करत असे की, आशिष जर माझ्यावर प्रेम करत नाही तर परीक्षेसाठी मलाच बेस्टलक का देतो ? तसेच त्याच यापूर्वी एक पत्र आलं होते पण त्याच्या खाली फक्त "ए" अक्षर लिहिले होते. "ए" चा अर्थ आशिष कारण तोच मला पत्र पाठवत असणार, " माझे तुझ्यावर प्रेम आहे. तुझ्याशी मी लग्न करू इच्छितो. मी तुला भेटेन तेव्हा तुझा विचार सांग." तुझा प्रिय प्रेमी आणि त्याच्या खाली "ए" हे अक्षर लिहिले होते.

अशा प्रकारे आपल्या दुःखी व अस्वस्थ मनाला प्रसन्न करण्यासाठी ती जुन्या आठवणीमध्ये रममाण होत असे.

एके दिवशी आशिषने तिला कॉलेज सुटल्यानंतर थांबावयास सांगितले होते. त्याला काहीतरी सांगावयाचे होते. निलाही आज आपल्या मनातील भावना प्रत्यक्ष व्यक्त करेल या अपेक्षेने थांबली. पण भेटीत शेवटपर्यंत तो काही न सांगताच निघून गेला.

आशिष टी.वाय. बी. ए. मध्ये शिकत होता आणि निला एफ. वाय बी.ए.मध्ये होती. आशिषने पहिल्याच भेटीत तिचे नाव विचारून तिच्याशी मैत्री केली होती.

आठवणीत बारा कधी वाजले हे समजलेच नाही. ती जेव्हा जेवणासाठी खानावळीत निघाली तेव्हा तिच्या पाठोपाठ तिची एक मैत्रिण आली व तिने तिच्या हाती दोन पत्रे दिली व निघून गेली. निलाने पत्रे कोणी पाठवली आहेत हे पाहण्यासाठी पत्राच्या पाठीमागे पाहिले. त्यापैकी एक वडीलांचे व दुसरे आशिषचे होते. आशिषचे पत्र पाहताच तिला आनंद झाला. त्याने काय लिहीले असेल याबद्दल ती मनामध्ये वेगवेगळ्या कल्पना तयार करू लागली. पत्रे वाचून जेवायला जायचे असे तिने ठरविले. पहिले पत्र वडीलांचे वाचावे असे तिने ठरविले.

वडिलांचे पत्र उघडले. वडिलांनी तिच्या लग्ना विषयी लिहीले होते "लवकर घरी ये मी तुझ्यासाठी मुलगा पाहिला आहे." हे वाचून तिला फार राग आला. तिला वडिलांनी पाहिलेल्या मुलाबरोबर लग्न करायचे नव्हते. ती आशिष व्यतिरीक्त इतर कोणाचा विचारही करू शकत नव्हती. त्यामुळे तिने वडीलांना लगेचच पत्रोत्तर पाठविले. – "मी एका मुलावर प्रेम केले आहे. मला क्षमा करा. परीक्षा संपताच येईन." आणि पत्र एका मैत्रिणी मार्फत पोस्टपेटीत टाकण्यास दिले.

आशिषचे पत्र प्रेमाने भरलेले असेल या अपेक्षेने निलाने अत्यानंदाने पत्र उघडले. मात्र ते पत्र वाचून तिला एक प्रचंड हादरा बसला. सारं वसतिगृह तिला शांत वाटू लागलं, सर्व रस्ता ओस वाटू लागला. तिला स्वत:च्या डोळ्यांवर विश्वास बसेनासा झाला. कारण ते पत्र म्हणजे आशिषच्या लग्नाची आमंत्रण पत्रिका होती. आपले प्रेम एकतर्फी होते या विचाराने ती फार दु:खी झाली.

दुपारचे दोन वाजले होते तरी तिला जेवणाची आठवण नव्हती. दु:खी मनाने ती खानावळीकडे पावले टाकू लागली. तिच्या मनावर फार मोठा आघात झाला होता व ती स्वत:ला त्यातून सावरू शकणार नव्हती. आपल्या विचारात गुंग होऊन जात असलेल्या निलाला रस्त्यात अडवून एक मुलगा विचारू लागला– "निला, मी अमर माझ्या पत्राचे उत्तर देणार नाही काय ?"

❖ ❖ ❖ ❖

कल्पनाजी अधुरी राहिली !

स्वाती पाटील - बी.ए. भाग १

कल्पना .... नाव कुठं तरी ऐकल्यासारखं वाटतं नाही का ? होय ! ही तीच कल्पना जिच्यासारखी कामगिरी करून आपल्या भारत देशाचे नाव मोठे करणे हे किती तरी लोकांचे स्वप्न बनले आहे. विशेषत: तरूण तरूणींचे !

कोण ही कल्पना ? असा सुध्दा प्रश्न पडत असेल. जिद्द, चिकाटी, एकाग्रता, ध्यास, कष्ट अभ्यासूपणा या गुणसरीतांचा एक जीवंत संगम म्हणजेच कल्पना चावला. कधी कोणी विचार सुध्दा केला नसेल की भारतासारख्या विकसनशील देशातून एक युवती यशाचे शिखर सर करेल म्हणून..! एकाग्रता, चिकाटी आणि कष्ट हे तीनही गुण कल्पनाच्या अंगी बाणले गेले. फाळणीनंतर तिच्या वडिलांना पाकिस्तानातून भारतात परत यावे लागले. तेही हातात एकही पैसा नसताना. पण झालेल्या नुकसानाचा विचार न करता पुन्हा त्यांनी जिद्दीने आपल्या संसाराचा गाडा व्यवस्थित चालवला. हे सर्व कल्पनाने उघड्या डोळ्यांनी पाहिले होते आणि इथेच तिला कष्टाचे बाळकडू पाजलं गेलं.

कल्पनाला लहानपणापासून अवकाशात विहार करण्याचे वेड होते. इतरांप्रमाणेच तिने स्वप्ने पाहिली होती. ती तिला सत्यात उतरवयाची होती. हे स्वप्न तिने वास्तवातील सर्व अडथळे दूर करून सत्यात उतरवले. तिने अमेरिकेत अवकाश शास्त्रात पीएच्.डी. मिळवली व १९९४

साली तिला नासात प्रवेश मिळाला आणि १९९७ साली ती अवकाशात गेली. भारताच्या नावाची प्रचिती पूर्ण जगाला करून दिली. ती अवकाशात जाणारी भारतातील पहिली महिला होती. आपल्या पहिल्या सफरीने तिने सोळा दिवस अवकाशात प्रवास केला तो पृथ्वीला २५२ प्रदक्षिणा घालून व ६५ लाख कि.मी. भ्रमण करत. तिच्या या कामगिरीमुळे तिची पुन्हा अवकाशात जाण्यासाठी निवड झाली. तिची ही सफर होती ती खासकरून कॅन्सर सारख्या महाभयंकर रोगावर औषध शोधण्यासाठी. पण आपल्या सभोवतीच्या निसर्गाच्या गुढ रहस्याचा उलगडा करण्यासाठी सतत प्रयत्न करण्याच्या धडपडीसाठी तिची आहूती पडली.

सगळा करनाला गाव जिथे तिच्या आगमनासाठी आनंद सोहळा साजरा करण्यात गुंग होता. तिथे एका बातमीने चित्रच बदलून टाकले. आणि सर्व गाव दु:खात बुडाला कारण त्यांच्या या कल्पनेचं यान पृथ्वीवर येण्यापूर्वीच नष्ट झाले होते. झाला प्रकार हा केवीलवाणा तर होताच पण निसर्गाला आणि मानवतेला सुध्दा लाजवणारा होता.

कल्पनासारखेच लोक देशासाठी बरेच काही करत असतात गेल्या पंचवीस वर्षातल्या भारतीयांच्या पराक्रमाची ती निशाणी होती. त्यामुळेच तिचे नाव ऐकताच भारतीयांची मान उंचावते. पण हे परिश्रम घेणारे रत्न आपल्या आठवणी ठेवून पडद्याआड गेले आहे.

आज जरी शरीराने ती आपल्यात नसली तरी तिच्या कर्तृत्वाने ती अमर झाली आहे. तिची स्मृती कितीतरी शतके भारतीयांमध्ये राहतील. पुढच्या पिढ्यांना पराक्रमाच्या प्रेरणा देत राहतील.

❖❖❖❖

नशीब (ललित निबंध)

संतोष हरी मोरे - बी.ए. भाग ३

सर्वच म्हणतात आपण जे काही करतो ते नशिबात लिहीलेलं आहे म्हणूनच... पण नशीब म्हणजे तरी काय असतं ? आपल्या बाबतीत मनाविरूध्द घडले तर त्याचे खापर नशीबावर फोडले जाते आणि ज्या चुका आपण करतो त्याही नशीबामुळेच असे म्हणतो. नशीब-नशीब म्हणत बसलो तर ते कितपत योग्य म्हणावं. कुठल्याही गोष्टीचे परिणाम हे होतातच. आपली परीक्षा असली की त्याच्याबरोबर निकाल हा असतोच पण निकाल हा आपण पेपर कसा सोडवला ? लिहिला ? किती अभ्यास केला ? कोणत्या पध्दतीने केला ? त्यावर ठरविला जातो अर्थात याठिकाणी संबंध हा आपलाच असतो. आपल्या नशिबाचा नाही.

आज दिवसभरात काय झालं आणि उदया काय होणार हे पण नशीब सांगतं का ? नुसतं नशीब-नशीब करत नशीवाला कुरवाळत बसलो तर नशीबच आपल्या मानेवर बसेल परत आपण

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

नशीबच आपलं म्हणणार ....! आजचा दिवस कसा गेला तसा उदयाचा दिवस काय घेऊन येतो (उजाडतो) हे कोणालाच माहित नसते आणि जो म्हणतो, "मला माहित आहे." तो खोटं बोलतो. ज्योतिषी आपल्या चेहऱ्यावरून भविष्य भाकीत असतो. तसेच हातावरील रेषावरून तर तो धन (संपत्ती) रेषा, आयुष्य रेषा इ. अशा बऱ्याच कल्पना मांडतो. आपले नशीब या रेषेमध्ये दडलेले आहे ही समजूत फक्त कल्पना म्हणून समाजावी किंवा आपला समज त्यावर असेल तर आपल्या नशीबात काय घडत आहे किंवा घडणार आहे त्याबाबत विचार तरी का करता ? आज समज असा आहे की मानव हा सर्वश्रेष्ठ प्राणी आहे त्याला सिंहासारखे दात, नखे नाहीत, चित्यासारखी चपळता नाही. हवेत उडता येत नाही. तरी तो नशीब म्हणत असतो. खरे तर तो इतर प्राण्यांच्यापेक्षा सर्वात दुर्बल प्राणी समजणे योग्य असायला हवे असे म्हणणे चुकीचे ठरणार नाही. तरी देखील त्याला काही मौल्यवान देणी लाभलेली आहेत. त्यापैकी एक म्हणजे " विचारशक्ती " आणि इतर प्राण्यांच्यामध्ये ही शक्ती नसते. या अभावामुळे मानव हा सर्वश्रेष्ठ मानला जातो.

आपलं नशीब कोण ठरवते ? आपले आई-वडील मित्र मंडळी की गुरूवर्य ? यापैकी कोणीच नसणार. कारण हे सर्व आपल्याला आपले भवितव्य घडवण्यासाठी मदत करतात. या सर्वांकडून जितकी मदत घेता येईल तेवढी घ्यावी आणि आपले ध्येय त्यासाठी करावी लागणारी वाटचाल यशस्वी करायची असते. जीवनात किती यश सिध्द होते. शिवाजी महाराजांचे नशीब जिजाऊंनी घडविले की दादोजी कोंडदेव की शूर मावळ्यांनी ? त्यांचे नशीब घडले ते या सर्वांच्या निर्मळ चांगलेपणामुळे. मावळ्यांनी जर त्यांना साथ दिली नसती तर महाराज हिंदवी स्वराज्याचे तोरण कधीच बांधू शकले नसते. पण गुलामगिरीची भाकर खात बसण्यापेक्षा हातात तलवार घेऊन कष्टाची म्हणजेच स्व-बळावर शत्रूला पराजीत करुनच....!

आपले दैव कुठे लपले आहे हे मनातील सर्व दरवाजे उघडल्याशिवाय आली त्यांचा शोध घेण्यासाठी, आपल्या अस्तित्वाला खरा अर्थ देण्यासाठी, आपल्या कपाळावर किंवा तळहातावरच्या रेषामध्ये आहे हे माहित नाही पण हातात मात्र नक्की असेल आणि आहेच ! हातावरच्या रेषा शोधू नका !

माणुसकीचा शोध ! (ललित निबंध)

दत्तात्रय एस. कांबळे - बी.ए. भाग ३

मित्रांनो, आजचं जग एक यंत्रयुग आहे कारण सर्व कामे ही यंत्रे करू लागली आहेत. त्यामुळे या यंत्रयुगात माणूस तर हरवलाच आहे. त्याची माणुसकी तर त्यापेक्षाही कमी झाली आहे.

माणूस माणसाला खायला मागेपुढे पाहतं नाही. पहा ना ! अमेरिकेत एका व्यक्तीनं चक्क आपल्या मित्राला मारुन त्यानं त्याचं मांस फ्रीजमध्ये ठेवून सात दिवस खाल्लं ! पहा कोठे राहिली माणुसकी ! माणुसकीला काळीमा फासणारी ही अघोरी कृत्ये.

मित्रांनो, यावरुन एक गोष्ट मला आठवली एक म्हातारा माणूस भरदिवसा दिवा पेटवून चौकात इकडे-तिकडे काहीतरी शोधत होता. रस्त्यात येणाऱ्या-जाणाऱ्यांना त्याचे ते वागणे विचित्र वाटत होते, त्यातील एका व्यक्तीने त्यांना विचारले, " भरदिवसा दिवा पेटवून तुम्ही रस्त्यात काय बरे शोधत आहात बाबा ? " तेंव्हा म्हातारा काहीच बोलला नाही. चूप राहिला तो पहिल्याप्रमाणेच आपली कृती करू लागला. हळूहळू तेथे खूप लोकांची गर्दी जमली. काहीना वाटले याला काही ऐकू येत नाही व दिसतही नाही म्हणून दुसऱ्याने जोराने ओरडून विचारले, "बाबा काय शोधत आहात?"

त्यावेळी मात्र म्हातारा जोरात म्हणाला, " माणुसकी !" लोक त्याचे उत्तर ऐकून आश्चर्यचकीत झाले. काहींनी त्याची थट्टा केली. त्यापैकी एक म्हणाला, " आम्ही इथे इतकी माणसे उभी आहोत हे आपल्याला दिसत नाही का ? मग दिवा पेटवून कोणत्या माणसाला शोधत आहात ?"

तेंव्हा म्हातारा म्हणाला, " बेटा तू काय करतोस ? "

" मी डॉक्टर आहे ! "

" आणि तू ? "

" मी इंजिनीअर आहे. "

तिसरा, " मी अधिकारी आहे. "

तुमच्या मध्ये डॉक्टर, इंजिनीअर, कोणी अधिकारी आहे. परंतु मी तर माणुसकी शोधतोय.

एक म्हणाला, " आम्ही सर्व माणसे नाहीत का ?"

" मुळीच नाही." कसे बरे ! तर म्हातारा म्हणाला, "खरा माणूस तोच असतो ज्याच्यात माणुसकी असते. माणूस हा माणसासाठी मरतो व जीवन जगतो. तुम्ही सर्व पैशासाठी जीवन जगत आहात व मरत आहात. बिगर पायांनी तुम्ही आपली कामे करू शकत नाही. तुमचे ध्येय्य माणसाचे कल्याण करणे हे नाही तर अधिकाअधिक पैसे कसे कमविता येतील हे आहे. म्हणून तुम्ही सर्व धंदा करणारी आहात. माणूस नाही." म्हाताऱ्याच्या म्हणण्याला कोणालाही उत्तर द्यायचे धाडस झाले नाही. त्यानी असे जाणले की खरोखरच ते खरी माणुसकी विसरले आहेत. खरामार्ग चुकले आहेत.

❖❖❖❖

मैत्रीचे रंग (ललित लेख)

सुनिल नारायण तोरासे - बी.एस्सी. भाग २

" ढळला रे ढळला दिन सख्या,
संध्या छाया भिवविती हृदया "

कवीवर्य भा. रा. तांबे यांच्या या ओळी किती अर्थपूर्ण आहेत. आयुष्य एक विस्तृत प्रवास करुन शेवटी मावळतीच्या वळणावर येतं. त्यावेळी ऐलतीर मागे पडलेला असतो आणि पैलतीर नजरेच्या टप्प्यात खूणावत असतो. मनामध्ये पैलतीरावर जाण्याची ओढ असली, जरी एक अनामिक आकर्षण असलं, तरी या बद्दलची एक स्वाभाविक भीतीही असतेच आणि नेमकं आयुष्याच्या याच टप्प्यावर आपल्या बरोबर कोणाची तरी सोबत असावी अशी इच्छा अनिवार होते. सहज बोलायचं झालं तर, तुम्ही अनुभवलं असालच की, वयानं एक विशिष्ट टप्पा ओलांडला की आयुष्यात एक जोडीदार सोबतीला असावा अशी इच्छा होते. पण मित्रांनो वयाचा हा विशिष्ट टप्पा ओलांडल्यानंतर आयुष्यात जोडीदाराची साथ लाभेलच याची शाश्वतीही नसते. अशा वेळी ओढ लागते ती मैत्रीची. मैत्रीची गरज प्रत्येकाला असते. पण याची तीव्रता फारशी जाणवत नाही कारण आपण त्यावेळी आपल्या कामाच्या धबडग्यात गुंतलेलो असतो. पण कामातून मोकळं झाल्यानंतर या मैत्रीची गरज फार तीव्रतेने जाणवायला लागते.

मैत्री असावी कशी ?अर्थातच, यासाठी प्रत्येकाची व्याख्या निराळी असेल.

मित्रांनो, तुम्ही अनुभवलं असालच की, मैत्री जुळण्यापेक्षा ती तुटण्याचं प्रमाण अधिक दिसतं. याचं कारण काय, तर इथे आपली चूक होते ? की, मित्र निवडण्यात काही गफलत होते ? की, त्यांना समजून घेण्यात गडबड होते ? या प्रश्नांची उत्तरे ही आपल्यावर झालेल्या संस्कारातच सापडते. तसं पाहिलं तर मित्र निवडतांना त्यांचा स्वभाव आपल्याशी जुळणं ही अगदी पहिली अन् स्वाभाविक अट म्हणायला पाहिजे. पण या उलट दोन भिन्न स्वभावाच्या व्यक्ती एकमेकांना समजावून घेतात, समजावून घेतांना दिसतात.

आणि याही उलट अशीही काही लोकं असतात की त्यांना मैत्री करायलाच आवडत नाही, मित्र आवडत नाहीत किंवा त्यांना मुळातच मैत्री ही संकल्पनाच आवडत नाही. उलट ते जगाला शिकवण देतात की,

"परस्परांवाचूनी आपुले, काही देखील नाही अडले ।

वाऱ्यावरची याने आपण, आपले जीवनमार्ग निराळे ॥ "

यानंतर पडणारा प्रश्न म्हणजे मित्र म्हणजे काय ? मित्राची व्याख्या काय ? किंवा मैत्री कोणाशी करावी ? मित्रांनो, माझ्यामते मित्राची व्याख्या अशी करता येईल - ज्याच्या/जिच्या सोबत नाटक, सिनेमाला जावसं वाटतं, फावला वेळ मजेत घालवावासा वाटतो तो मित्र/मैत्रिण. इतरांपासून जगापासून किंवा आपल्या जवळच्या नातेवाईकांपासून लपवून ठेवलेल्या गोष्टी

ज्याला/जिला सांगाव्या वाटतात तो/ती जिवलग आणि ज्याच्या/जिच्या विचारात मनोसोक्त डुंबाव असं वाटतं किंवा ज्याला/जिला काहीच न सांगता तुमचा चेहरा पाहून सारं कळतं तो/ती सखा-सखी. मित्रांनो, अशी एक व्याख्या आहे की, " प्रत्येक मित्र सखा असेलच असे नाही." स्नेह आणि मैत्री या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. पण ' मैत्री ' या संकल्पनेला आपल्या आयुष्यात अनन्य साधारण महत्त्व आहे. अहो, धर्म, जात, लिंग, पैसा, या सर्वांच्या आड न येता टिकून राहते ती मैत्री.

स्वयंपाकामध्ये जेवढं मिठाचं महत्त्व असतं तेवढच महत्त्व आपल्या आयुष्यात मैत्रीला असतं मैत्री शिवाय आपलं आयुष्य निरस बेचव होऊन जाईल. मित्रांनो, तुम्ही केलेली मैत्री किती काळ टिकू शकेल याचा तुम्ही कधी विचार केला आहे का ? पण पहा विचार करून, कारण तुम्ही केलेली मैत्री ही चिरकाळ टिकणारीसुध्दा असू शकते किंवा काही क्षणांची सुध्दा म्हणजेच मैत्रीलाही देखील काळाचं बंधन नसतं तसं पाहिलं तर, "मैत्री अखंड टिकण्यासाठीच असते असा आदर्शवाद आहे."

मित्रांनो, मी जर तुम्हाला असा प्रश्न केला की, तुम्ही मैत्री कोणाशी कराल तर तुम्ही सांगाल की आई-वडील, बहिण-भाऊ किंवा स्वकुटुंबातील सोडून कोणतीही स्त्री अथवा पुरुष. पण खरी मैत्री करता येते ती जगण्याशी. कारण क्षणाच्या या मैत्री इतकच जगण्याशी असलेल्या मैत्रीचही मोलही मोठं आहे. मित्रांनो, जगण्याशी मैत्री करणं याच मोल जाणून घ्यायचे असेल तर कवीवर्य मंगेश पाडगावकर यांनी लिहीलेली ती कविता आठवा, " या जन्मावर, या जगण्यावर शतदा प्रेम करावे."

आयुष्यभर प्रेम केलं की साऱ्या गोष्टी सोप्या असतात असं त्याच म्हणणं. पण, " मित्रांनो प्रेम ही जगातील सर्वांग सुंदर गोष्ट आहे हे एकदा कळलं की मग आयुष्यभरही प्रेम करता येतं. या आयुष्याशी मैत्री झाल्यावर जगण्याच ओझं वाटत नाही. वेदना असली तरी त्यावरही प्रेम करता यावं. त्या व्यथेशीही मैत्री करता यायला हवी. आयुष्यात दु:ख कितीही असलं तरी या साऱ्या पेक्षा जगण्याचा आनंद फार मोठा आहे आणि हा आनंद कसा मिळवायचा हे एकदा समजलं की त्या आनंदाशीही मैत्री होते.

❖❖❖❖

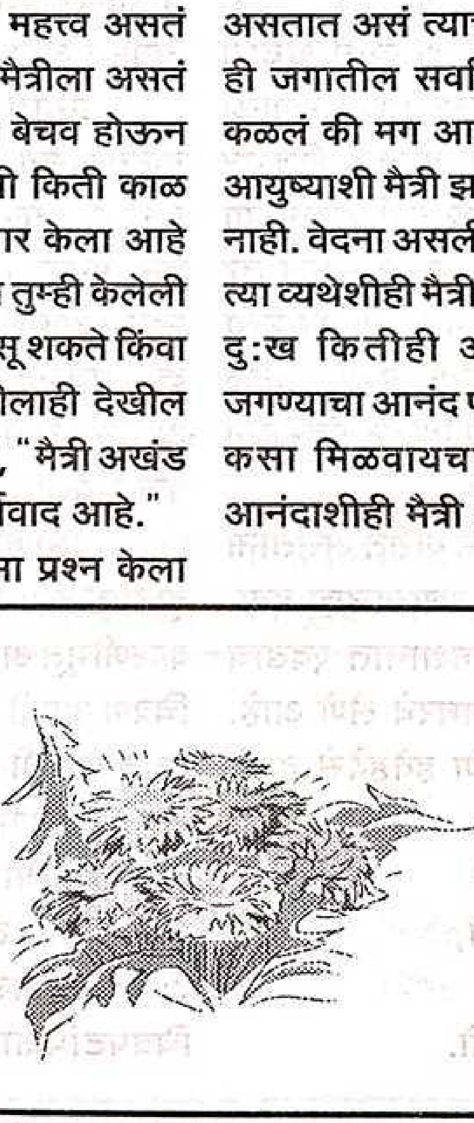

प्रेमाचे बदलते स्वरूप (ललित निबंध)

अभिजीत पाटील - बी.एस्सी. भाग १

मंगेश पाडगांवकरांनी किती मोजक्या आणि समर्पक शब्दात प्रेमाचं वर्णन केले आहे. ज्या 'प्रेम' या दोन अक्षरांवर साऱ्या जगाचा डोलारा उभा आहे त्या प्रेमाबद्दल कितीही लिहलं तरी थोडच. लिहून लिहून उरणारा विषय म्हणजे प्रेम. जन्माला येणारा माणूस कधीतरी, केव्हातरी, कोणावर तरी प्रेम करतोच. त्याने प्रेम करावे असाच निसर्ग नियम आहे.

प्रेमाशिवाय जीवनाची कल्पना सुद्धा करवत नाही. समजा आपण दारात पांढरी रांगोळी काढली आणि त्यात विविध रंग भरले नाहीत तर ती फक्त आकृतीच राहते याचाच अर्थ जीवनाच्या रूक्ष चौकटीत प्रेमाची बहुरंगी रंगत नसेल तर जीवन असहय्य बनेल. केवळ जन्म आणि मृत्यू म्हणजे का जीवन आहे ? जीवनाचे ते दोन अटळ पक्ष असले तरीही त्या दोहोंच्या मधील सुंदर दुवा म्हणजे प्रेम होय.

जीवनाच्या मार्गात प्रवास करीत असताना प्रेमाच्या गावाला 'थांबा' हा असायलाच हवा. नाहीतर पाळण्यातून सरळ स्मशानात एवढाच प्रवास होईल. प्रेम म्हणजे देवाघरचे लेणे आहे. एवढ लोभस, मनमोहक आणि हवेहवेसे दुसरे कुठले बरे काव्य असू शकेल ?

प्रेम म्हणजे जीवनातील
चंदेरी, गोड खेळ असतो,
प्रेमवेड्या दोन मनांचा
खराखुरा विरंगुळा असतो.

तसं प्रेमाविषयी खूप वाचलं आहे आणि पाहिलं आहे. नाटक व चित्रपटातील नायक-नायिकांच खोटंखोट पैशासाठी रचलेल प्रेम पाहिलं आहे. खरे तर प्रेम ही पाहण्याची गोष्ट नाही. भारतीय संस्कृतीत प्रेम या शब्दाला पवित्र मानल जातं, पण सद्या प्रेमाचे स्वरूप बदलत चाललेले आहे. प्रेम म्हणजे काय ? खरे प्रेम काय असते ? हे माहित असल्याशिवाय कुणी प्रेम करणे सर्वथा अयोग्य आहे.

प्रेमाचा अनुभव मिळावा असे प्रत्येकाला वाटत असते. पण प्रेम करणे म्हणजे नक्की काय? हे न समजल्यामुळे आपल्या हातून अनेक चुका होत असतात. जे खरोखर प्रेम नसते त्यालाच प्रेम म्हणून आपण कवटाळतो व मग ते इतक्या लवकर का मावळले याचे दु:ख करत बसतो. याचा आपल्याला प्रत्यय वर्तमान पत्राच्या बातम्या वरून कळून येतो.

प्रेमाकडे पाहण्याच्या आजच्या बदलत्या दृष्टीकोनास आजचे गल्ला भरू चित्रपट ही तेवढेच कारणीभूत आहेत. या चित्रपटातून केलेले प्रेमाचे चित्रण अगदी वरवरचे बेगडी आणि सहज असते. त्यात प्रेमाची सखोलता, त्यासाठीची आराधना, दयावे लागणारे सायास व प्रसंगी करावे लागणारे त्याग यांच्या दिग्दर्शना ऐवजी नजरानजरेची प्राप्ती आणि ती न झाल्यास गैर मार्गाचा अवलंब, असे दर्शन घडते. सध्याचे चित्रपट हे अगोदरच्या चित्रपटांपेक्षा खूपच प्रगत झालेले आहेत, ते

तंत्राच्या दृष्टीने. आजच्या चित्रपटातून गुन्हेगारी, भ्रष्टाचार, हिंसाचार,अश्लीलता, बलात्कार यांचे दर्शन जास्तीत जास्त केले जाते. त्याचा परिणाम युवकांच्यावर होतो आणि यातूनच एकतर्फी प्रेमाची भावना निर्माण होते. एकतर्फी प्रेम हे घातक व्यसनच आहे. मात्र प्रेमाच्या विश्वामध्ये एकतर्फी प्रेमाचे प्रमाण प्रचंड वाढत आहे. एकतर्फी प्रेमाच्या या विघातक प्रवृत्तीमुळे प्रेमाचे पावित्र्य हळूहळू नष्ट होत चाललेले आहे.

एखादी मुलगी आवडली किंवा तर कुणी सांगितलं की तिच्या मागे लागायचं, सुरवातीला प्रेमाने, नंतर रागाने, जबरदस्तीने किंवा धमकी देऊन तिच्याकडून होकार मिळविण्याचा प्रयत्न केला जातो आणि तिने नकार दिला तर तिच्या फुलासारखा कोमल असणारा चेहरा ॲसिड फेकून विद्रुप केला जातो. अथवा तिच्यावर प्राणघातक हल्ला केला जातो. या चाकोरीतून जाणारे प्रेम हे प्रेम असणे शक्यच नाही. प्रेम हा विकार नव्हे ती एक शुद्ध भावना असते.

आजच्या एकूण परिस्थितीचा विचार केला तर एकतर्फी प्रेमामध्ये एखादा अपवाद वगळल्यास तरुणांचीच प्रचंड संख्या आहे. जेंव्हा एखादी मुलगी नकार देते तेव्हा निश्चितच त्यामध्ये तिचा विचार ठरलेला असतो. तिचे ज्या युवकावर प्रेम नाही त्याला होकार दयायचा म्हणजे पशुवत शरणागती पत्करायची पण नकार देण्याचे धाडस दाखविणाऱ्या मुली अपघातांना बळी पडतात.

या एकतर्फी प्रेमामुळे अनेक मुलींना त्यांच्या आईवडिलांनी शाळा कॉलेजपासून वंचित ठेवले आहे. अशा प्रकारे तरुणींना शिक्षणापासून वंचित करणारे एकतर्फी प्रेम म्हणजे एक समस्याच आहे. दुसऱ्याचे जीवन उद्‌वस्त करणारे प्रेम हे आपल्या पवित्र भारतीय संस्कृतीला लांछनास्पद असून अशी दृष्ट प्रवृत्ती मुळासकट नष्ट करणे आवश्यक आहे.

थोडक्यात सांगायचे म्हटले तर तिथे पावित्र्य आहे, तिथे प्रेम वसते, जिथे वासना आहे तिथे प्रेम जळते, हे विद्‌वानांचे विचार आज विचारात घेऊन प्रेमाकडे पाहण्यासाठी जगणे, दुसऱ्याच्या सुखामध्ये आपले सुख मानणे ही भावना म्हणजे प्रेम. जातीपातीचा विचार न करता गुण्या गोविंदाने एकत्र राहणे म्हणजे प्रेम ! म्हणून म्हणतो....

आपण सर्वजण खरेच प्रेम करणार असाल तर प्रेमाच्या या विशाल दुनियेत आपणा सर्वांचे मन:पूर्वक स्वागत आहे. ❖❖❖❖

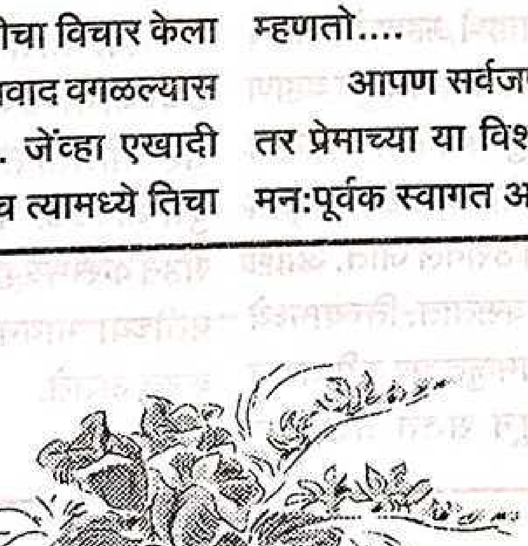

स्त्री मन

सागर दत्तात्रय वारके - बी.ए. भाग ३

माहेरच्या अंगणात लाडात वाढलेली मुलगी सर्व सुख-स्वप्ने घेऊन सासरी येते. परंतु सासरी क्षणाक्षणाला मूकपणाने बुक्क्यांचा मार सहन करावा लागतो. मुलीचे लग्न करताना पिता कन्यादान करतो वरून हुंडाही दान करतो. पण पती सभ्य व संपन्न लोकांमध्ये स्वामी म्हणून ओळखला जातो. तो कसाही वागला तरी पुरुष प्रधान संस्कृती असलेल्या समाजामध्ये स्त्रियांवर अन्याय होत असतो आणि दुर्दैवाची गोष्ट म्हणजे स्त्रियांवर अन्याय व अत्याचार करण्यामागे पुरुषांपेक्षा त्यांच्या घरातील प्रौढ स्त्रियांचा सिंहाचा वाटा असतो.

स्त्री ही क्षणाची पत्नी तर अनंत काळाची माता असते. स्त्री म्हणजे कुटुंबरूपी किल्ल्याचा बुरुज होय. हे पतीने लक्षात घेवून ती सुखरूप व सुरक्षित कशी राहिल हे पाहणे म्हणजे पतीचे कर्तव्य होय. उलट पत्नी म्हणजे पायातील वहाण तिचा अपमान करणे. तिला तुच्छतेने वागविण्यात पुरुषांना मोठेपणा वाटतो. दोघांच्यामध्ये भांडण झाले तर नक्कीच स्त्रीला दोषी ठरविले जाते. आणि सर्वजण तिची मजाच पहात बसतात. तिच्यामध्ये कुठं उणंदुणं दिसत का ? समजुतदार स्त्री घरात भांडणे होऊ नयेत म्हणून सतत तडजोड करण्याचा प्रयत्न करते.

स्त्रीने खचून न जाता मानापमान टाकून पुढे गेले पाहिजे. ऊन आणि पाऊस यांचा आपण जसा स्विकार करतो त्याप्रमाणे सुखदु:खानाही आपण स्विकारले पाहिजे. संसारात जेव्हा आपल्याला संकटे येतात तेव्हा त्यांना आपण घाबरून न जाता त्या संकटांना सामोरे जायला शिकले पाहिजे. तुम्ही आज एखाद्या निरपराध व्यक्तिला सतावलं, त्रास दिला तर ते उद्या तुमच्याकडे सहस्त्रपटीने होऊन परत येईल. जेव्हा जेव्हा तुमच्यावर संकटे येतील त्यावेळी तुमच्यातील संकटांना सामोरे जाण्याची शक्ती कमी पडेल अशावेळी तुम्ही फक्त परमेश्वराला शरण जावे व परमेश्वराकडे जीवन प्रसन्नतेने जगण्यासाठी शक्ती मागावी.

स्त्री सासरच्या माणसांची मने सांभाळून ठेवण्याचा प्रयत्न करते. परंतु जेव्हा तिची सहनशीलता संपते तेव्हा ती रौद्ररुप धारण करते. दुसऱ्यावर अन्याय करु नये व आपणही अन्याय सहन करु नये हे सत्य आहे. परंतु स्त्री ही प्रेमापोटी पतीच्या भावनांची, विचारांची सतत जपणूक करत असते.

स्त्री जन्मा तुझी ही कहाणी !!!

अमर कुंभार – बी.एस्सी. भाग ३

आपण पाहता प्रत्येक यशस्वी पुरुषामागे एका स्त्रीचा हात असतो. वास्तव रुप पाहता स्त्री पुरुषाची प्रेरक शक्ती आहे. सुखदु:खाच्या क्षणी पुरुष आपला आधार स्त्रीमध्ये पाहत असतो. स्त्रीचं कार्य, तिच मन, नगण्य आहे. पण त्याहुनही तिचं महत्वाचं कार्य म्हणजे पुरुषाला मानसिक आधार देणं, त्याला सावरणं आणि त्याचबरोबर वाईट मार्गापासून आवरणं. स्त्री ही भारतीय संस्कृतीचा आधार आहे तिच्या संस्काराने संपूर्ण घर संस्कारीत होत असते. चूल आणि मूल हेच आपलं कार्यक्षेत्र असं स्त्री समजत असते. परंतु घर भक्कमपणे सांभाळणारी स्त्री एक उत्कृष्ट राष्ट्र निर्माण करते.

आजच्या घडीला स्त्रियांचं प्रमाण कमी होत आहे, जन्मापूर्वीच मातेच्या गर्भामध्येच स्त्रीचा अंत व्हावा अशा योजना या २१ व्या शतकात अस्तित्वात आहेत. गर्भपातामुळे आजच्या या शतकात स्त्रियांची संख्या कमी होत आहे.

एकीकडे राज्यघटनेमध्ये स्त्री-पुरुष समानता मान्य करायची आणि दुसरीकडे स्त्री जन्मालाच येणार नाही अशी खबरदारी घ्यायची राजकारणात स्त्रीचं प्रमाण वाढावं यासाठी आरक्षणाच्या गोष्टी करायच्या तर दुसरीकडे त्याच स्त्रीची मुस्कटदाबी करायची. एका बाजूला आपण प्रगत समाजाची निर्मिती स्त्री-पुरुष समानतेतून होत आहे. अशा बढाया मारायच्या अन् दुसरीकडे माणसात संचारलेला पशु उघड्या डोळ्यांनी बघायचा.

आजपर्यंतची स्थिती अशी आहे की मुलीच्या बापाने मुलाच्या घरी लाचार होऊन आपल्या मुलीच्या लग्नाची मागणी घेऊन जायचे. परंतु आणखी दोन वर्षांनी अशी स्थिती येणार आहे की मुलाच्या बापाला मुलीच्या घरी जावे लागणार. याला कारण एकच गर्भपातामुळे कमी झालेली स्त्रियांची संख्या आणि याच कारणामुळे लाचार होईल तो मुलाचा बाप.

म्हणूनच वेळ जाण्यापूर्वी जागे व्हा आणि गर्भपात रुपाने जो राक्षस आपल्या भारतीय संस्कृतीत थैमान घालत आहे. त्याला वेळीच आळा घाला.

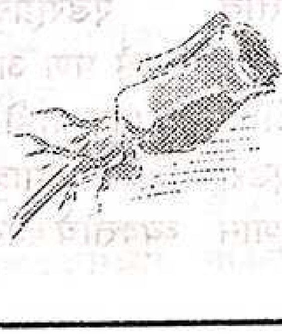

एडस् ग्रस्तांचे पुनर्वसन : देशासमोरील आव्हान

राजाराम कांबळे - बी.ए. भाग २

१ डिसेंबर अर्थात जागतिक एडस् दिन. एडस् सारख्या महाभयानक रोग आता केवळ त्या व्यक्ती समोरील समस्या राहिली नसून सरकारच्या दृष्टीने देखील ती एक प्रमुख सामाजिक समस्या बनली आहे. " एडस् म्हणजे मृत्यू " अशी या रोगाची व्याख्या केली जाते कारण भविष्यकाळातही या रोगाचे परिणाम सर्व जगाला भोगावे लागणार आहे. त्यामुळे ते एक देशासमोर आव्हानच बनले आहे.

एडस्ने देशाच्या संस्कृतीला आणि नैतिकतेला आव्हान दिलेले असून आज जगातील लाखों लोक मृत्यूला बळी पडत आहेत. आफ्रिका खंडातील एकूण मुलांपैकी ८०% मुलांना एच.आय.व्ही. ची लागण झाली असून या खंडातील काही राष्ट्रांचे अस्तित्वच संकटात आले आहे.

विकसीत राष्ट्रापेक्षा विकसनशील राष्ट्रात एडस् ग्रस्तांचे प्रमाण जास्त असून एडस् चे ९०% रुग्ण हे विकसनशील देशातील आहेत. भारतात एडस् रुग्णांचे प्रमाण वाढत असून जागतिक पातळीवर भारत एडस्ची राजधानी होईल अशी भीती तज्ञांनी व्यक्त केली आहे. तसे पाहता आपले महाराष्ट्र हे सुध्दा एडस्च्या बाबतीत भारतातील क्रमांक एकचे राज्य आहे. म्हणूनच सरकार व स्वयंसेवी संस्था युध्दपातळीवर एडस्ला रोखण्यासाठी प्रयत्न करत आहेत. एडस् विषयी लोकांत जागृती व्हावी एडस्चे परिणाम ओळखून त्यावरील उपायांचा प्रचार आणि प्रसार केला जातो. त्यावरील प्रबोधनाचा एक भाग म्हणून १ डिसेंबर हा " जागतिक दिन " म्हणून जगभर पाळला जातो.

एडस्सारख्या गंभीर प्रश्नामुळे आर्थिक, सामाजिक व सांस्कृतिक प्रश्न निर्माण झाले आहे. त्याचे परिणाम समाजातील सर्व घटकांना भोगावे लागत आहेत. कारण आजची युवा पिढीच एडस्ला बळी पडत आहे. यामुळे भविष्यातील मानवी जीवनाचे अस्तित्व धोक्यात आले आहे.

एडस्ग्रस्तांच्या उपजीविकेचा आणि रोजगाराचा प्रश्न निर्माण झालेला असून अशा लोकांना रोजगार करण्यास विरोध केला जातो व त्यांच्या कुटुंबियांना उपासमारीला तोंड द्यावे लागते. त्यामुळे सुखी संसाराची आणि नीतीमत्तेची राखरांगोळी होत आहे. एडस्मुळे सरकारला करोडो रुपये अनाठायी खर्च करावे लागतात. काही डॉक्टर, भोंदूबाबा एडस्ग्रस्तांची फसवणूक करुन मोठी आर्थिक लूट करीत आहेत. समाज ज्याप्रमाणे एडस्ग्रस्त व्यक्तीला स्विकारत नाहीत त्याप्रमाणे कुटुंबही त्याला स्वत:चे मानत नाहीत.

एडस्ग्रस्त व्यक्तीला आपला मृत्यू अटळ आहे पण आसपास प्रतिष्ठेने आयुष्य जगता येणार नाही. यामुळे त्याचे मानसिक स्वास्थ बिघडते. मात्र आज या रोगाने पिडीत असलेल्या व्यक्तीचे काय करावे ? हा एक गंभीर प्रश्न पडला

आहे. पण काही उपायांनी काही प्रमाणात या रोगावर प्रतिबंध करता येता. एडसग्रस्त कुटुबाच्या घरच्या लोकांनी त्याला आधार देणे गरजेचे आहे. त्यामुळे त्याच्या मनात नैराश्याची भावना निर्माण होणार नाही.

एडस् हा रोग अत्यंत भयानक रोग असून पिडीत रोग्याच्या मनाला दिलासा देणे अत्यंत जरूरीचे आहे. कुटुंबातील एडसग्रस्त व्यक्ती जर कमावती नसेल तर व्यक्तीचे हाल होतात. त्यामुळे कुटुंबातील इतर व्यक्तींनी त्याला चांगली वागणूक दिली पाहिजे. एडस् झालेल्या व्यक्तीला आधीच पश्चाताप झालेला असतो पण समाजाने त्याच्या दु:खात आणखी भर न घालता त्याचे उर्वरित जीवन आणखी चांगले व्यतित करण्यावर भर द्यावा. एडसग्रस्तांना नोकरीच्या ठिकाणी त्याना व्यवस्थित सांभाळून घेणे हे त्या ठिकाणी असणाऱ्या कामगारांचे किंवा मालकाचे कर्तव्य आहे. त्यांना पण कामाच्या ठिकाणी सहकार्य केले तरच त्यांना आपल्या कुटुंबीयांचा चरितार्थ चालवता येईल. तरच एडसग्रस्तांना आधार मिळेल.

वैद्यकीय क्षेत्राला किंवा वैद्याला रोग्याच्या जीवनात फार मोठे स्थान मिळेल. अशा रोग्याच्या मनावर हळूवार फुंकर घालण्याची अत्यंत जरुरी आहे. एडस् असुरक्षित लैंगिक संबंध, एच.आय.व्ही. बाधित रक्त, दुषित सुयांचा वापर. काही ठराविक कारणामुळे होतो. त्यामुळे रोग्यांना स्वतंत्र वॉर्डमध्ये न ठेवता त्यांना इतर रुग्णांप्रमाणे उपचारांची व्यवस्था व्हावी. तसेच निव्वळ ती व्यक्ती आजारी आहे म्हणून त्यांच्याकडून प्रचंड फी उकळू नये. उलट त्यांच्या कुटुबियांना आधार देऊन एडसग्रस्तांना प्रेमाने वागण्यास सांगावे. तसेच एडस् सारख्या रोगाची लागण सामान्य संपर्कातून होत नाही. म्हणून लागण झालेल्या व्यक्तींना समाजातून वेगळे काढण्याची गरज आहे आणि तसे केल्यास किंवा तसे करण्याची शंका आल्यास लागण झालेल्या व्यक्ती त्याबद्दलची खरी माहिती देण्यास टाळतील. तसेच वेगळे काढण्याबद्दल त्याच्या मनात तिरस्काराची भावनाही उत्पन्न होण्याची शक्यता असते. एडस् झालेल्या व्यक्तीची आपल्याबरोबर कोणी आहे ही भावनाही खूप काही करू शकते. एडसग्रस्त व्यक्तीनाही प्रेमाची, आधाराची जास्त गरज असते. तो आपणच त्यांना द्यायला हवा. तसेच ही व्यक्ती जास्तीत जास्त आनंदी कशी राहिल यासाठी सगळ्यांनी प्रयत्न करायला हवा. कुटुंबातील व्यक्तींनीही आपल्या कुटुंबातील एखाद्या व्यक्तीला एडस् झाला म्हणून भांबावून न जाता अशा व्यक्तीची काळजी घेण्याबरोबरच त्यांना अधिकाअधिक पोषक आहार मिळावा यासाठी प्रयत्न करावा. दवाखान्यातही अशा व्यक्तीची हेळसांड होऊ नये याची दक्षता घ्यावी. याने जरी रोग बरा झाला नाही तरी त्याच्या आयुष्याचा कालावधी वाढवता येऊ शकेल. मात्र यासाठी आपल्या प्रयत्नांची शिकस्त करावी लागेल.

एडसग्रस्तांच्या पुनर्वसनाच्या बाबतीत स्वयंसेवी संस्था व सामाजिक कार्यकर्ते ही महत्वाची भूमिका बजावू शकतात. ज्या एडसग्रस्तांना कामावरुन काढून टाकले आहे अशा व्यक्तीची नोंद ठेवून संबंधीत एडसग्रस्ताला पुन्हा नोकरीत किंवा कुटुंबात स्थान मिळवून देण्याच्या

बाबतीत स्वयंसेवी संस्था प्रयत्न करू शकतात. तसेच समाजातील गैरसमजही प्रबोधनाच्या माध्यमातून सामाजिक कार्यकर्ते दूर करू शकतात. तरच एडस्ग्रस्त तणावमुक्त जीवन जगू शकतील.

ज्या उद्योगात एडस्ग्रस्त काम करीत असतील त्याच्या मालकांनी एडस्ग्रस्तांना कामावरून काढून न टाकता जो प्रयत्न तो योग्य क्षमतेने कार्य करीत आहे तो पर्यंत त्याला कामावर ठेवून घ्यावे. त्याच्या पुनर्वसनाची सोय करावी. शासनाने एडस्वर संशोधन करणाऱ्या संस्था व संशोधक यांना जास्तीत जास्त आर्थिक मदत देणे, एडस् निर्मूलन व एडस् जागरण यासाठी काम करणाऱ्या विद्यार्थांना शिक्षण संस्थांनी सन्मानपत्रे द्यावेत आणि अभ्यासक्रमात एडस संदर्भात आवश्यक असे लैंगिक शिक्षण द्यावे.

एडस्ग्रस्तांचे पुनर्वसन ही काळाची गरज आहे. या रोगासाठी फक्त एडस्ग्रस्त व्यक्तीच जबाबदार नसून सरकारही जबाबदार आहे. वाढते औद्योगिकरण, प्रचंड बेकारी, महागाई, वाढणारी लोकसंख्या, खालावलेली नीतीमत्ता व गरिबी हे घटक जबाबदार आहेत. तरीही या रोगाचा फैलाव आणखी वाढू द्यावयाचा नसेल तर एडस्ग्रस्तांचे पुनर्वसन झालेच पाहिजे कारण एडस्ग्रस्तांचे पुनर्वसन हे सामाजिक कार्य असून एडस्वरील हे तात्पुरते का होईना भावनिक व मानसिक औषध आहे. आणि एडस्ग्रस्तांच्या दृष्टीने ते मौल्यवान आहे. ❖❖❖❖

माझ्या मनातील भारत

खोत सातप्पा उर्फ राजू ज्ञानू - बी.ए. भाग ३

इतिहास आणि भूगोल या विषयांची मला फारच आवड आहे. आपल्या देशाचा इतिहास वाचत असताना माझे मन अनेक वेळा भारावून जाते असे वाटते की....

" इतिहासाची पाने भरली सारी अभिमानाने
शतकानुशतके पहा वळुनी
लिहिली आपुल्या रक्ताने "

असा इतिहास समृध्द भूगोलाने सुशोभित असलेला भारत माझा देश आहे म्हणून मला अभिमान वाटतो.

" इथे गंगा, यमुना, गोमती, सिंधु, सरस्वती, नर्मदा, तापी, कृष्णा, जल भार
नित्य पसरती भूमिवर बहार,
म्हणूनी हा हिंद देश मज प्यारा "

अशा या भारतात माझा जन्म झाला, मी वाढलो ही वस्तुस्थिती एखाद्याच्या कल्पनाविलासापेक्षा श्रेष्ठ वाटते. आर्य, चाणक्याचा आशावाद, विजयनगरच्या साम्राज्याने सुखविलेला इथला समाज या कल्पना नसून वास्तववाद आहे. ज्या वेळी जग निद्रिस्त होते तेव्हा माझा हा भारत देश वेदघोष करत होता. वेद उपनिषदे, पुराणे याने भारताची नीतीतत्वे संपन्न केली आहेत. विविध धर्मांना, पंथांना आपलेच घर वाटायला लावणारा भारत हा केवळ

दगड-मातीचा, दऱ्या-खोऱ्यांचा देश नसून मानवतेचा संदेश देणारा तो आशादीप आहे.

माझ्या मनात भारत सदैव स्फूर्तिदायी ठरत असतो. भारताला अस्मिता आहे. भारताला नीती आहे. भारतात शौर्य नांदते व त्याचबरोबर इथे प्राप्त झालेल्या आत्मज्ञानातून मानवाचा परमविकास होऊन त्यास मोक्ष नावाचा शाश्वत पुरुषार्थ प्राप्त होतो. भारतात तेज आहे, ओज आहे, भाव आहे, भक्ती आहे, ज्ञान विज्ञान याचीही त्याने जोपासना केली आहे. माझ्या मनातला भारत सात्वीक आहे, संपन्न आहे. आशावादी व विधायकाची जोपासना करणारा आहे. माझ्या भारतात धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष हे संपन्न अवस्थेत असल्यामुळे तो जीवनदायी आहे.

स्वातंत्र्य दिनी व प्रजासत्ताक दिनी आत्मप्रिय भारतमातेला वंदन करीत असताना आनंदाने डोळे ओलसर होतात व स्फूर्तीने तन, मन बहरुन जाते व वाटते की, या भूमीची सेवा करीत असतानाच आयुष्य कारणी लागावे व शेवटी शरीराची राख ही या भूमीशी समरस होऊन जावी.

भारताच्या सर्व तेजाला भक्तीभावे वंदन करुन माझा भारत आदर्श, तेजस्वी, उत्तम विचारांचा जोपासना करणारा भारत माझ्या मनात ठसला आहे. तो माझ्या आत्म्यापर्यंत पोहचला आहे म्हणूनच तो मला सदैव प्रिय आहे. बलशाली भारत बनविणे हे आजच्या तरुणाच्या हातात आहे. भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देत असताना जे या देशासाठी शहीद झाले अशा हुतात्म्यांच्या स्मरणार्थ हे गीत योग्य ठरेल.

" ये मेरे वतन के लोगो,
जरा आँख मे भर लो पानी।
जो शहीद हुए है उनकी,
जरा याद करो कुर्बानी ॥ "

❖ ❖ ❖ ❖

मैत्री

– १ –

मैत्री तुटताना
आवाज होत नाही
म्हणजे असे नाही की
त्यास इजा होत नाही.

प्रेमभंग झालेल्या व्यक्तीस
प्रेमाचा खरा अर्थ विचारावा
मैत्रीच्या पुढे जाण्यापूर्वी
दहा वेळा विचार करावा.

सदाशिव पाटील
बी.ए. भाग २

– २ –

मैत्रीचं नातं अतूट असतं
एकमेकांच्या सुखात डुंबायचं असतं
दुःखात एकमेकाला सावरायचं
प्रेमात एकमेकाला समजावयाचं असतं
प्रसंगी स्वतः हरुन मित्राला जिंकायचं
मैत्रीचं नातं नाजूक असतं
एकमेकाला विश्वासात घ्यायचं असतं
निःसंदेह निस्वार्थी प्रेम करायचं असतं
कारण .... कारण एकच
दोघांनीही समजून घ्यायचं असतं

वैशाली व. पाटील
बी.ए. भाग २

– ३ –

हे एक असे ऋणानुबंध
जे बांधले गेले नाजूक धाग्यानी
जोडले असता जुळते
तोडले असता तुटते
साठवले असता कमी होते
वाटले असता वाढते
सांभाळले असता टिकून राहते
या बंधाचे नाव काय ?
मैत्री आणि मैत्रीच.

संतोष पाटील
बी.ए. भाग २

बंधन

अश्रू जरी आले भरुन
अश्रूंना त्या सांडू नको
नसतील भावना मनात
तर शब्दांना शोधू नको
प्रेम माझे वेडे आहे
व्यवहार त्यात पाहू नको
प्रेम नसेल मनात तर
महती प्रेमाची गाऊ नको
तोडायचेच आहे सारे
तर स्पष्ट बोलणे टाळू नको
मात्र मी जाताना
पाठीमागे पाहू नको
जाता जाता मला असे
बंधनात बांधू नको.

उत्तम कोरे
बी.ए. भाग २

जरा जपून

बोलताना जरा जपून बोलावं,
कधी शब्दही अर्थ बदलतात.
चालताना जरा जपून चालावं,
कधी रस्तेही घात करतात.
ओळखताना जरा जपून ओळखावं
कधी माणसे आपला रंग बदलता.
पाऊल टाकताना जरा जपून टाकावं
कधी फुलं ही काटे बनतात.

रुपाली शामराव खोत
बी.ए. भाग ३

पहाट

दाट अंधाऱ्या वाटेतून
मला जायचं आहे कुठतरी ?
पण कुठे ?
ना पुढे ना मागे
अंधारातच विरायचं आहे
पहाट कधी होणार नाही
अन् अंधार कधी संपणार नाही,
वाट पहात पहाटेची
रात्रीच्या संगतीत मला
जीवन संपवायचं आहे.

कविता के. खेडकर
बी.एस्सी. भाग २

आई

माझ्या आईच्या हाताचं
कधी सुटलं व काम
राब राबतीया
दुसऱ्याच्या बांधावर
माझ्या आईच्या अंगाला
तीन धडपाची चिंन्धी
कधी मिळेल व तिला
शालू बनारसी साडी
माझ्या आईच्या व गळ्यात
नाही फुटका व मणी
कोणी वेड्याने लोटली
तिला दारिद्र्याची खाणी
माझ्या आईच्या केसाच्या
जटा लोंबतात पाटीवरी
कधी मिळेल व तिला
तेल साबणाची वडी
माझ्या आईच पोटं
असे खोलवरी गेलं
नाही भाकर पोटाला
किती उपास घडलं
माझ्या आईला वाटतं
येईल लेकाच हो राज
किती भोग भोगीयेला
सोनं होईल व आज.

महादेव पवार
बी.ए. भाग ३

दिशा

आकाशाचे काजळ आता
डोळ्यामध्ये घालत जा,
आपोआप दिशा मिळेल
तू फक्त चालत जा.
वाटांनाही पुढे – पुढे
पायवाटा फुटत जातील,
दिशाहीन जीवनामध्ये
नव्या शंका – कुशंका निर्माण होतील.
औरस – चौरस आयुष्याच्या
आखीव – रेखीव सांगाड्यात,
कधी चांदणे फुलून येते
तर कधी काळोखी रात.
तरीही तू चालत जा
कारण जीवन म्हणजे तरी,
दुसरे काय असते ?
ध्येयाची वाट धरुन चालायचे असते.

गीता कुराडे
बी.एस्सी. भाग १

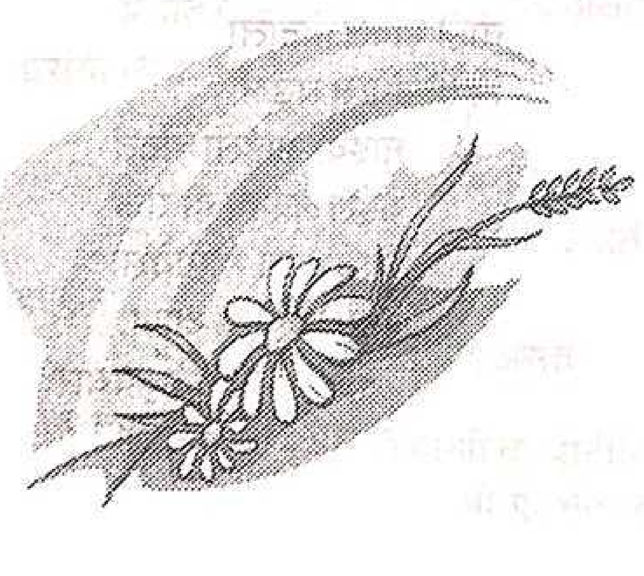

जीवनात भरपूर काही करण्याजोगं असतं

संकटाला कधी कंटाळायचं नसतं
त्याला सामोरे जायचं असतं
कुणी नावं ठेवली तरी थांबायचं नसतं
आपलं चांगलं काम रेटायचं असतं
अपयशाने कधी खचायचं नसतं
जिद्दीने बळ वाढवायचं असतं
नाराज मुळीच व्हायचं नसतं
चैतन्य सदा फुलवायचं असतं
पाय ओढले म्हणून परतायचं नसतं
पुढे अन् पुढेच जायचं असतं
लोकनिंदेला घाबरायचं नसतं
आपलं सामर्थ दाखवायचं असतं
जीवनात खूप करण्याजोगं असतं
आपलं फक्त तिकड लक्ष नसतं.

कविता के. खेडकर
बी.एस्सी. भाग २

चूक

चूकून घडणारी इवलीशी चूक
करी जीवनाचे वाटोळे
लागते घालावी मान खाली
जरी क्षणाची आठवण झाली
न करावा कधी अविचार
जरी असली घाई फार
कारण .....
अविचार क्षणाचा
आणि पश्चाताप जन्माचा

उषाराणी एस्. पाटील
बी.एस्सी. भाग २

आईसाठीच

नजर काजळ बनून
माझ्या नजरेत मिसळायची
मायेचा सुखद स्पर्श बनून
काळीज माझं घुसळायची....
मला तुझ्या कुशीत झोपलेला
पिंपळ वाकून पहायचा
त्याला मात्र आई नव्हती
बिचारा अश्रूत वहायचा....
देवबाप्पा लवकर म्हातारं कर
तू मला शिववायचीस
माझ डोकं धरुन बळंच
देवापुढे वाकवायचीस....
आता पटलंय मला
ते अगदी खरं होतं
जग फार वाईट आहे गं
बालपणाचं बरं होतं....
मी आज तुझ्यापासून
अगदीच दूर आहे
लहानपणी तू दाखविलेला गाव
आज अगदीच भुर्रर आहे .....

युवराज चोगले
बी.ए. भाग २

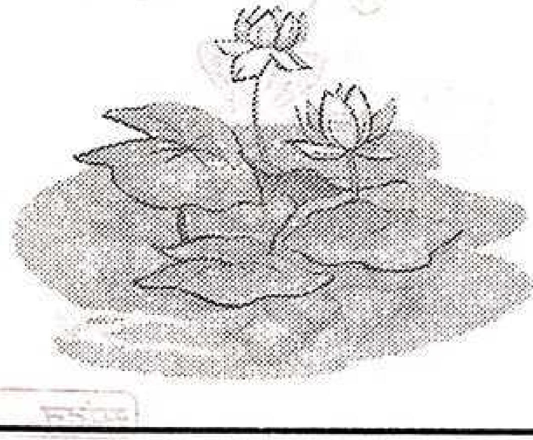

आई

फुलापेक्षा सुध्दा कोमल स्पर्श तिचा
जिच्यातून गंध येतो चंदनाचा
चंदनासारखे झिजून अंधारात दीप प्रज्वलित
करणारा हात तिचा
मला यशाच्या शिखरावर मोहवणारा
आत्माविश्वास तिचा
माझ्याच हृदयात सामावणारी तिची आकृती
पाहताक्षणी दुःख विसरुन जाणारी
माझीच ती म्हणून मनाला हेरणारी
माझी – माय माऊली आहे.

सविता घोडके
बी.ए. भाग २

तू

तू बोलत का नाहीस ?
ओठात शब्द असूनही
तू नजर का मिळवीत नाहीस?
नजरेत होकार असूनही
तू ऐकून का घेत नाहीस ?
सुमधूर शब्द असूनही
तू गंध का घेत नाहीस ?
प्रेमाचा सुगंध असूनही
तू हसत का नाहीस ?
जीवन आनंदी असूनही
तू भेटत का नाहीस ?
मनात ओढ असूनही

दीपक पाटील
बी.ए. भाग २

नववधू

अंगावर पांघरुन,
लाल शेला लाजेचा.
काठ खुदकन मनातून,
काठ भरजरी साडीचा.
कुंकवाचा टिळा कपाळी,
अभिमान जणू सौभाग्याचा.
हातातला चुडा सांगतो,
भाव आंतर मनाचा.
पायातल्या पैजणाने,
सूर छेडीला सुखाचा.
काळ्या मण्याच्या मंगळसूत्राने,
ठाव घेतला स्पंदनांचा.
हातावरच्या मेंदीने,
संदेश दिला प्रेमाचा.
शेवटी मळवटाने,
केला शृंगार पूर्ण तिचा.
अस्तित्वाचे भान नाही,
मनात विचार फक्त त्याचा.
पापण्या मिटताच जणू,
लपंडाव सुरु स्वप्नांचा.
आता जुन्या आठवणींनी,
कंठ दाटून आला तिचा.
डोळ्यातल्या आसवांनी,
दिला निरोप त्या नववधूचा.

गुरव ए. बी.
बी. एस्सी. भाग १

अर्थ काय या जगण्याला?

भिकारी म्हणे देवाला
भाकरी दे पोटाला
निवारा दे राहण्याला
अर्थ काय या जगण्याला ?
श्रीमंत म्हणे देवाला
निरोगी शरीर दे
सुखाने चार दिवस पाहायला
अर्थ काय या जगण्याला ?
सुशिक्षीत बेका म्हणे
नोकरी दे मला कंटाळलो वशिल्याला
श्रीमंत – गरीब मागतोयच नोकरीला
मिळते कुठे ?
अर्थ काय या जगण्याला ?
प्रेमवेडा म्हणे सुंदरीला
वरशील काय गं मला ?
सुदंरी म्हणे प्रेमवेड्याला
स्वत:च्या पायावर उभं राहायची
अक्कल आहे का तुला ?
अर्थ काय या जगण्याला ?

माधुरी पाटील
बी. ए. भाग १

आमचे गुणवंत

कु. वैषाली पाटील
बी. ए. भाग १

कु. अमृता पाटील
बी. ए. भाग १

कु. सविता पाटील
बी. ए. भाग १

अजित पाटील
बी. ए. भाग २

संदिप मगदूम
बी. ए. भाग २

कु. गीतांजली शिंदे
बी. ए. भाग २

पृथ्वीराज घाटगे
बी. ए. भाग २

कु. माया सुतार
बी. ए. भाग [illegible]

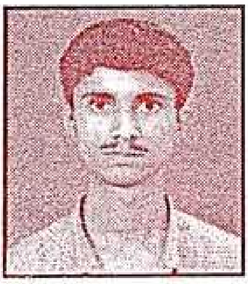

विनायक पाटील
बी. ए. भाग ३

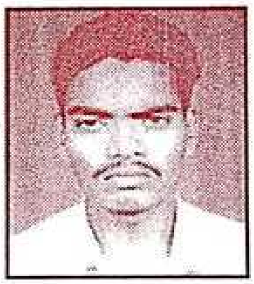

उत्तम कांबळे
बी. ए. भाग ३

कु. वनिता शिंदे
बी. ए. भाग २

कु. पद्मा पाटील
बी. ए. भाग २

अजय पालकर
बी. ए. भाग ३

कु. कोमल पाटील
बी. ए. भाग २

कु. जयश्री कोरे
बी. ए. भाग २

कु. अश्विनी पाटील
बी. ए. भाग २

विक्रमसिंह पाटील
बी. ए. भाग २

शिवाजी कांबळे
बी. ए. भाग २

आमचे गुणवंत

प्रशांत शिंदे
बी. एस्सी. भाग १

निलेश खोत
बी. एस्सी. भाग १

युवराज पाटील
बी. एस्सी. भाग १

किरण गोजारे
बी. एस्सी. भाग २

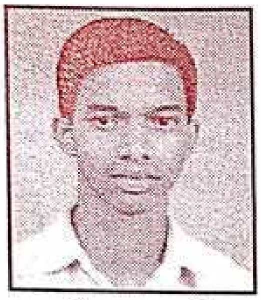
शौनक माने
बी. एस्सी. भाग २

कु. रूपाली चंद्रेकर
बी. एस्सी. भाग २

कु. गीतांजली पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

दत्तगुरू मोरे
बी. एस्सी. भाग ३

कु. सरीता पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

सागर पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

सुर्यकांत पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

विकास पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

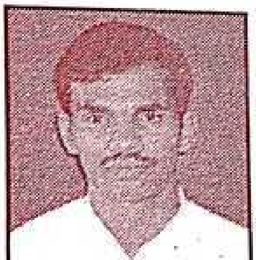
दत्तात्रय पाटील
बी. एस्सी. भाग ३

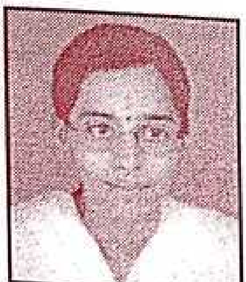
संगिता मोरे
बी. एस्सी. भाग २

कु. स्वाती मिरजकर
बी. एस्सी. भाग २

कु. अश्विनी पाटील
बी. एस्सी. भाग २

हिंदी विभाग

"विद्या बिना मति गयी । मति बिना नीति गयी ।।
नीति बिना गति गयी । गति बिना वित्त गया ।।
वित्त बिना शूद्र गये । इतने अनर्थ, एक अविद्याने किये ।।"

- महात्मा जोतीराव फुले

- विभागीय संपादक -

प्रा. धनंजय दिघे

स्पंदन

२००३-२००४

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१)	राष्ट्रीय एकता	राणी खोत	बी. ए. भाग ३	३१
२)	कबीर और उनके विचार	तुकाराम पाटील	बी. ए. भाग ३	३२
३)	मैत्रीयी पुष्प-एक प्रेरणा	पद्मा पाटील	बी. एस्सी. भाग १	३४
४)	अन्याय	सुखाताई फराकटे	बी. ए. भाग ३	३६
५)	हिन्दी दिवस	कोमल पाटील	बी. ए. भाग ३	३७

पद्य विभाग

१)	माँ	राणी खोत	बी. ए. भाग ३	३८
२)	मानवता	अमर मोरे	बी. ए. भाग २	३८
३)	सोने की चिडीया	रुपाली खोत	बी. ए. भाग ३	३८
४)	मेरा देश महान	अभिजीत पाटील	बी. एस्सी. भाग १	३९
५)	भारत की दशा	मनिषा पोवार	बी. ए. भाग ३	३९
६)	जिंदगी	सतिश पोर्टे	बी. एस्सी. भाग २	४०
७)	आज की नारी	पुष्पा पाटील	बी. ए. भाग ३	४०
८)	हार नही होती	उमेश परीट	बी. एस्सी. भाग १	४०
९)	दोस्ताना	अर्चना हळदकर	बी. एस्सी. भाग १	४१
१०)	आधुनिक परिभाषाएँ	युवराज पोवार	बी. ए. भाग ३	४१
११)	प्यार क्या है ?	अभिजीत पाटील	बी. ए. भाग ३	४१
१२)	आतंकवाद	शितलकुमार कोरे	बी. ए. भाग १	४१
१३)	बुफे की दावत	सुनिल पाटील	बी. ए. भाग ३	४२
१४)	फॅशन	विश्वास धोंड	बी. ए. भाग १	४२
१५)	आतंकवाद	महादेव पवार	बी. ए. भाग ३	४३
१६)	क्या चीज है ?	प्रविण पाटील	बी. ए. भाग ३	४३
१७)	मस्त मस्त	अरुण पाटील	बी. ए. भाग २	४३
१८)	जिंदगी	शशिकांत रेपे	बी. ए. भाग ३	४३

राष्ट्रीय एकता

राणी खोत - बी.ए. भाग ३

दोस्तो, हमे लगता है कि हमारा जीवन सुख शांति से बितता है। हमारे जिंदगी से हमे कोई संघर्ष करना न पडे। हमारा जीवन सहजता से व्यतित हो। इस तरह का जीवन जीने का हम प्रयत्न करते है। लेकिन इस प्रकार का अच्छा जीवन जीने का हक दुसरो को भी देना चाहिए। हमे जो सुविधाएँ मिलती है, वह सबको मिलनी चाहिए। इस तरह से अपना और दुसरों का जीवन अच्छा होनेसे हमारे देश को लगी हुई बिमारी नष्ट हो जाऐगी। और हमारे देश में एकता बनाई रहेगी। और तभी हमारा देश महान बनेगा।

ईश्वर ने सब प्राणी जाति में मानव को ही बुध्दी और विचार करने की क्षमता सबसे जादा दी हैं। इसका मानव सदुपयोग करे। लेकिन मानव तो हिंस्त्र प्राणीयों से भी जादा खतरनाक हो रहा है।

हर व्यक्तिने अपने बुध्दी का उपयोग अच्छे कर्म के लिए करना होगा। इस बुध्दी का उपयोग मानवता धर्म निभाने के लिए करना होगा। हर भारतीय इन्सान को स्वाधिनता पूर्ण जीवन जीने का अवसर देना चाहिए। तभी हम देश का नाम उँचा कर सकते हैं।

हमारे देश को स्वाधिनता मिलकर कई साल बीत गए। अभी हमने २१ वी शताब्दी में प्रवेश किया हैं। फिर भी हमारे देश के जातियता, धर्मभेद नजर आते हैं। हमारे देश में हिस्से के लिए, जायदाद के लिए सगे-संबंधों में भी खून-खराबा होता हैं। इसका परिणाम देश पर होने लगा हैं। अभी भी उच्च जाति के लोग निम्न जाति को देय समझते हैं। और अभी देहातो में निम्न जाति के लोगो को पानी के लिए जो प्रकृति का वरदान हैं, उसे पाने के लिए संघर्ष करना पडता हैं। ऐसी दयनिय स्थिती भारत की दिरवाई देती हैं। इस दयनिय स्थिती को हमे हमेशा के लिए नष्ट करना होगा। खत्म कर देना होगा। और यह तभी संभव है, जब उचनिच का भेद न करके मिल जुलकर रहे।

इस जाति भेद के कारण दुनिया के सारे राष्ट्र प्रगति के पथ पर चल रहे हैं। और हम जातिवाद, धर्मवाद ऐसे वादों के जंजाल मे फँसे हुए है। और दिन ब दिन जंजाल में फँसे जा रहे हैं। इस जंजालसे निकलना हो तो, हमे एकता से रहना होगा। वैसे भी जातियता और उच निचता, अमिर और गरिब यह सारे राष्ट्र को लगी हुई बिमारी है, कलंक हैं। पहले उसे नष्ट करना हैं। हर व्यक्तीने अपना स्वार्थ छोडकर दुसरों के सुख-दुःख मे शामिल होना चाहिए। हमे यह ध्यान में रखना चाहिए कि, हम भारत के नागरिक है। उसके साथ साथ ही समाज का एक प्रमुख घटक हैं। हमे इस देश का ऋण चुकाना ही होगा। और इसके साथ ही इस देश में बढते भ्रष्टाचार को पहले समुल उखाडना होगा। इस देश की रक्षा करना यह हमारा कर्तव्य हैं। इसलिए हमे स्वार्थ से दूर रहना हैं। हमे एकता से आगे बढना है। तो चलो। अरे ..... । कलसे नही, आज से, अभीसे। तो कहो -

मेरा भारत महान हैं। भारत मेरी शान हैं।
भारत मेरी जान हैं। भारत पर मुझे अभिमान हैं।

कबीर और उनके विचार

तुकाराम पाटील - बी.ए. भाग ३

परिचय । चरित्र :

कबीर दासजी का जन्म वृत्तांत प्राय: अंधकार मे है । अत: साक्ष और बही साक्ष के आधारपर उनकी जन्म तिथी निर्धारित की गयी हैं। अंत:साक्ष के अंतर्गत कबीर जी ने अपने साहित्य में नामदेव का उल्लेख किया है, इसपर नामदेव के बाद कबीर आते हैं। और बही साक्ष में सन्त पिपा ने अपने साहित्य मे कबीर का नामस्मरण किया है। इससे स्पष्ट होता की कबीरदास की जन्म तिथी सवंत् १४५५ निर्धारित की गयी है।

कबीर के जिवन वृत्त कें कहा जाता है कि एक विधवा ब्राम्हणीने लोक लज्जा से अपने नवजात शिशू कबीर को काशी के लहरतारा नामक तालाब के निकट फेंक दिया था । इसके बाद उनका पालन-पोषण नीरु और नीमा नामक दंपती ने किया है वे भी नि संतान थे।

कबीर गृहस्थी थे। इनकी पत्नी का नाम लोई था। डॉ. रामकुमार वर्मा उनकी अन्य पत्नी मानते है, वह धनिया थी । कमाल और कमाली इनके पुत्र और पुत्री थे । उनका गृहस्थी जिवन सुखी नही था।

उनके गुरु रामानंद थे। उनका उल्लेख वे बार-बार दोहो में करते है । वे गुरु को आदर्श मानकर अपना जिवन ज्ञापन करते थे। कबीर महात्मा, परम संतोषी, उदार, निर्भिक सत्यवादी, अहिंसा, सत्य और प्रेम के समर्थक, क्रांतीकारी सुधारक थे। उनकी वाणी सुनकर मनुष्य को मनुष्य की तरह कैसे जिना चाहिए इस की सिख मिलती है।

उनकी मृत्यू में भी बडा विवाद रहा। उनकी मृत्यू तिथी सवंत् १५७५ निर्धारित की गई है।

काया मंजन क्या करै,
कपड धोइ न धोइ ।
उजल हुवा न छुटिये,
मुख नीदडी न सोइ ॥

व्याख्या : हे जीव मनुष्य, तु इस काया को क्यों धुलता रहता है। शरीर पर धारण करनेवाले कपडे को चाहे धोएं या न धोए। शरीर और कपडे को धुलकर तु मनमें लगी मैल से और संसारिकता से मुक्त नही हो सकता । अत: तु सुख की निंद मत सो अर्थात अज्ञानता से निकलकर ईश्वर का नामस्मरण कर ।

दोष पराए देखि करि,
चल्या हसंत हसंत ।
अपने च्यंति न आवई,
जिनकी आदि न अंत ॥

व्याख्या : अन्य के दोषों को देखकर व्यक्ति हँस-हँस पडता है, किन्तु वह अपनी पिछे चिंता नही करता जहाँ दोषो का आदि-अंत नही है।

निंदक नेडा राखिए,
आँगन कुटी बंधाइ ।
बिना सांबण पाणी बिना,
निरमल करै सुभाई ॥

व्याख्या : कबीरदास कहते है कि निंदक को आँगन में कुटिया बनाकर अपने निकट रखना चाहीए जिससे बिना साबुन और पांनी के स्वभाव

निर्मल होता रहेगा।

बोलनौं का कहिए रे भाई।
बोलत बोलत तत्त नसाई ।।
बोलत बोलत बढै विकार।
बिनु बोले क्या कराहि बिचार ।।
संत मिलाहिं कछु सुनिऐ कहिऐ।
मिलाहिं असंत मुष्टि करि रहिऐ ।।
ग्यौंनी सौ बोलें सुनिऐं उपकारी।
मुरिख सौ बोले झखमारी ।।
कहै कबीर आधा घट बोलै।
भरा होइ तौ कब्हुँ न बोलै ।।

व्याख्या : बोलने के सम्बन्ध में क्या कहा जाय। बोलते – बोलते तत्व नष्ट हो जाता है। अधिक विवाद करने से विकृतियाँ बढती है, बोले बिना विचारों का आदान–प्रदान किस प्रकार किया जाय। यदि संत मिले तो उससे कुछ कहा सुना जाय। यदि विवेकहीन व्यक्ति से मिलन हो तो मन मसोस कर चुप रहना ही उचित है। ज्ञानी से वार्ता करने से उपकार होता है किन्तु मुर्ख से बात करना झख मारने कि तरह है।

कबीरदास कहते है कि जल से अधुरा भरा घडा बड–बड–बड आवाज करता है किन्तु पूरित घडा कभी नही बोलता। इसी तरह ज्ञान से पूर्ण मनुष्य व्यर्थ की बड–बड नही करता। अधुरे ज्ञान वाला ही वाद–विवाद में रुचि लेता है और आगे–आगे आता हैं।

सोहं हंसा एक समान।
काया के गुंण आँनदि आँन ।।
मारी एक सकल संसारा।
बहु विधि मांडे घडै कुंभारा ।।
पंच वरन दस दुहिये गाइ।
एक दूध देखौ परि आइ ।।
कहै कबीर संसा करि दुरि।
त्रिभवनानाथ रहया भरपुरि ।।

व्याख्या : वह मै हूँ और मै वह है अर्थात परमात्मा – आत्मा है और आत्मा परमात्मा है। दोनों कें कोई भेद नही है। समस्त संसार में एक ही मिट्टी है किन्तु कुंभकार अनेक प्रकार के घडे बनाता है। उसी तरह परमात्मा ने एक ही तत्व से सबको निर्मित किया है। पाँच वर्णो की दस गाय दुहिए, तब भी दूध एक ही होगा तुम स्वयं देखकर प्रतिति कर करते हैं। कबीर दास कहते है किं संशय दुर करो एक त्रिभुवननाथ सब प्राणियों में भरित पूरित है।

बिनेसि जाइ कागद की गुडिया।
जब लग पवन तबैं लग उडिया ।।
गुडिया को सबद अनाहद बोलै।
खसम लीयै कर डोरी डोलै ।।
पवन थक्यो गुडिया खहरानी।
सीस धुनै धुनि रोवै प्रौंनी ।।
कहै कबीर भजि सारंग पानी।
नही तर है है खैंचा तौंनी ।।

व्याख्या : कबीर कहते है कि शरीर रुपी कागज की गुडिया (पतंग) तभी तक उड रही है जब तक इसमें प्राण रुपी हवा है, इसके न रहने पर यह नष्ट हो जाती है। इस गुडिया के अन्दर जो शब्द है वह अनाहत (ॐ:) का ही शब्द है। इसका स्वामी इस डोर को अपने हाथ में लिए हुए घुमता है। प्राण वायु के थक जाने पर यह शरीर रुपी पतंग नष्ट हो जाती है। इसकी मृत्यू पर प्राणी सिर धुनकर रोतौं है। रुपी पतंग की खिचतान होती रहेगी अर्थात् निरन्तर पीडा–कष्ट से गुजरना होगा।

दीन गँवया दुनीं सौं,
दुनी न चाली साथि।
पाइं कुल्हाडा मारिया,
गाफिल अपणै हाथि।

व्याख्या : हे प्राणी, संसारिक माया मोह में पडकर तुने अपने धर्म और कर्तव्य का त्याग कर दिया। वह जगत भी तुम्हारे साथ न जा सका। तुने असावधान होकर अपने हाथों ही अपने पैर पर कुल्हाडी चला ली है। अर्थात स्वयं ही इस माया जगत में फँस गया है।

मूरिष संग न कीजिए,
लोहा जालि न तिराइ।
कदली सीप भवंग मुष,
एक बुँद तिहुँ भाइ॥

व्याख्या : मुर्ख व्यक्ती की संगति नही करनी चाहिए क्योंकि लोहा जल में नही तैर सकता। जिस प्रकार लोहे का उसी प्रकार मुर्ख का सहारा लेकर संसार सागर के कीनारा नही मिल सकता।

बैद मुवा रोगी मुवा,
मुवा सफल संसार।
एक कबीरा न मुवा,
जिनिके राम अधार॥

व्याख्या : दूसरो को जीवन देने वाला वैद्य मर गया, रोगी भी मर गया तथा सारा संसार इसी प्रकार मर गया किन्तु यह कबीर नही मरा जिसके एकमात्र अवलंब सहारा परमात्मा राम है।

राम–नाम का अवलंबन लेकर ही इस जीवन से मुक्ती पायी जा सकती है।

मैत्रेयी पुष्पा - एक प्रेरणा

पद्मा पाटील- बी.एस्सी. भाग १

हिंदी साहित्य जगत में "मैत्रैयी पुष्पा" अपना एक अत्यंत महत्व रखती है। स्त्री लेखिका होने के बावजुद भी नब्बे दशक में जिन रचनाकारों ने अपनी विशिष्ठ पहचान बनाई उनमें मैत्रेयी पुष्पा प्रमुख स्थान पर आती है। बहुत ही थोडे दिनों में वे एक साहित्य–परिदृश्य की महत्वपूर्ण हस्ती बन गई। ऐसी महान हस्ती के बारे में अर्थात उनके व्यक्तित्व एवं कृतित्व के बारे में थोडी–बहुत जानकारी लेते है।

व्यक्तित्व :

"मैत्रेय पुष्पा" का जन्म ३० नवंबर १९४४ में अलिगढ जिले के सिकूर्रा गाँव के एक ब्राह्मण परिवार में हुआ। माँ–बाप के साथ जीवन की शुरुवात हो ऐसी हर बच्चे की इच्छा होती है, लेकिन इनकी यह इच्छा पूरी न हो सकी। क्योंकि इनकी पाँच साल की उम्र में ही पिताजी गुजर गए। इनकी माँ का नाम "कस्तुरी" है। कस्तुरी पती के गुजर जाने के बाद स्वयं पढते और नौकरी प्राप्त करके ग्राम सेविका की नौकरी करते–करते मैत्रेयी को पढाती रही। लेकिन फिर मैत्रेयी को अपनी माँ की जुदाई का सामना करना पडा और नौ साल की उम्र की बच्ची अमरसिंह नामक एक अहिर के घर बडी होने लगी। इस कारण मैत्रेयी पर अहिरनियों और जाटिनीयों का प्रभाव रहा।

माँ की नौकरी और बाबा की मृत्यू के कारण शिक्षा प्राप्त करने के लिए वह दर–दर भटकती

रही। छोटी सी उम्र में ही तरह–तरह के शारिरीक व्यभिचारों और मानसिकताओं से जुझती रही। एक बार तो स्कुल जाते समय जगदीश नामक लडके के हवस का शिकार होते–होते बच गयी। शहर में भी उच्च शिक्षण लेते समय अनेक खतरे उठाने पडे। मैत्रेयी पुष्पा ने बुंदेलखंड कॉलेज (झाँसी) में हिंदी साहित्य में एम.ए. की उपाधी प्राप्त कर ली। इन सारी परेशानीयों से छुटकारा पाने के लिए वह विवाह करना चाहती थी वह भी एक किसानसे। लेकिन बहुत जगह दहेज और भाई न होने के कारण विवाह टुट गए। अंत में एक डाक्टर से शादी की। वह वैवाहिक जीवन जीना चाहती थी लेकिन पति के घर अनुभव करती है विवाह भी सुखद नही है। उसकी सुरत और स्वच्छंद स्वभाव, उसके दोष बन जाते है। इस कारण पहली बेटी को जन्म देते ही कुलक्षणी बन गयी।

इस प्रकार का जीवन बितानेवाली मैत्रेयी पुष्पा का बचपन अभाव और अकेलीपन के डर से ही बीत गया। अभावों के बाद ही मैत्रेयी पुष्पा का लेखकीय व्यक्क्तिव निखर आया है।

कृतित्व :

मैत्रेयी पुष्पाने जिंदगीभर अनवरत संघर्ष करके अपने कृतित्व की निर्मिती की है। जिसमें उपन्यास, कहानी और आत्म कथाएँ महत्वपूर्ण है। हिंदी साहित्य में ज्यादा से ज्यादा स्त्री पात्र देनेवाली मैत्रेयी पुष्पा ही है। स्त्री पात्र द्वारा इन्होनें दहेज प्रथा "पैसो के लिए लडकी बेचना", "विधवा समस्या" जैसी समस्याओं पर प्रकाश डाला। इनके (१) चिन्हार (२) गोमा हँसती है और (३) ललमनियाँ कहानी संग्रह है। दृष्यों को सजीव करने की क्षमता इनकी साहित्य में है। इनकी "फैसला" नामक कहानी पर "बसुमती की चिठ्ठी" जैसी टेलिफिल्म भी बनी है।

मैत्रेयी पुष्पाने गाँवों की समस्या और स्त्री पात्रों को लेकर उनसे संबंधीत समस्याओं पर उपन्यास लिखे है। शहर की समस्या लेकर विजन नामक उपन्यास लिखा है। इनके लगभग नौ उपन्यास प्रकाशित हुए है। इनके उपन्यास निम्न प्रकार है।

(१) बेतवा बहती रही (२) इद्न्नमम्
(३) चाक (४) मायामृग
(५) झूला नट (६) अल्मा कबूतरी

इन्होने हिंदी कथा–धारा को वापस गाँव की ओर मोडा और कई अविस्मरणीय चरित्र हमे दिए। इन चरित्रों ने शहरी मध्यवर्ग को उस देश की याद दिलाई जो धीरे–धीरे शब्द की दुनिया से गायब हो चला था। इद्न्नमम् की मंदा, चाक की सारंग, अल्मा कबूतरी की अल्मा और झूला नट की शीलो, ऐसे अनेक चरित्र है जिन्हे मैत्रेयीजी ने अपनी समर्थ दृश्यात्मक भाषा और गहरे जुडाव के साथ आकार दिया। इनके कहानीयों के स्त्री पात्र अपने परिस्थितिगत गहरे करुण भाव के साथ पाठक के मन में गहरे उतर जाती है, और यह लेखिको की भाष–सामर्थ्य और गहरे चरित्र–बोध को सिद्ध करती है। मुझे आशा है कि मैत्रेयी पुष्पा स्त्रियों के लिए प्रेरणा होगी।

अन्याय

सुखाताई द. फराकटे - बी.ए.भाग ३

अन्याय ... अन्याय ... अन्याय जन्म से मृत्यु तक औरत पर होने वाला अन्याय। कभी औरत के जरिए औरत पर होने वाला अन्याय, तो कभी आदमी के जरिए औरत पर होने वाला अन्याय। अगर इसी तरह चलता रहा तो हमारे देश की औरत को क्या कभी न्याय मिल पाएगा ?

आज हमारे देश में लोग पंढे-लिखे होने के बावजुद भी एक तरफ से अनपढ ही है। क्योंकि आज भी किसी के घर में अगर लडकी जन्म लेती है। तो सब लोग इतने दु:खी होते है कि जैसे घर में कोर्स बहुत बडीं चोरी हुई हो या मातम छा गया हो। इस दुनिया में कुछ ऐसे भी लोग है, जो लडकीयों को जन्म लेने से पहले ही मार देते है। लेकिन लोग ये क्यों भूलते है की जीस औरत को वह जन्म लेने से मना करते है, वही औरत पुरी दुनिया को जन्म देती है। लेकिन लोगोंको ये समझाए कौन ? किसी घर में अगर लडके ने जन्म लिया तो लोगों को बहुत आनंद होता है। वह इतने खुष होते है कि, पटाकों की अतिषबाजी करते है, और सारे गाँव में मिठाईयाँ बाँटते है। कुलदिपक आने की खुशी में खुशीयाँ मनाते है। और यँही से औरत के अन्याय की शुरूआत होती है।

लडकी जैसे-जैसे बडी हो जाती है। वैसे-वैसे उसपर रोक लगायी जाती है, कि तुम ये मत करो, तुम वह मत करो, जादा देर तक घर से बाहर मत रहो, तुम्हें जितना और जो पढाया जाता है उतना ही पढो क्योंकी तुम लडकी हो। लेकिन लडकों पर ऐसे नियम लगाये नही जाते क्योंकी ओ लडके है। मैं ये नही कह रही हूँ की हमपर नियम ना लगाएँ। लेकिन मैं इतना जरूर कहूँगी की लडका और लडकी में भेद न करे, क्योंकि लडकीयाँ आज किसी क्षेत्र में लडको से कम नही। आज लडकी गृहगृहस्थी सँभाल ने के काम से पायलट तक सारे क्षेत्र में आगे है। फिर भी लोंगो ने औरत को खिलौना ही समझा है। और लडकीयोंको स्कुल, कॉलेज, समाज और घर में भी अच्छा स्थान या उनके साथ अच्छा व्यवहार नही किया जाता। उन्हें हमेशा परदे के पिछे ही रहने की सलाह दी जाती है। कम उम्र में उनकी शादी माँ-बाप करते है। क्योंकि लडकी को बोझ समझा जाता है। उसे हमेशा माँ-बाप पराया धन समझते है। और ससुराल वाले भी उसे अपनाते नही बेटी का दर्जा देने के बजाए बहु का दर्जा देते है। इसी तरह औरत का अपना कहनेवाला ना उसका मैके में होता है, ना ही ससुराल में। कितना भी दहेज दो फिर भी लोग लडकीयोंको सुख-चैन से नही रहने देते है। ससुराल में उसपर अन्याय और अत्याचार हो जाते है। किसी औरत पर बच्चें ना होने के लिए जलाया जाता है। तो कई औरत को बार-बार लडकीयाँ होने के कारण उसका छल किया जाता है। पता नही लोग इतने बुरे कैसे बन चुके है।

आज लडकीयोंको अकेले घर से बाहर निकलना इतना मुश्किल हुआ है की, घर से लेकर कॉलेज तक और कॉलेज से बसस्टँड तक लोगो की बुरी नजरों ने औरत को घेर रखा है। इस प्रगत

देश में औरत इतनी आगे होने के बावजूद भी, उसपर कही ना कही अन्याय और अत्याचार होता ही है। ऐसी कई घटनाएँ हम समाचार पत्रों में हर दिन पढते है। क्या इस अन्याय से औरत बच पाएगी ? कबतक इस आग में औरत जलेगी मेरे खयाल से जबतक मर्दोंका राज्य इस दुनिया में है, तबतक औरत को खिलौंना ही समझा जाएगा। लडका-लडकी मे भेद करना जबतक लोग नही छोडेंगे, दोनो सही तरहसे कंधो से कंधा मिलाकर काम नही करेंगे तबतक औरत की परिस्थिती में कोई बदलाव नही आयेगा। आज अगर लडका-लडकी बात करते हुए नजर आये तो लोग बात का बतंगड बनाते है। उस लडकी को पुरी तरह से समाज में बदनाम करते है। इसी तरह कबक चलेगा? कबतक लोग औरत को बुरी नजर से देखेंगे? कबतक उसपर अन्याय होगा ? आखिर कबतक ?

हर मुश्किल का सामना करने वाली औरत को क्या कभी न्याय मिलेगा ? कबतक मर्दो के इशारे पर औरत नाचेगी? मर्द के चंगुल से क्या ओ निकल पाएगी ? क्या औरत सवाल बनके रहेगी, या उसका कोई जवाब भी होगा।

हिंदी दिवस

कोमल पाटील - बी.ए.भाग ३

१४ सितंबर १९४९ भारतीय इतिहास की गौरवपूर्ण निधी है। इस दिन स्वतंत्र भारत की संविधान परिषद ने हिंदी को राष्ट्रभाषा का स्थान दे दिया।

प्राचीन काल में हिंदी को सम्पूर्ण देश के संतो का आशीर्वाद, जननायकों का बल तथा जननायकों का समर्थन प्राप्त होता रहा है।

निकट भविष्य में हिंदी अपने आप को विशेष सूक्ष्म बनाएगी। वह गौरवशालिनी संपन्न राष्ट्रभाषा बनी है। विश्व भाषा भी बन पाएगी।

हिंदी दिवस के अवसर पर राष्ट्रीय सम्मान और एकता के लिए हम प्रतिज्ञा करे कि;

- हिंदी पढो, आगे बढो, भारत जोडो के मंत्र को राष्ट्रभाषा के प्रचार द्वारा सफल बनाएँ।
- हम राष्ट्रभाषा, हिंदी द्वारा राष्ट्रीय एकता की भावना को दृढ करेंगे।
- हम हमेशा अपने हस्ताक्षर देवनागरी लिपी में ही करेंगे।
- हिंदी को आंतरराष्ट्रीय ख्याती प्राप्त, गौरव शालिनी भाषा बनाएँगे।

जय हिंद ! जय हिंदी !

माँ

राणी खोत- बी.ए. भाग ३

हर दिल में चाह होती हैं,
सपनों का संसार होता हैं।
दो पल का दिलदार होता हैं,
दो पल का संसार होता हैं।
मिट्टी में ही हम जन्म लेते हैं,
मिट्टी में ही हम मिल जाते हैं।
पर, एक बात ध्यान में रखो मेरे यार,
सबसे बडा होता है "माँ" का प्यार ॥

मानवता

अमर मोरे- बी.ए. भाग २

जाती-पाति से बडा धर्म है,
धर्म-ध्यान से बडा कर्म है,
कर्मकांड से बडा मर्म है,
मगर सभी से बडा यहाँ इन्सान है।
सबका अलग-अलग रहना है,
सबका अलग-अलग वंदन है,
सबका अलग-अलग पेहराव है,
लेकिन सब के सिर पर नीला एक अंबर है।
हर घुमाव पर छीन-झपट है,
इधर प्रेम, तो उधर कपट है,
झूठ किए सच का घुँघट है,
मगर फिर भी मानव यहाँ भगवान है।

सोने की चिडिया

रुपाली एस. खोत- बी.ए. भाग ३

दु:ख-संकट से न घबराए
यह है बडा जरुरी
इससे ही होती है परिक्षा
इस जीवन में हमारी।
धीरज, धर्म, मित्र और नारी,
सुख में जितने अपने
दु:ख में ही मालूम होता है
क्या होते हैं वे अपने ?
अपनी भी होती परीक्षा
दु:ख में कैसे हम रहते ?
उनसे घबरा जाते या
खत्म उन्हें हम कर देते हैं।
ऐसा कौन जगत में, जिस पर
कभी न संकट आया
आग में ही तो तप-तप कर
सोना कुंदन बन पाता।
ऐसे ही कुंदन बन कर
हम जग में नाम कमाए
अपने इस महान देश को
सोने की चिडिया बनाए ॥

मेरा देश महान !

अभिजीत पाटील-बी.एस्सी.भाग १

इस समाज में गरीबों को जीना नही है, आसान
घूम रहे हैं मानव के रुप में शैतान।
फैल गया है यहाँ भ्रष्टाचार का तूफान
फँस गया है उस में हमारा हिंदुस्थान।
सौ में से नब्बे बेईमान
खानेवाले कहते है - मेरा देश महान।

हमारे नेता आरोपों के कीचड उछालते हैं।
समाज में एकता बनाने को कहते हैं,
खुद सत्ता पाने के लिए कुत्ते की तरह झगडते हैं।
पाक-काश्मीर लेने की कोई बात ही नहीं करता।
अच्छी तरह देख लो सब तुम
क्या कर रहा है हमारा समाज
कर लो फैसला अच्छे बुरे का आज
तब जरुर आयेगा हिंदुस्थान में रामराज।

भारत की दशा

मनिषा पोवार- बी.ए.भाग ३

था सोने की चिडिया नाम
पर आज यहाँ क्या होता है।
गली गली में है गरिबी,
जन दाने-दाने को रोता है।

राम-रहिम का देश है,
एक सूरज एक चाँद है।
नजर चारों ओर फैलाओं,
खतरे पर हमारी जान है।

हिन्दी एक भाषा हो
इसपर भी खडे विवाद है।
आजादी के बाद भी,
चिपके हुए दंगे फसाद है।

किसी को मारा किसी को उजाडा,
कितनी गोद की है सुनी।
मानव से आज हुआ निराला,
बन बैठा है खुनी।

तरस देश पर न आए
आपस में माथा फोडा है।
आपस में ये ना मिले,
प्रेम का नाता तोडा है।

पाचों तत्व तो एक है,
मालिक ने एक बनाया है।
मंदिर मस्जिद विवाद क्यों,
क्यों सबका सर चकराया है।

राम, रहिम, कृष्ण, कबीर
लिला सबकी प्यारी है।
राजनीती का चक्र है,
सारी नेता की बिमारी है।

जो विकास शिलचक्र को तोडे
वही आतंकवादी है।

जिंदगी

सतिश पार्टे- बी.एस्सी. भाग २

जिंदगी एक मौसम है।
जहाँ बहर है, और पतझड भी।
जिंदगी एक खेल है।
जहाँ हार भी है, और जीत भी।
जिंदगी एक पौधा है।
जो फुल भी देता है, और शुल भी।
जिंदगी एक नैया है।
जो डगमगाती है, और जांती है सम्भलभी।
जिंदगी एक पतंग है।
जो टुटती भी है, और लगाती है छलाँग भी।
जिंदगी एक ज्योती है।
जो प्रकाश भी देती है, और देती है जलन भी।
जिंदगी एक रास्ता है।
जो सरल भी है, और कठिन भी॥

आज की नारी

पुष्पा वि. पाटील- बी.ए. भाग ३

हम है आज की नारी
मत समझो अबला या बेचारी।
हर क्षेत्र में है हमारी बराबरी।
प्यार और सहनशीलता से भरी।
समय आनेपर उतनी ही बुरी।

हम है आज की नारी
त्याग और धैर्य से भरी।
देश के लिए है हमारी
मर मिटने की तैयारी।

हम है आज की नारी
फूल, नहीं चिंगारी

हार नहीं होती...

उमेश परीट - बी.एस्सी. भाग १

लहरों से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशिश करनेवालों की हार नहीं होती।

नन्हीं चिंटी जब दाना लेकर चलती है,
चढती दिवारों पर सौ बार फिसलती है।
मन का विश्वास रगो में साहस भरता है,

चढकर गिरना गिरकर चढना अखरता।
आखिर उस की मेहनत बेकार नहीं होती,
कोशिश करनेवालों की हार नहीं होती।

सिंधु में गोताखोर डुबकिया लगाता है,
जा जाकर खाली हाथ लौट आता है।
मिलते न सहज ही मोती गहरे पानी में,
बढता दूना उत्साह इसी हैरानी में।

असफलता एक चुनौती है–स्वीकार करो,
क्या कमी रह गई देखो और सुधार करो।
जब तक न सफल हो नींद चैन ही त्यागो तुम,
संघर्षो का मैदान छोड मत भागो तुम।

कुछ किए बिना ही जयजयकार नही होती,
कोशिश करनेवालों की हार नहीं होती।

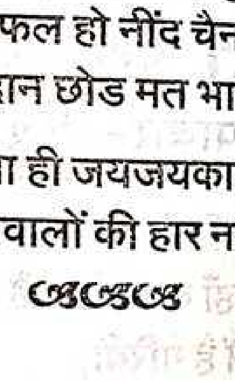

दोस्ताना

अर्चना हळदकर - बी.एस्सी. भाग २

चंद लोग प्यारे मिलेंगे,
शेकडो हमदर्द मिलेंगे,
जब इस पर आयेगी मुसीबत
तो दोस्तोंके दरवाजे बँद मिलेंगे।
हमे पहचाने में गलती मत करना।
सब दोस्त एक जैसे नही होते
बंद करने होते तो
कबके दोस्त, किये होते
अगर हमारी दोस्ती के दरवाजे होते।
हजारो दोस्त कम है दोस्ती के लिए
एक दोस्त काफी है दोस्ती निभाने के लिए।
पत्थरो के नगर है
आदमीयोंकी दुनिया नही
अब रोने से क्या फायदा
गम सुननेवाला कोई नही।

आधुनिक परिभाषाएँ

युवराज पोवार- बी.ए. भाग ३

१) कॉलेज	–	विद्यार्थी की कैद
२) टाई	–	बिना गुनाह की फाँसी
३) चष्मा	–	आँखो का पिंजरा
४) चाय	–	कलयुग का अमृत
५) पश्चाताप	–	पाप धोने का साबून

प्यार क्या है ?

अभिजीत पाटील- बी.ए. भाग ३

प्यार कोई खेल नहीं, जो कोई भी खेल सके
प्यार ऐसा खेल है, जो सोचकर खेले।

प्यार कोई चीज नही, जो कही भी मिल सके
प्यार ऐसी चीज है, जो नसीब से मिले।

प्यार कोई पत्थर नही, जो कही भी फेंक सके
प्यार ऐसा हिरा है, जो जिंदगीभर सँभले।

प्यार कोई प्रसाद नही, जो हर किसीको बाँट सके
प्यार ऐसा प्रसाद है, जो पूजा करने पर मिले।

आतंकवाद !

शितलकुमार कोरे- बी.ए. भाग १

कभी यहाँ तो कभी वहाँ पे,
आग धधक जाती है।

आसमान काला पड जाता,
धरती थर्राती है।

मासुमों पर, निर्दोषों पर
बडा कहर ढाती है।

ये आतंकवाद की ज्वाला,
इसका नही जवाब।

सावधान ! सावधान !! सावधान !!!

बुफे की दावत

सुनिल पाटील - बी.ए. भाग ३

एक दिन हमें भी जाना पडा बारात में
सहेलियाँ भी चार थी साथ में।
ऊपरसे सभी सुन्दर नजर आरही थी
अन्दर से रूखी थी, क्योकि सुबह से भूखी थी।

जैसे ही खाने का संदेशा आया हॉल में
लोग एक दूसरे के ऊपर बरसने लगे।
जिसने झपटा उसने पाया, बाकी खडे तरसने लगे।

एक व्यक्ती प्लेट के लिए इधर-उधर चक्कर लगा रहा था।
खाना तो दूर उसे देख भी नहीं पा रहा था।
दूसरा अपने प्लेट में चावल झाड लाया था।
उससे कही जादा अपना कुर्ता फाड लाया था।
तीसरी एक महिला थी, जो ताड के वृक्ष के समान तनी थी।
लेकिन उसकी साडी पनीर की सब्जी से सजी थी।
उसे बार-बार धो रही थी।

क्योंकी पडोसन की पहनकर आयी थी, इसलिए रो रही थी।
चौथा गरीब था, लाचार था।
इसलिए कुर्ता खोल पहलेसे ही तैयार था।
पाँचवा अकेले ही सारे झटके झेल रहा था।
छटे का मालिक ही शायद रब था।
उसके साथ में सिर्फ प्लेट थी, खाना गायब था।

सांतवा इन हरकतोंसे परेशान था।
अपनी बीवी-बच्चों से जादा, प्लेट पर ध्यान रखता था।
बाकी मेरे जैसे लोग कल्पना में ही खा रहे थे।
दूसरों की प्लेट देखकर मुँह हिला रहे थे।

फॅशन

विश्वास धोंड- बी.ए. भाग १

खाते है हम कसम
जब तक है जींदगी
फॅशन करेंगे हम।

खाँ सकते है, हम रुखी-सुखी
घर छोटा हो या मोटा
पैसे को चाहे ना हो दाम
पर फॅशन करेंगे हम।

जरुरत पडी तो
पुँछ लगवा सकते है।
सिर मुँडवा सकते है।
पर फॅशन के बगैर नही सह सकते हम।

बंद हो चाहे शहर
खुशी की चाहे ना हो लहर
इसका नही कोई हमें गम
पर फॅशन करेंगे हम।

खायेंगे हम पान-पराग
पियेंगे हम शराब
और न होगा कुछ कम
पर फॅशन करेंगे हम।

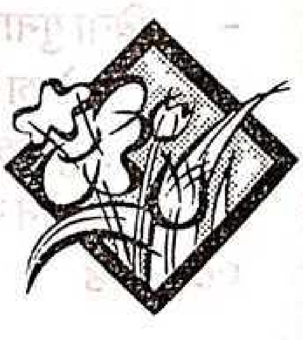

तज्ज्ञांचे मार्गदर्शन

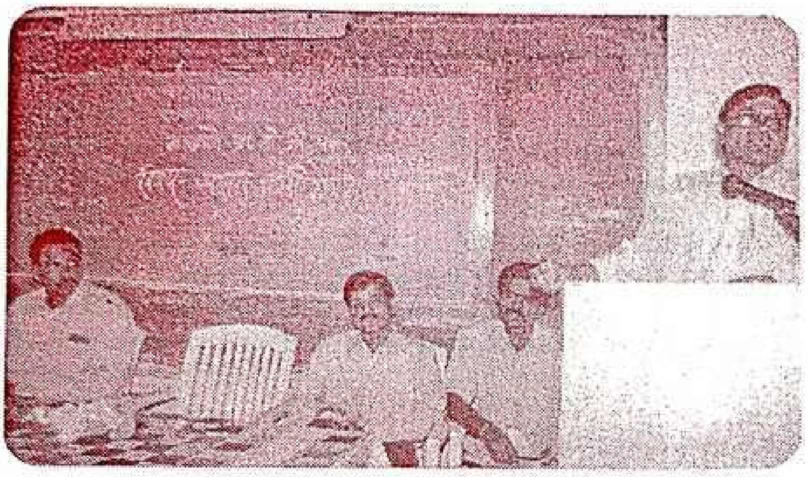

'समान नागरी कायदा'
या विषयावर व्याख्यान देताना
प्रा. टी. जी. पवार

माता बालसंगोपन विषयावर
मार्गदर्शन करताना
डॉ. जयश्री पाटील सोबत
सरपंच सौ. आक्काताई कमळकर,
डॉ. सौ. शुभा कुलकर्णी अक्कोळकर

छत्रपती शाहू जयंती कार्यक्रमात
बोलताना प्रा. पांडूरंग सारंग
शेजारी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष
प्रा. डी. के. शिंदे

तज्ञांचे मार्गदर्शन

शैक्षणिक वर्ष २००३-०४ मधील
जिमखाना शुभारंभ
कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे
मा. विक्रमसिंह घाटगे मार्गदर्शन करताना.

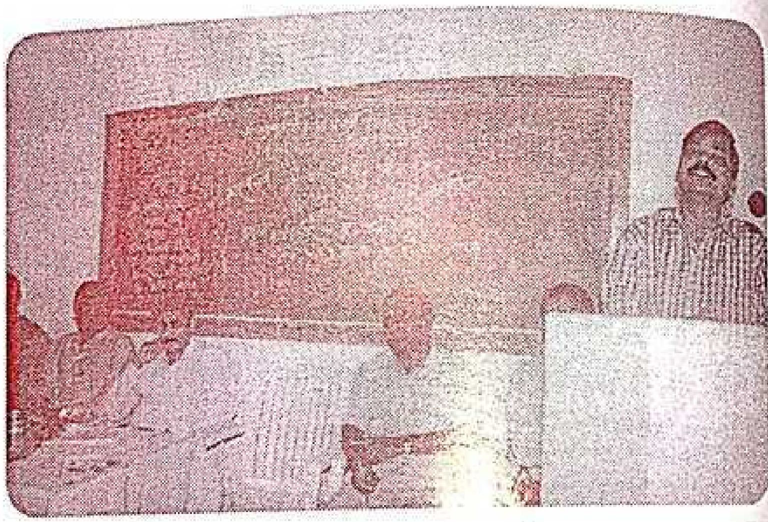

मागासवर्गीय विकास मंच आयोजीत
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
महापरिनिर्वाण दिन कार्यक्रमात
मार्गदर्शन करताना प्रा. अनिल माने.

अंधश्रध्दा निर्मुलन कार्यक्रमात
प्रात्यक्षिक दाखवताना
श्री. कोळपे

युवक महोत्सव

मूकनाटय – स्त्री भ्रूणहत्या व
मुलींचे घटते प्रमाण
जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव – क्र. २
मध्यवर्ती युवा महोत्सव – क्र.२
राज्यस्तरीय युवा महोत्सव, कराड – क्र.१
राज्यस्तरीय युवा महोत्सव, कराड – क्र.३
पश्चिम विभा. युवा महोत्सव,
राजकोट, गुजरात – क्र. ३

जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव २००४
मध्ये गोंधळी लोकनृत्य
सादर करताना विद्यार्थी

प्रसारमाध्यमांचा समाजमनावर
होणारा परीणाम हे पथ नाटय
मध्यवर्ती युवा महोत्सवात सादर
करताना विद्यार्थी
जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव – द्वितीय
मध्यवर्ती युवा महोत्सव – द्वितीय

युवक महोत्सव

पश्चिम विभागीय युवा महोत्सवात आमचे मूकनाटय तृतीय आले. सौराष्ट्र विद्यापीठ, राजकोट येथे सौराष्ट्र विद्यापीठाच्या कुलगुरूंच्या हस्ते चषक स्विकारताना प्रा. डी. एन. पाटील

मूकनाटय स्पर्धेतील विजयी विद्यार्थी मा. चेअरमन श्री. दिनकररावजी जाधव व संचालक मंडळासोबत

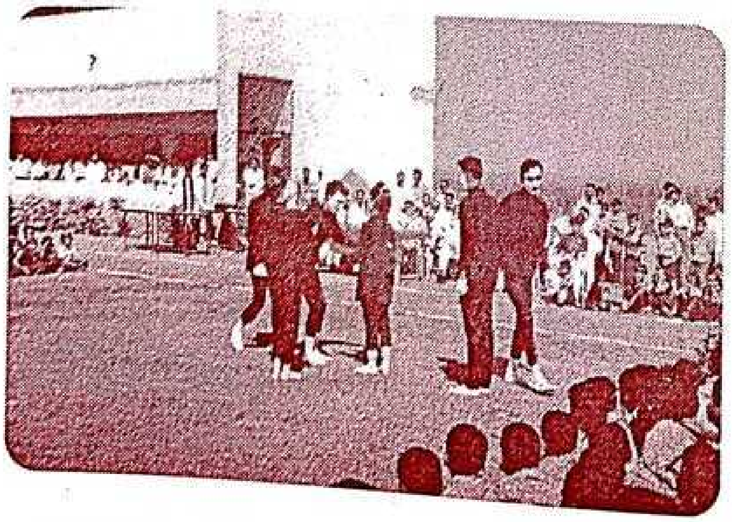

राष्टीय यश संपादिलेल्या संघाचे पदाधिकाऱ्यांसमोर सादरीकरण

आतंकवाद

महादेव पोवार- बी.ए. भाग ३

मर गये हजारो मासूम
हो गये बच्चे बेसहारा।
ना चिराग रहा, ना सिंदूर
ऐसा हो ना दुबारा।
ना शहनाई थी, ना दिवाली
दिन-रात खुन की होली।
दु:ख से सुना है मन
सुख शांती का नही मिलन।
स्वर्ग सा काश्मिर बना नरक
बन रहा है आतंकवाद का ढोलक।

क्या चीज है ?

प्रविण पाटील- बी.ए. भाग ३

अमिर क्या जाने,
गरीबी क्या चीज है ?
अनपढ क्या जाने,
पढाई क्या चीज है ?
सुरज क्या जाने,
अंधेरा क्या चीज है ?
जी रहा है वह क्या जाने,
मौत क्या चीज है ?
इंतजार करने वाला क्या जाने,
वक्त क्या चीज है ?
पत्थर दिल क्या जाने,
प्यार क्या चीज है ?

मस्त-मस्त

अरुण पाटील- बी.ए. भाग २

तू चीज बडी है मस्त-मस्त
तेरी जाल में फँसा हूँ जाम-जाम
सब तेरा दोष-दोष
तूने कर दिया मुझको नष्ट-नष्ट ॥ १ ॥
नही मेरा कोई अब दोस्त-दोस्त
ड्रग्ज पीके दूँ सबको कष्ट-कष्ट
बन गया में मर्द से नामर्द
शैतान है तेरा नाम-नाम ॥ २ ॥
तू जान लेती है दाम-दाम
फिर भी बोलू झूठ सुबह हो या शाम
तूज चीज बडी हो मस्त-मस्त...

जिंदगी

शशीकांत रेपे- बी.ए. भाग १

आने वालों को तो कभी जाना होगा,
जाते जाते कुछ कर दिखना होगा।
ये दुनिया एक साया है,
उसे जीवन से कभी उठ जाना होगा।
ये जाने वालो सोच लो जरा ...
यह जीवन एक रहस्य है।
इसका पट उठाना होगा,
जीवन के कुछ पल में
देश के लिए कुछ कर दिखाना होगा,
कुछ लोगोंने देश के लिये,
जान न्योछावर कर दी।
हमे तो कुछ पल मिले है,
हमको कुछ कर दिखाना होगा।

What is Light ?

Both Wave & Particle

By - Bhosale S. P. - B.Sc. III

We know very well that how important light is ? But do you know what is Light ? and What does it contain ? Accordingly to the wave theory, light consists of wave but, according to quantum theory light consists individual protons. According to wave theory of light, light waves leave a source with their energy spread out continuously through the wave pattern, according to quantum theory light consists protons, each small enough to be absorbed by a single electron. The quantum theory needs the frequency of the light to describe the photon energy.

Which theory are we to believe? Great scientific ideas have to be revised. Here for first time, two different theories are needed to explain a single phenomenon.

In wave model, the light intensity at a place on the screen depends on E2, the average over a complete cycle of the square of the instanta needs magnitude E of the electromagnetic waves. In the particle model, this intensity depends on Nhv, where N is the number of protons per second per unit area. If we regard each proton as somehow having a wave associated with it. The intensity of this wave at a given place on the screen determines the likelihood that a photon will arrive there. When it pass through the slit, light is behaving as a wave does, and when it strikes the screen, light is behaving as a particle does. Light travels as a wave but absorbs gives off energy as a series of particles. Evidently light has dual character.

A reader who finds it hard to understand how light can be both a wave & stream of particles is in good company. Shortly before his death, Einstein remarked that "All these fifty years of conscious brooding have brought me no nearer to the answer to the question, 'What are light quanter ?'. The "true nature" of light includes both wave & particle characters, even though there is nothing in everyday life to help us visualize that. ▲▲▲

(1) Teacher : Tell me one big animal in the world ?
Student : An elephant, Sir.
Teacher : Tell me another big animal.
Student : Another elephent, Sir.

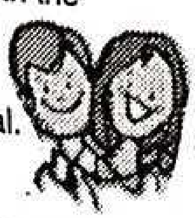

(2) Teacher : Where is Australia ?
Student : I don't know sir.
Teacher : Stand up on the bench.
Student : Sorry Sir ! I cannot see sir.

ENGLISH SECTION

"Persons with any weight of character carry, like planets, their atmosphere along with them in their orbit".

- Thomas Hardy

SECTION EDITOR

PROF. S. A. SALOKHE

स्पंदन
२००३-२००४

INDEX

PROSE

1. What is Light ?	Bhosale S. P.	B. Sc. III	46
2. Electron Microscopes	Nivas Kadam	B. Sc. III	47
3. A Magic Technique for spending Happy Moments in life, without Anxiety	Dattatray Patil	B. A. III	48
4. Hobbies & Interest	Shivaji B. Thorat	B. A. II	49
5. Corruption in Public Life	Sarita Kokate	B. A. III	51
6. A Letter to the friend	Sakhdev P. Sutar	B. A. II	52
7. The Deal with Diabetes	Vijay R. Patil	B. Sc. II	53
8. A Great Man	Smita Kamble	B. A. II	55
9. Casteism & Democracy	Vikram S. Chaugale	B. A. III	56
10. Friendship	Krishnat V. Chaugale	B. A. II	57
11. John Keats : A writer of odes	Jayashri M. Kore	B. A. III	57

POETRY

1. The Teacher	Jayavanti Waingade	B. A. II	59
2. Only for you	Sandeep Patil	B. Sc. II	59
3. Value of Time	Vinod Chougule	B. Sc. I	59
4. What is Life	Dyaneshwar Fasake	B. A. II	59
5. World	Dattatrya Patil	B. Sc. III	60
6. Woman Mind	Savita Ghodake	B. A. II	60
7. Armyman Expell	Amit Gote	B. Sc. I	60
8. Mother	Sagar Patil	B. A. II	60
7. What is Life	Mahesh Kasar	B. A. II	61
9. Her Appearance	Namdev Patil	B. A. III	61

MISCELLANEOUS

1. 15 Success Principles	Gajanan Patil	B. A. III	61
2. Bharat Ratna Awards	Sagar Patil	B. A. III	62
3. Cricket Team	Vijay Patil	B. Sc. II	64
4. Our Doodhasakhar Mahavidyalay	Sandeep Patil	B. Sc. II	64

Electron Microscopes

By - Nivas Kadam - B.Sc. III

The first electron microscope was built in 1932. It is used for the determination of the wave nature of moving electrons. We know very well that resolving power of any optical instrument is depended upon the OR is proportional to the wavelength of whatever is used to illuminate the specimen.

In case of good microscope that uses visible light & the maximum useful magnification is about 500X. And we know higher magnification give larger images. We also know the electrons moved very fast which having vary shorter wavelength as compaired to the visible light & are easily controlled by electric & magnetic fields because of their charge.

In an electron microscope, current carrying coils are used which produces magnetic fields & which act as lenses to focus an electron beam ona specimen & then produce an enlerged image on a fluorescent screen or on photographic plate. To prevent the beam from being scattred & thereby blurring the image, a thin specimen is used & all the system is eveculated.

The technology of magnetic 'lenses' does not permit the full theoritical resolution of electron waves to be realized in practice. For instance 100-kev electrons have wavelengths of 0.0037nm but the actual resolution they can provide in an electron microscope may be only about 0.1nm.

However this is still a great improvement on the 200nm resolution of an optical microscope & magnifications of over 10,00,000X have been activated with electron microscope.

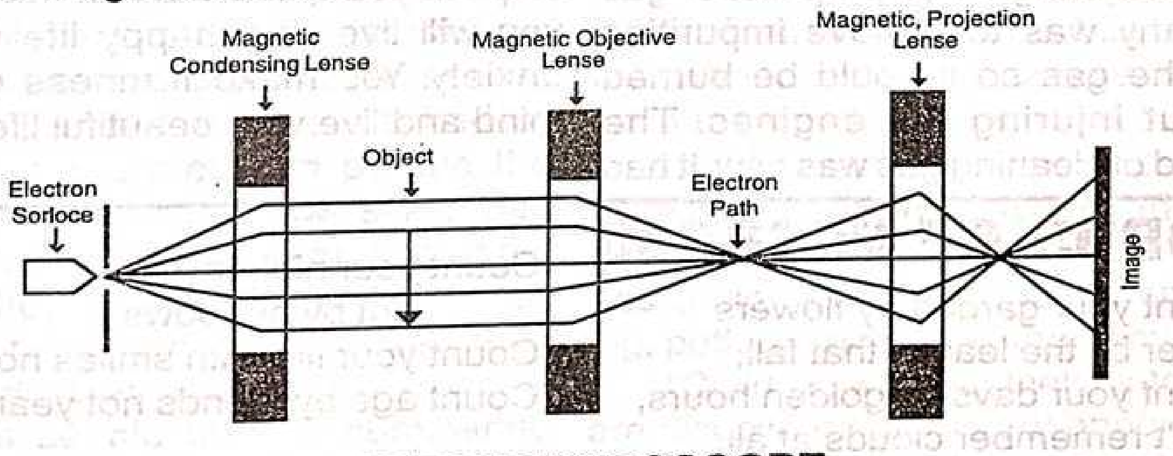

ELECTRON MICROSCOPE

A Magic Technique for spending Happy Moments in life, without Anxiety

By - Dattatray Patil - B.A. III

Friends, you see, nowadays everyman look worried, tired and hopeless. They have no enough self-confidence. They live their life under unwanted tension. Having no any kind of reason, they invite unneccessary risk and are trapped in dangers. Most of the people are stunned by their failure and mistakes. Nowadays, we come to across confused people. They never try to understand their problems silentley, and they become unhappy and nervous. They do not try to figure out such a way which their problems will be solved easily.

It is said that "Anxiety brings men to the pyre" An American famous author tells here us "A magic formula for solving worry situations" Dale Carnegie, who would work at a gas company tells us "How to stop worring and start living". The purpose of gas company was to remove impurities from the gas so it could be burned without injuring the engines. The method of cleaning gas was new. It had been tried only once before but under different conditions. He was stunned by his failure for a while he was so worried he could not sleep.

Finally, he figured out a way to handle his problem without worring. He tells us some anti-worry techniques which we can use our life & be happy without worring. It consists of three steps for solving worry situations.

1. Analyze the situation fearlessly and honestly, and figure out what is the worst that can possibly be happened.
2. After figuring out what is the worst that can possibly happen, reconcile yourself to accept it.
3. From that time on, calmly devote your time and energy to try to improve upon the worst which you had already accepted mentally.

Friends, if you follow these steps in your personal life. I think that you will live very happy life without unxiety. You make firmness of your mind and live very beautiful life.

▲▲▲

WORDS OF WISDOM

Count your garden by flowers
Never by the leaves that fall,
Count your days by golden hours,
Don't remember clouds at all.

Count your night by stars
not by shadows
Count your life with smiles not tears
Count age by friends not years.

By - Amrita Patil - B.A. II

Hobbies & Interest

By - Shivaji B. Thorat - B.A. II

I think the hobby is necessary for everybody. Because, it is one part and parcel of life. Some things we do because we have to. Some thing we do because we like to. Things which atleast and sustain our attention spontaneously are of our interests. What we do during our moments of leisure reveals our interests. If our interests developed along their natural channels leading on to allied occupations, our work will be an evergrowing source of pleasure to us. Then the distinction between work and play vanishes and work becomes real play. It was about such that carlyle wrote: 'Blessed is the who has found his work. Let him ask no other blessedness'.

It is convenient for the purpose of vocational guidence to classify human interests under a few headings such as intellectual, practical, social, athletic and aesthetic interests. Those who are fascinated by intellectual activities form the first group. They are inspired by ideas and theories and pursue the study of a subject for its own sake. Their interests may be literary, linguistic, scientific, mathematical or philosophical. The type of books they read indicates the nature of their interests people with predominantly intellectual interests will do well in occupations dealing with ideas, rules, regulations, facts and figures professors, authors, lawyers, actuaries & research workers and examples.

Social interests find expressions in story telling, gossiping and attending tea parties, clubs and other social gatherings. Those who are charitably inclined find joy in nursing, slum work and social service. Young people manifesting social interests should be considered for employments in which managing, advising, consoling, instructing and persuading other people play and important role. Salesman, co-operative inspectors, welfare workers, nurses, practising doctors, teachers all come under this category.

Aesthetic interests are little encouraged in our country. Art occupies only an insignificant place in our school curriculam. Nor are the prospects for employment being for students of art. In advance contries, on the other hand artestic attainments find various voccational outlets such as the stage, film, radio, painting, cartoon drawing, fashion drawing, interior decoration, dress designing, carpet designing, poster art. sculptur engraving, pottery and art photography.

"Children with aesthetic interests are discovered and every opportunity is offered for the flowering of their talents."

Outdoor life and strenuous physical excreation are the constent delight of some people. They love all kinds of games and sports. Their vivacious interests will find a happy outlet only in vigorous and active occupations. It is indeed a wastage of human material to allow our finest sportsmen to languish in office or factory. The nation has need of their powers and attainments. They should be marked out from their youth for employments of a active type. The army, police, excise, customers, fire service, surveing, civil engineering, farming, estate management, forestry, fisheries etc. are their proper fields.

The leisure pursuits of a young man thus help us to map out a congenial occupational area for him. But in attempting to force a young man into one of the types we should not ignore any aspects of his interests. The same person may have more than one dominant interest, or he may have significant minor interests along with a dominant one. The labelling of human beings in terms of their interests should not be overdone.

▲▲▲

LOVERS

Love is mirror
 Lovers can see in it,
Love like a flower
 Lovers can smell it
Love is like water
 Lover can drink it.
But sometimes,
 Love is like sword
Lovers cannot touch it.
 Love is like ocean
Lovers cannot swim in it.
This is the thing called 'Love'
 And, Therefore, Love is fine.

- Kore Jayashri - B. A. III

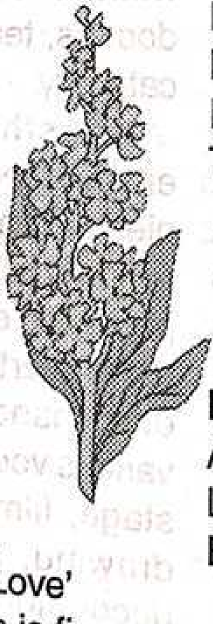

LIFE

Life is a journey of ups and downs
No matter who he is,
Rich or poor, high or low,
The truth is experienced by everybody.
 Life is what you make of it.
 Tragedy or comedy, as you think it.
 Laugh at your sorrows,
 The only way which is more fit.
Live your life the way you like.
And let the others live their own.
Life is game of give and take.
Each one depends upon some one else.
 Share the happiness with the others,
 And they will lesson your grief and stress,
 Life is short, not so sweet
 But make the best use of it.
You have to leave one day.
But the others might regret it.

Arun Patil - B.A. II

CORRUPTION IN PUBLIC LIFE

By - Sarita Kokate - B.A. III

Corruption ! Corruption !! Corruption !!!

Corruption in simple term may be described as "an act of bribery". It has also be described as "the use of public power for private profits in a way that constitutes a breach of haw or daliations from the norms of society". The world bank defines corruption as the use of "Public office for private profits". Corruption acts includes bribery, extortion, embezzlement and use of speed money.

According to transperancy international a Berlin-boyed NGO founded in 1995 by former world bank officials to expose corruption among public officials world wide, India ranked 69th out of 90 countries in terms of transperancy in 2001. only 21 countries one more corrupt than India.

But, here, a question arises why corruption ? various reasons are given for the countinuity and growth of corruption in public life political and bureaucratic corruptions are key to understand and analysie corruption in public life one major cause for corruption among political and bureaucratic has been the vast discretionary powers wested in them over the creation, proliferation and interpretation of counter - productive regulations. In the last two decades, or, so, several scandals and financial irregulatiories, including paying of massive commissions, pay offs and kickbocks, have been reported in our country. Mostly it's a Chief Minister, Ministers and leaders holding important political poster position, bureaucraic and big businessmen who are reported to be involved in these scams for examples - Hawala Scam, Harshad Mehta's Scam, and now lates one is the stamp paper scam. Its roots are spread deep over states from Delhi to Madras and from Maharashtra to Bihar. Again some important scandals in the sphere of public life are Boforce, Stock Market, Securities, Sugar, Animal husbandry, Urea, Telecommunication and few others, like Cement allotment, offering Plots, Brown Beyari, Locomotive deal, copplers co-operatives, IMM and India Bank Scam etc.

Hence, the causes of corruption are given below :

1) Political elites also belives in personal interest oriented rather than nation - oriented programmes and policies.

2) The economy policy of the Govt.

3) By security of supply of goods.

4) Change in the value system and ethical qualities of men also administer.

5) Ineffective administrative organisation.

6) Last but not the least, It can also be

seen is terms of economic, social, political, legislative and judical causes of coruption.

It is possible to contain corruption in our society ? In the last five decades, more than two dozzen inquiry commissions had setup by out of India to probe into the charges of corruptions against politicians and public companies.

On the eve of 20th Jan, 2004 the President Dr. A.P.J. Abdul Kalam said that, "Corruption can't be alliveated (removed) totally but it can be reduced to certain levels for that he declared "Three pillar system" that is the children. Their parents and teachers can play vital roles."

So get up from the traditionalism and shake your hands with the modern approach to eradicate corruption from this planet.

"Jai Hind - Jai Anti Corruption."

A LETTER TO THE FRIEND

By - Sakhdev P. Sutar - B.A. II

To,
My briliant friend,

I feel to be a good friend everybody. They are very lucky who keep friendship with each other. I am proud of you that you are my friend though you are naughty.

A friend is one who knows your joys, your sorrow and yours tears, someone who cares and shares your world, through the sad sweet year. If any one hate your friendship you don't hate else. You don't keep a nature as the enemies. Yu can win the mind of your foe by your friendly behaviour. We must keep our friendship like the bright sun, like the smoothy moon, like the rough sea, and huge mind like the sky then and then you will become a true friend. We must keep our friendship like krishna and sudama just like mixed one with them.

My friend, I won't to tease you anybody about your affairs. I never tolerate about you. Who will not like a such friend ? Who flows fragrance of the flowers the way of the friendship. While you have a time you try to become bright, guide, smiling and help to control the way of sorrow of your friend. I donot have any other friend like you in this world.

Yours very sincerly.

THE DEAL WITH DIABETES

By - Vijay R. Patil - B.Sc. II

WORLD DIABETES day was introduced in 1991 & is celebrated every year on November 14th. The day was chosen to honour Frederick Banting (November 14 is also his birthday) who, along with charles best, first conceived the idea that led to the discovery of insulin in October 1921.

The meaning of Diabetes :-

Diabetes Mellitus in Latin maens "Honey Sweet" which is one of the oldest known chronic diseases that affects Humans. Diabetes is a principally a metabolic disorder in which the body is unable to handle its main fuel - glucose the cause active factors of this disease, however, includes sedentary habits, Physical & Mental stress. This disease finds a reference in times even before the birth of Christ & in the medical treatise 'Sushruta'

Understanding Diabetese :-

The food that you eat gets converted into glucose to give you energy. Glucose is carried to milliones of cells in the body through the blood stream. The pancreas gland in our body makes a Harmone called insuline, which goes into the blood stream & travels to the cells. It meets to glucose here at the cells receptors (entrance) Insuline acts as the key & unlocks the receptors for glucose to enter the cells. The cells then metabolise the glucose to give energy to the body.

When you have diabetese, glucose and insulin meet at the cells but glucose may not be able to enter the cells due to many reasons - there may not be enough insulin, there may be plenty of insulin but it is unable to unlock the receptors. Most of the gulcose thus stays in .he blood stream, causing a condition called hyperglycaemia (high blood sugar). And without glucose, cells can not make the energy for your body to function properly.

The different types of diabetes -

1) Diabetes occurs when the pancreas produces little or no insulin to regulate the blood glucose level. It is known as juvenile-onset diabetes or insulin Dependent Diabetes Mellitus (IDDM) and is recognised in childhood or adolescence. Individuals with type 1 diabetes generally require daily Insulin treatment to sustain life.

2) Diabetes occurs when there is both and state of insulin resistance and a defect in insulin production. This type is also known as Non-insulin Dependent Diabetes Mellitus (NIDDM) or adult-onset diabetes.

The diabetes that affects pregnant women is called gestational diabetes. This usually resolves once the pregnancy is over but these women may carry a risk for developing type 2

disbetes later in life. According to Dr. Sushil Kumar, Chief Diabatologist, Bombay hospital, " The onset of diabetes is much rapid in India than the west. Ninety-five percent of Indian patients in their 40s & 50s fall under type 2".

Complicatios associated with diabetes -

* High blood preasure
* Disease of blood vessles leading to heart attack, stroke & circulation problems.
* Kidney disease (nephropathy).
* Nerve problems (nephropathy) causing a ' pins & needles ' sensation in hands and legs. Loss of sensation can cause injury resulting in infection and a wound that does not heal, giving rise to a 'Diabetic foot ' creating severe complications such as gangrene.
* Eye problems, retinopathy - due to damage to the blood vessles, glaucoma & cataract.
* Infections - increased glucose levels provide an ideal environment for many disease - causing organisms.

Signs of diabetes -

* Excessive hunger & thirst
* Frequent urination
* Weight loss
* Feeling tired and weak
* Itchy skin
* Numbness & tingling in feet
* Delayed wound healing
* Skin infections

Diabetes is more common amongst India.

According to Dr. Shashank Joshi, consultant endocrinologist at Lilavati Hospital - In the past - the Indian population was protected due to proper nutrition & good physical activity. But today, the environment has changed, the intake of calorie-high junk food has increased, stress is rampant & physical activity has lessened - all of which have led to a rise in diabetes. In fact, " Indian diabetics get critical complications much earlier than their counterparts in the west & this is especially due to bad genes, cardiac diseases, lipid problems etc.

Diagnosis of the disease -

"Today, monitoring sugar has become accurate & newer systems such as a glucose watch indicator (that goes around your wrist) etc., in addition to the drugs - oral insulin, injections, inhalers and so on have made life easier for diabetics", suggests Dr. Joshi.

Controling diabetes -

Over time a high glucose level can damage your blood vessles, kidneys, eyes & nerves, leading to complications, you can reduce your risk for developing complications associated with diabetes by maintaining tight blood glusose control and by having regular check-ups by a physician. Dr. Joshi says " Medicines alone are not enough for diabetics. Yoga, meditation, excercise, the right kind of food and weight checks will help you to manage your diabetes.

A GREAT MAN

By - Smita Kamble - B.A.II

A man who was one of greatest social worker and economists in world, whose name was Dr, Bhimrao alias Babasaheb Ramji Ambedkar. He was borned on 14th April, 1891. His father Ramji & mother Bhimabai were very careful about him. Bhimrao was 14th brightst diamond of them. He was very brilliant, clever, healthy, active child in his childhood.

He was borned for equality in our discriminated Indian society. Bhimrao was youngest son of Ramji. By Ramji's support, he learned 'inter art'. He passed matric in 1907. And he married with Ramabai, daughter of Shankarroa Dhotre from Valangoon near Dhbhol. He admitted at Elephistan College in Mumbai for Class Inter Art & he passed that examination. He got scholarship of Sayajirao Gaikwad, maharaj of Baroda.

Bhimrao passed B.A. in 1912 & he joined state of Baroda for job. That period his father died and he was made a supportless. But he forgot his sadness & he went to the London for higher education. Afterall he went to New York in 1913. He felt equality there. He studied very hard. He was studing 18 - 18 hours continuously. He selected subjects of economics, sociology.

He impressed to Edwin, Sheligmen. He wrote essay on "Ancient Indian Commerce" & he achieved "Doctor of Philosophy" by a Columbia University. He was great philosopher & economist in the world. His hobbies were reading books. He loved books he collected 2000 books to read. He came India in 1917 but unfortunately his library, his books were sunk in Kaisar-E-Hind. He always thought to do work for all scheduled society's workers, farmers & women. He arranged conference in 1920 at Kolhapur, Mangaon. He started the Muknayak Magazin on 31st Jan 1920.

When he went to London for next study in 'London School of Economics & Political Science', that period Muknayak closed in India. After that he returned India and again started the " Bahishkrut Bharat" magazine which explained the condition of scheduled society. In 1923 he got doctarate. He was very careful, responsible of social work and his family. In 1924 , he established " Bahishkrut Hitkarni Sabha". He organized all scheduled people & he had done leadership of them. He always fought bad traditions, discrimination of society. He tried to get freedom to scheduled people.

For scheduled people, he opened the door of temples & drinking water. He was leader of scheduled commu-

nity in round table conference. He established " Swatantra Major Paksh " for help to all workers. In this way, that society got leader by B.R. Ambedkar. He saved many problems of this society. In 1935, he declared in the scheduled people conference that " If I borned Hindu but I never die Hindu."

In 1942, he established "Scheduled Cast Federation." He accepted the Ministery of Workers in 1942. He got freedom in 1947 & he wrote constitution of free India. He studied all constitution of contries & he accepted tolerance, democrasy, equality, National integrity in the constitution. This constitution approved & used to all Indian in 1950. Dr. Basaheb R. Ambedkar accepted Buddha Dharmas' & rejected the Hindu's traditions in 1956. And only three months after 6th December, 1956 & he died early morning. The brighter diamond was no more in the world. ▲▲▲

Casteism & Democracy

By - Vikram S. Chaugale - B.A.III

India is the largest democratic country in the world. Now a days, Indian democracy is in danger due to the problem of casteism. The advancement of science and technology has not yet broken the barriers of casteism, caste still continues to be a central element of our society. In election, cast continues to be major factor.

Caste is a social institution which has strong grip on the people's mind. Though India has made progress in industries by leaps and bounds, this progress has marginal effect on caste groupings we are still being influenced by casteism even fifty years after independence. This must be stoped otherwise our growth and development would come to hault.

Every now and then we talk of national integration. But how can we achieve national integration without emotional integration? This old caste system has come in the way of national integration. This system has divided the Indian people into two categories high-born and low-born. This division of Indians is a positive threat to democracy, caste and democracy cannot to-exist. There are restrictions in the matter of marriage, intercaste marriages are still looked down upon. There are restrictions in food and water - people belonging to a high castes still not accept water. From those of a low caste people of certain low castes are not permitted to use wells or drinking water sources.

Therefore all our efforts must be made to put an end to casteism in India. ▲▲▲

FRIENDSHIP

By - Krishnat V. Chaugale - B.A.II

Friend is a sweet partner of life and friend ship is soldier of our society. If you want to gain anything in your life you just gain true friendship. It would give meaning to your life.

Friendship is that which gives us the purest pleasure and real way to our life. True friendship is that which blossoms the garden of life with flowers of joy.

Several bodies but one soul is the main principle of friendship between the friends. They have no idea of friendship so they curse the friends. But the true friend can't take it on his mind.

William Shakespeare says, " A person will stay as our friend, as long as we have money to spend." This is the very dangerours friendship for the true fraind. If a friend treats us like that; suppose he is not your friend but he is your nearest enemy. Those friends should not be believed who take us on the side of life, which is full of darkness like the night on new moon day. We should believe that friend who shows us the way full of brightness like moon britghening night on the full moon day.

Friendship is that relation which is created out of feelings, expressions, thoughts, nature of behaviour. If the thoughts and ideas corelate each other then the friendship becomes more deep friendship is the relation of faith trust, confidence, belief, which should not be branched or betrayed, friendship has not restrictions of age, caste, religion and colour. ▲▲▲

JOHN KEATS : A WRITER OF ODES

By - Jayashri M. Kore - B.A.III

The ode is a type of poem. Its subject is generally dignified. The ode means a 'song' addressed to a person or an object. In English form of lyrical poetry, Its tone is serious and impressive. It is written in the form of a direct address.

Robert Bridges said, "Had keats left us only his odes, his rank (place) among the poets would not be lower than it is." Keats compssed his famous odes in the year 1819 we must take into consideration some things that happened at this time in his life. He loved his brothers very much. But very soon they left him. Moreover, keats developed a hopless passion for fanny brawne. She could not marry him because of his illness. All these factors coloured the odes written at this

time. Also he read spenser's (Faerie Queen). It awakened & quickened his poetic feeling to perceive the beauty of life keats wrote the ode because he was not satisfied with the sonnet form. He found it too rigid and limited for his thoughts.

He had realized by this time that beauty is impermanent and love has a brief existance in this world. In 'ode to Nightingle' he contrasts the happy, carefree life of the bird with man's full of weariness, fever and fret. In this ode he gives a very touching picture of suffering humanity. Old age and time are the enemies of love and beauty. The world of the bird is the world of ideal beauty. The poet would like to fly to this world. But he realizes towards the end of the poem that it is not possible to run away from the reality, however bitter it may be fancy is a deceiving goddess. One has to go through the harsh experiences of life.

In 'ode on a Grecian urn' he touches the problem of beauty and decay. Actual beauty of nature flies away. But art can make it immortal. Like the Nightingale ode, in the grecian urn also he flies from the world of reality into the world of art. Both the odes stress upon the loss of beauty and youth in man's life. Towards the end of the ode poet says, 'beauty is truth and truth beauty.'

In ode " To melancholy" keats prepares himself to face both the aspect of life with complete serenity. The theme of the ode is the poets realization that suffering is inevitable and we must seek some emotional acceptance of life as it really is. Sadness is an inevitable complement of the moment of intense. True melancholy is not to be found in the sad and ugly things of life nor in death, but in everything that is beautiful and joyful. Beauty is the eternal source of melancholy.

The serious subject matter has made these odes full of dignity. They became sublime symbols of something bigger and nobler than our life. Thus the nightingle becomes the symbol of idea, peaceful life in nature. The urn stands for the immortal expression of the world of art ode to melancholy tells us that a man can enjoy melancholy to the fullest, only when he most deeply loves the beautifull, when he uses his capacities of joy the fullest.

All these odes are born of sudden inspiration. They all have a universal note. The thoughts and emotions expressed in them are common and old, but they have a rare power of attracting all hearts. They have intensely imaginative expression. The odes are also connected by common thought. Together, they seem to sum up keats' philosophy. The odes are the ripest fruit of keats' genius. In them feeling is wedded to reflection. They are the most personal and most memorable expression of keats.

▲▲▲

THE TEACHER

Who has cared for a teacher !
Neither you nor I
But when the exams are nearer
The teacher is cared for !!
(by the students)
Who has praised the teacher !
Neither you nor I
But when the students fail
The teacher is scolded by !!
(by the parents)
Who has rewarded a teacher
Neither you nor I
But on the Teacher's day
The teacher is flattered by all !!
(by the leaders)

Jaywanti Waingade - B.A. II

VALUE OF TIME

To realize the value of one year.
Ask a student who has failed an exam.
To realize the value of one month.
Ask a mother who has given birth to baby.
To realize the value of one week.
Ask the editor of a weekly magazine.
To realize the value of one day.
Ask the daily wage labourer who has
ten kids to feed
To realize the valu e of one hour.
Ask the lover's who are waiting to meet.
To realize the value of one minute.
Ask a person who has survived an accident.
To realize the value of milliseconds.
Ask the person who's lost a silver
medal in the olympic's.
Value every moment of the time you have !!

Chaugule Vinod D. - B. sc. I

ONLY FOR YOU

My attendance in the class,
is only for you.
My regular visit to the college,
Library,
are only for you.
My contacts with the teachers,
are only for you.
Those long sleepless nights,
are only for you.
My whole future,
depends upon you.
Oh ! my dear examination
My devotion is only for you.

Sandeep B. Patil - B.Sc. II

WHAT IS LIFE

Life is not a bed of roses
Life is a dream
But it is too short to take it seriously
Life is a gift of nature
Beautiful living is the gift of wisdom
Love to the tire of life
Life is half spent, before we know
What it is ?

Fasake Dnyaneshwar - B.A. III

WORLD

World is a store
full of happiness.
The owner of who is
the almighty god.
To receive this happiness
one doesn't need money.
nor anymore credit cards
They only need to devote
themselves the store
along with the owner.
The god
Your life is filled then with
hapiness all over
But the living beings in
the world has only made
the living world a dead one
Because we destroy
the world
knowingly, unknowingly,
we have became selfish
cause we don't want
to share this world
along with the poor
and innocent creatures
who give away whole
of their life under us
we are the choser
of their life.

Dattatray Patil - B. Sc III

WOMAN MIND

Dust is tighter than a feather
and wind is more lighter than either
But womans Fickle mind
Lighter than feather, dust or wind.

Savita Ghodke - B.A. II

ARMYMAN EXPELL

Listen friends to my suggestions
Always be proud of our nation
You are the only next generation
To give our country new creation.
Many of people 'Live or Die'
Like Decaying Leaves of tree on soil.
But, than being goat all life,
Its better to be lion for while.
Always think for well of motherland
you will find, you and your family well
Lead your life for other peoples, and
Die for nation, That's what 'Armyman Expell'.

By - Amit Gote - B.Sc. I

Mother

God made a wonderful mother,
A mother who never grows old.
He made her, smile of the
Sunshine.
And moulded her, heart of pure
Gold !
In her eyes, he placed shining,
Stars.
In her cheeks, fair roses, you see.
God made a wonderful mother.
And gave that dear mother to me.

Sagar Patil - B.A. II

What is Life ?

ife is a Challange - Meet it.
ife is a Gift - Accept it.
ife is an Adventure - Dare it.
ife is a sorrow - Overcome it.
ife is a Tragedy - Face it .
ife is a wind - Blow it.
ife is a suffering - Oasis it.
ife is a Riddle - Resolve it.
ife is a Duty - Perform it.
ife is a Mystery - Unfold it.
ife is a game - Play it.
ife is a Song - Sing it.
ife is an Opportunity - Take it.
ife is a Journey - Complete it.
ife is a Promise - Fulfil it.
ife is a Beauty - Praise it.
ife is a Spirit - Release it.
ife is a Love - Enjoy it.
ife is a Struggle - Fight it.
ife is a Puzzle - Solve it.
ife is a Goal - Achieve it.

Maya A. Farakate - B.A.III

HER APPEARANCE

She appears in front of me
like sweet Breeze
When she comes here
I'll not remain here.
When she throws glimps
I forget myself.
when she smiles at her eyes-corner
I receive that indefinable message.
But your when she absent
I become heartless look, only look is
enough for me.
Please say to her uplift your eyebrow.
I want to search here there
Really, her apperance is my first last need
and I gave him my all its indeed.

Namdev Patil - B.A. III

15 Success Principles

1) Positive Mental Attitude
2) Definiteness Of Purpose
3) Going The Extra Mile
4) Accurate Thinking
5) Self Discipline
6) The Master Mind
7) Applied Faith
8) A Pleasing Personality
9) Personal
10) Enthusiasm
11) Controlled Attention
12) Team Work
13) Learning From Defeat
14) Creative Vision
15) Budgeting Time & Money

Gajanan Patil - B.A.III

Bharat Ratna Awards

The Bharat Ratna Awards initiated in 1954 has been conferred to 42 persons so far.

No.	NAME		AWARDED IN
1)	Dr. S. Radhakrishnan	......	1954
2)	C. Rajagopalchari	......	1954
3)	Dr. C. V. Raman	......	1954
4)	Dr. Bhagwan Das	......	1955
5)	Dr. Mukshagundam Visvesvariya	......	1955
6)	Jawahar Lal Nehru	......	1955
7)	Govind Ballabh Pant	......	1957
8)	Dr. W. K. Karve	......	1958
9)	Dr. B. C. Roy	......	1961
10)	Purashattam Das Tondon	......	1961
11)	Dr. Rajendra Prasad	......	1962
12)	Dr. Zakir Hussain	......	1963
13)	Dr. P. V. Kame	......	1963
14)	Lal Bahadur Shastri	......	1966
15)	Indira Gandhi	......	1971
16)	V. V. Giri	......	1975
17)	K. Kamrj	......	1976
18)	Mary Teressa Bajaxuin	......	1980
19)	Acharya Vinoba Bhave	......	1983
20)	Khan Abdul Gafforkhan	......	1987
21)	M. G. Ramachandram	......	1988
22)	Dr. B. R. Ambedkar	......	1990
23)	Nelson Mandela	......	1990
24)	Morarji Desai	......	1991
25)	Rajiv Gandhi	......	1991

26)	Sardar Vallababhai Patel	......	1991
27)	Subhash Chandra Bose	......	1992
28)	Moulana Abul Kalam Azad	......	1992
29)	J. R. D. Tata	......	1992
30)	Satyajit Rai	......	1992
31)	Gulzari Lal Nanda	......	1997
32)	Mrs. Aruna Asaf Ali	......	1997
33)	Ms. Subbalaxmi	......	1997
34)	Dr. A. P. J. Abdul Kalam	......	1997
35)	Shri. C. Subramaniam	......	1998
36)	Jay Prakash Narayan	......	1999
37)	Prof. Amartya Sen	......	1999
38)	Pandit Ravi Shankar	......	1999
39)	Gopinath Borapolal	......	1999
40)	Kalpana Chawala	......	2001
41)	Bismilah Khan	......	2002
42)	Lata Mangeshkar	......	2003

Sagar R. Patil - *B.A. III*

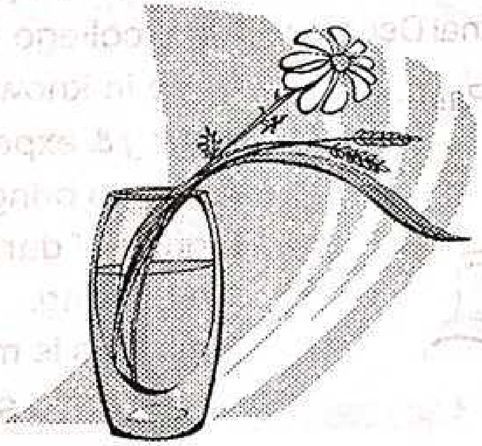

Cricket Team

Batsman	Student
Bowler	Paper Setter
Umpire	University
Scorer	Examiner
Play Ground	Examination Hall
Score Board	Marklist
Spactators	Helpless Guardians
Commentrator	Marksheets
Expert Comments	Classmates
Wicketkeeper	Internal Examiner
Sixer	Distingtion
Four	First Class
Follow On	A. T. K. T.
Fast Ball	Long Question
Spin Ball	Tricky Question
Googly Ball	Change in pattern
Yorker Ball	Objective Question
Bouncer Ball	Question Out of Syllabus
No Ball	Wrong Question
Wide Ball	Repated Question
L.B.W.	Caught While Copying
Clean Bold	Fail
Run Out	Detained
LegBy	Computer Mistake
Umpires Decision	Final Decision

Vijay R. Patil - B.Sc.II

Our Doodhsakhar Mahavidyalaya

One in universe.
Unity of collage.
Regullation in members.

Devlopement in science.
Ocean of happiness & joy.
Observes each thing carefully.
Disciplin in every field.
Honesty in behaviour.
Sharpness in work.
Activity in each field.
Knowledgeable of each work.
Heart of students.
Ability to make effective.
Respect & treat everyone with courtesy.

Margine of success.
Achievement of aim.
Help to build future.
Accuracy in guiding.
Versitile image.
Ideal college in the world.
Deep in knowledge.
Young & expert professors.
Ability to bring students in merit list.
Lighter of dark tomorrow.
Art of living.
Yes! This is my favourite college.

Sandeep B. Patil - B. Sc. II

शैक्षणिक सहली

शैक्षणिक सहल
भौतिकशास्त्र विभाग बी. एस्सी. २
बी. ए. आर. सी. व होमी भाभा सेंटर, मुंबई

बी. एस्सी. भाग ३
अनमोड येथे वनस्पतीशास्त्र
अभ्यास सहल

शैक्षणिक सहल
वनस्पतीशास्त्र बी. एस्सी. २
प्रा. एस. एस. पाटील
मार्गदर्शन करताना

नशाबंदी युवामंच

नशाबंदी युवामंच आयोजीत
एडस् जनजागरण रॅली
स्थळ तुरंबे (गणेशनगरी)

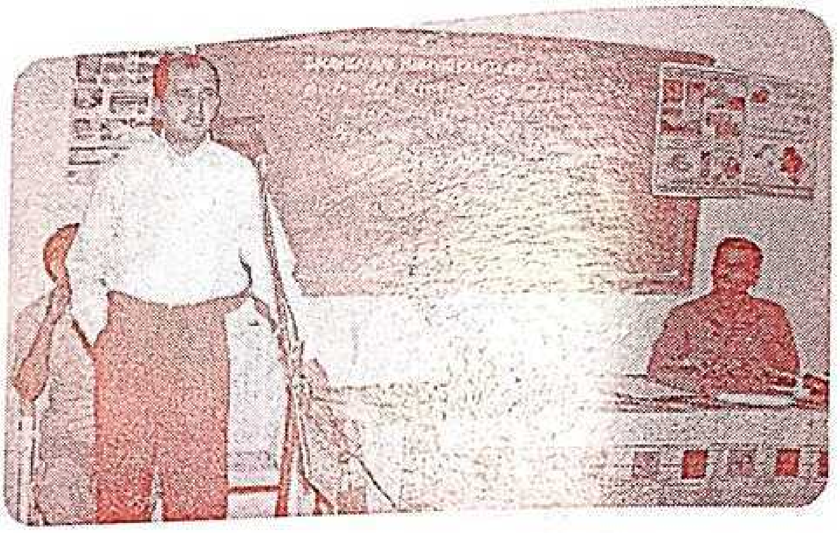

नशाबंदी युवामंच आयोजित
'व्यसनाचे दुष्परिणाम'
या विषयावर व्याख्यान देताना
डॉ. विवेक [illegible]

नशाबंदी युवामंचतर्फे
सरवडे येथे आयोजीत
'व्यसनमुक्ती काळाची गरज'
या विषयावर व्याख्यान देताना
डॉ. संजय पाटील

विविध उपक्रम

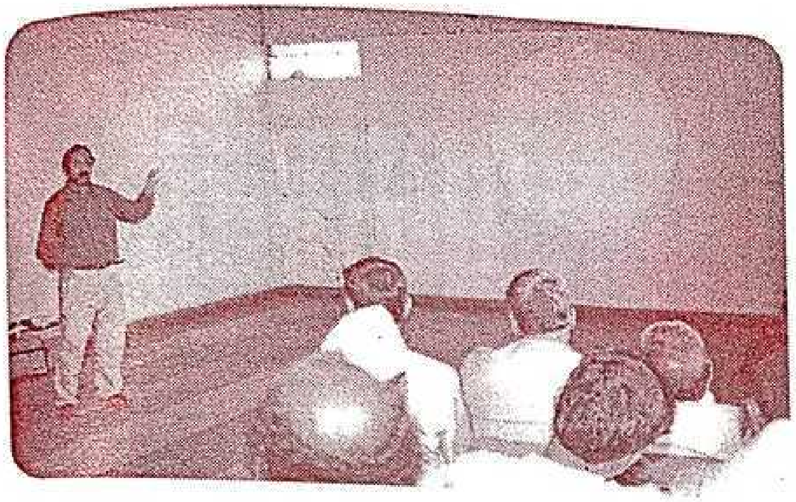

आकाशगंगा स्लाईड
दाखवताना प्रा. एम. व्ही. टाकळे

आकाश[illegible] शो
पहाताना [illegible]चे
संचालक [illegible]

कुशीर–पन्हाळा–जोतिबा
पदभ्रमंती

विविध उपक्रम

विज्ञान दिनानिमित्त आयोजित शास्त्रज्ञ, शेती अधिकारी व प्रगतशील शेतकरी यांचे चर्चासत्र.

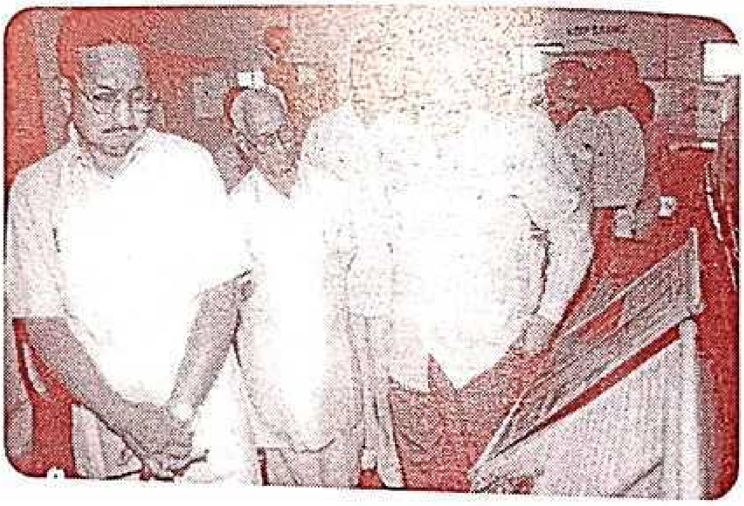

भाभा अणुसंशोधन केंद्रामार्फत आयोजीत विज्ञान प्रदर्शन पाहताना मा. दिनकररावजी जाधवसो।

१४ जानेवारी २००४ रोजी भूगोल दिनाचे महत्व सांगताना प्रा. एन. एम. पाटील

विविध उपक्रम

आंतरमहाविद्यालयीन इंग्रजी पेपरवाचन
स्पर्धा बक्षिस वितरण हस्ते
व्हा. चेअरमन बाबासाहेब पाटील

भित्ती पत्रकाचे [illegible] ला
चेअरमन मा. दि[illegible]

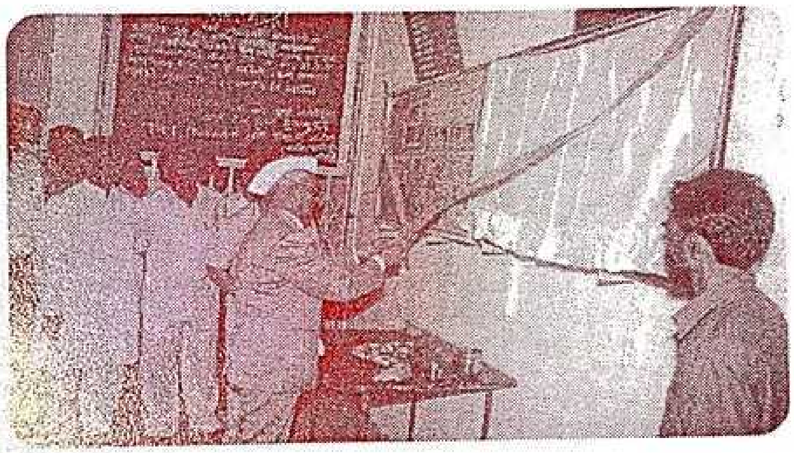

छत्रपती शाहू महाराज जयंती निमित्त
इतिहास विभागाच्यावतीने
आयोजीत शाहू जीवन चित्र प्रदर्शन.

वार्षिक गुणगौरव

गुण गौरव २००४
बक्षिस वितरण करताना
मा. सुरेश मेंगडेसो

वार्षिक गुणगौरव समारंभात
शेतकरी गीत–नृत्य सादर करताना
श्रीरंग पाटील बी. ए. २

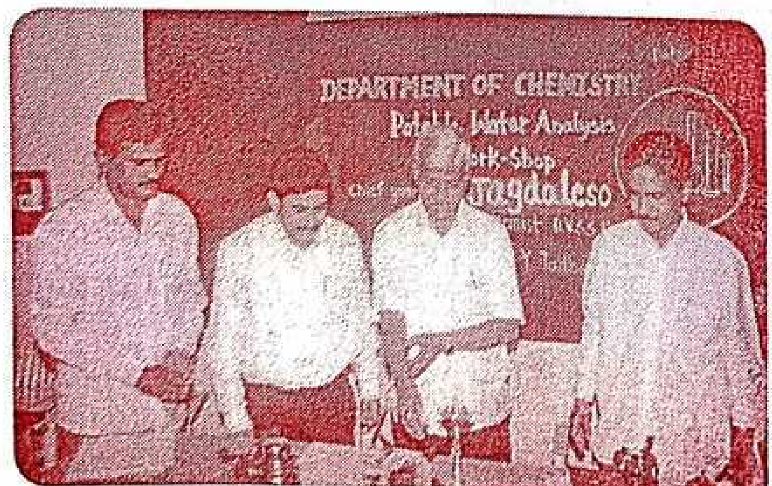

रसायनशास्त्र विभागाच्यावतीने एकदिवसीय
"Potable Water Analysis"
कार्यशाळेचे उद्घाटन करताना प्रमुख पाहुणे
श्री. जगदाळेसो, चिफ केमीस्ट,
बिद्री कारखाना

शास्त्र विभाग

॥ जय विज्ञान ॥

- विभागीय संपादक -

प्रा. सतिश गंगावणे

स्पंदन

२००३-२००४

अनुक्रमणिका

१	सर सी. व्ही. रामन	नंदकिशोर दबडे	बी.एस्सी.-३	६६
२	बायोमेट्रीक्स्: एक नवे तंत्रज्ञान	नंदकिशोर दबडे	बी.एस्सी.-३	६७
३.	हायड्रोजन बॉंब	शौनक दि. माने	बी.एस्सी.-३	६८
४	गंमतीदार कोडी	शौनक दि. माने	बी.एस्सी.-३	६८

"सर सी. व्ही. रामन"

नंदकिशोर दबडे - बी.एस्सी. भाग ३

चंद्रशेखर व्यंकट रामन हे विज्ञानातील नोबेल पारितोषिक मिळवणारे पहिले भारतीय, तसेच पहिले आशियाई शास्त्रज्ञ आहेत. "रामन इफेक्ट " या नावाने त्यांचा शोध प्रख्यात आहेत. या त्यांच्या संशोधनासाठी रामन यांनी केवळ दोनशे रुपयांची साधने वापरली होती. आज रामन परिणामांचा अभ्यास करण्यासाठी लक्षावधी डॉलर्सची साधन सामुग्री वापरली जाते.

७ नोव्हेंबर १८८८ रोजी त्रिचनापल्ली येथे रामन यांचा जन्म झाला. रामन यांनी आपला पहिला शोध निबंध १९०६ साली प्रसिध्द केला. १९०७ साली त्यांनी त्या काळातील एम.ए. ही पदवी प्राप्त केली. त्याचवर्षी त्यांनी कलकत्ता येथे डेप्युटी अकौंटन्ट जनरल म्हणून नोकरी पत्करली. १९१७ साली सरकारी नोकरीला रामराम ठोकून कलकत्ता विद्यापीठातील भौतिकशास्त्र विभागात प्राध्यापक म्हणून रामन रुजू झाले.

१९२१ साली रामन यांना कलकत्ता विद्यापीठाचे प्रतिनिधी म्हणून ब्रिटनला पाठवणयात आले. त्यावेळी त्यांना युरोपातून परत येतांना समुद्राच्या पाण्याचा व आकाशाच्या निळ्या रंगाचे कुतुहल वाटले. भारतात आल्यावर त्यांनी पाणी व बर्फ यावरुन होणाऱ्या प्रकाशाच्या प्रकिर्णनावर (स्कॅटरींग) संशोधन सुरु केले. या संशोधनाच्या आधारे त्यांनी पाणी व आकाश यांच्या निळ्या रंगाची कारणे " रामन परिणामां "च्या आधारे स्पष्ट केली.

पारदर्शक पदार्थामधून एकरंगी प्रकाशाचे (मोनोक्रोमॅटीक लाईट) प्रखर किरण गेले असता मिळणाऱ्या वर्ण पटात (स्पेक्ट्रममध्ये) अनेक विविध कंपन संख्या असणाऱ्या रेषा वर्णपटात उमटतात. याचाच अर्थ पारदर्शक पदार्थामधून जाताना प्रकाशाचे प्रकिर्णन होते. हाच तो "रामन इफेक्ट". याच परिणाभामुळे समुद्रातील पाण्याचा व आकाशाचा निळा रंग दिसतो. कारण निळ्यारंगाची तरंग लांबी सर्वात कमी आहे.

१६ मार्च १९२८ रोजी बेंगलोर येथे रामन यांनी आपला शोध जाहीर केला. त्या शोधासाठी १९३० साली नोबेल पारितोषिक देऊन रामन यांचा सन्मान करण्यात आला.

रासायनिक रेणूंची रचना समजण्यासाठी रामन परिणामाचा अतिशय उपयोग होतो. रामन यांच्या शोधानंतर केवळ दहा वर्षात २००० पेक्षा जास्त संयुगांची रचना रामन परिणामांच्या सहाय्याने निश्चित करण्यात आली. १९२४ साली रामन यांची रॉयल सोसायटीचे फेलो म्हणून निवड झाली. १९४३ साली रामन यांनी बेंगलोर येथे " रामन रिसर्च इन्स्टीट्युट "ची स्थापना केली. आज तीच संस्था "इंडियन इन्स्टीट्युट ऑफ सायन्स" या नावाने प्रसिध्द आहे. भारतातील १७ विद्यापीठांनी रामन यांना डॉक्टरेट ही पदवी बहाल केली. २१ नोव्हेंबर १९७० रोजी सर सी. व्ही. रामन यांचे निधन झाले.

बायोमेट्रिक्स् : एक नवे तंत्रज्ञान

नंदकिशोर दबडे - बी.एस्सी. भाग ३

विसाव्या शतकाच्या उत्तरार्धात देशोदेशींच्या आतंकवाद्यांनी गाजवला. विमानाचे अपहरण करणे, प्रवाशांसहीत विमानामध्ये स्फोट घडविणे, निरपराध लोकांना गोळ्या घालून ठार मारणे; हत्या करणे अशा विविध मार्गांनी आतंगवादी आपले उद्दिष्ट साध्य करीत असतात. त्यामुळे ओळखपत्र या गोष्टीला अतोनात महत्व प्राप्त झाले आहे. या आवश्यकते मधून " बायोमेट्रिक्स् " हे तंत्र उदयास आले.

बायोमेट्रिक्स् तंत्र म्हणजे हे तंत्र वापरुन अब्जावधी व्यक्तीमधून विशिष्ट व्यक्ती ओळखली जाते. प्रत्येक मनुष्य हा एकमेवाद्वितीय निर्मीत असल्यामुळे बोयोमेट्रिक्स या विषयाला निसर्गानेच मोठी साथ दिली आहे. बायोमेट्रिक्स तंत्रज्ञान हा हजारोंचा व्यवसाय बनलेला आहे. या तंत्रामुळे वाढत्या गुन्हेगारीला आळा बसणे शक्य झाले आहे. बायोमेट्रिक्समध्ये खालील चार मार्गांनी ओळखली जाते.

१) बोटांचे ठसे : व्यक्ती ओळखण्याचा हा सर्वात जुना प्रकार आहे. परंतु आता बोट शाईमध्ये बुडवावी लागत नाही. एका सिलीकॉन चिपवर बोटे ठेवली की, संगणक बोटावरील रेषांचा अचूक नकाशा तयार करतो.

२) हाताची रचना : प्रत्येकाच्या हाताची भौमितीक रचना ही वेगवेगळी असते. संगणकाच्या सहाय्याने हाताची त्रिमीती प्रतिमा तयार केली जाते व व्यक्ती ओळखण्यासाठी निरनिराळ्या कोनामधून प्रतिमा पाहिली जाते.

३) चेहरा : प्रत्येक व्यक्तीची चेहऱ्याची ठेवण निरनिराळी असते. तसेच त्वचेवरील स्नायू आणि चेहरावरील उत्सर्जीत केलेले अवरक्त किरण निरनिराळे असतात. संगणकाच्या सहाय्याने चेहऱ्याचे त्रिमिती छायाचित्र घेता येते. एखाद्या व्यक्तीचे संग्रहीत छायाचित्राची तुलना याचाशी केली जाते.

४) नेत्र : डोळ्यातील पांढऱ्या बुबुळावरील वर्तुळाकृती भागाला " आयरिस " म्हणतात. आयरिसचा रंग हा काळा, पिंगट किंवा निळा कोणताही असू शकतो. परंतु प्रत्येक व्यक्तीची आयरिसची रचना निराळी असते. आयरिस मधील सुमारे २५० ते ३०० लक्षणांची नोंद संगणकामार्फत केली जाते. अशी लक्षणे असणाऱ्या दोन व्यक्ती कधीच नसतात.

हायड्रोजन बॉम्ब

शौनक दि. माने - बी.एस्सी. भाग ३

अणुबॉम्बच्या विकासानंतर वैज्ञानिक अधिक शक्तीशाली बॉम्बच्या निर्मितीसाठी प्रयत्न करु लागले. यातूनच १९५२ मध्ये अमेरिकन वैज्ञानिकांनी अणुबाँबपेक्षा १००० पटींनी अधिक शक्तीशाली असा हायड्रोजन बॉम्ब तयार केला.

हायड्रोजन बॉम्ब तयार करताना " अणुसंयोजन " अविष्काराचा उपयोग केला जातो. संयोजन प्रक्रियेत हायड्रोजनची चार अणुकेंद्रे हेलिअम अणुकेंद्र तयार करण्यासाठी संयोजित करतात. त्यामुळे प्रचंड प्रमाणात उष्णता कार्यशक्ती मुक्त होते.

हायड्रोजन बॉम्बचे कवच मजबूत धातूचे असते. या कवचाच्या आत हायड्रोजनची दोन समसंयुगे ठेवलेली असतात. अणुसंयोजन प्रक्रियेचा प्रारंभ करण्यासाठी एक अणुबाँबही याच कवचात जोडलेला असतो. जेव्हा हायड्रोजन बॉम्बचा स्फोट घडवून आणावयाचा असतो तेव्हा प्रथम अणुबाँबचा स्फोट घडवून आणावा लागतो. त्यामुळे लक्षावधी अंश तापमान निर्माण होते. अशा तापमानात ड्यूटेरिअम व ट्रिटिअम एक अणुकेंद्रक तयार करण्यासाठी एकत्र संयोजित होतात. ही प्रक्रिया सेकंदाच्या एक दशलक्षांव्या भागात पूर्ण होते. संयोजनात हेलिअम अणुकेंद्रकाबरोबर न्यूट्रॉन्सचीही निर्मिती होते. हे न्यूट्रॉन्स युरेनियममध्ये भंजन प्रक्रिया घडवून आणतात. त्यामुळे संयोजन प्रक्रिया कार्यान्वित करण्यासाठी सतत उष्णता निर्माण होत राहते. त्यामुळे हा बाँब अधिक शक्तीशाली असतो.

आतापर्यंत अमेरिका, रशिया, इंग्लंड, फ्रान्स, व चीन या राष्ट्रांनी हायड्रोजन बॉम्ब विकसित केले आहेत.

गमतीदार कोडी

शौनक दि. माने - बी.एस्सी. भाग ३

(१) एका धनाढ्य माणसाने आपली मालमत्ता आपल्या तीन मुलात कशी वाटावयाची हे आपल्या मृत्यूपत्रात लिहून ठेवले त्याच्याजवळ १७ हत्ती होते. १/२, १/३ व १/९ याप्रमाणे तीन मुलात अनुक्रमे वाटणी करावयाची असे त्याने लिहून ठेवले. त्याच्या मृत्यूनंतर या हत्तींची वाटणी कशी करावयाची हा सर्वांपुढे प्रश्न पडला. गणिती हा सर्वात शहाणा म्हणून त्याला बोलावले. गणिती हा खरोखरच सर्वात शहाणा होता. त्याने व्यवस्थित वाटणी करुन सर्वांना आश्चर्याचा धक्का दिला ? तुम्ही सांगू शकाल त्याने कशी वाटणी केली असेल ? चालवा डोकं .....

(२) एक रुपया म्हणजेच एक पैसा

एक रुपया = १०० पैसे

= १० पैसे X १० पैसे

= १/१० रुपया X १/१० रुपया

= १/१०० रुपया

एक रुपया = १ पैसा.

हे कसं शक्य आहे ? चालवा डोकं .....

(३) एक ते शंभरची बेरीज शालेय विद्यार्थी असलेल्या समानुजनने काही क्षणात काढली. तुम्ही सांगू शकाल का हे ? जमेल तुम्हाला ? पहा प्रयत्न करुन.

(४) एकूण पेरु साठ आहेत. त्यापैकी मोठे तीस पेरु व लहान तीस पेरु. मोठे पेरु रुपयाला दोन व लहान पेरु रुपयाला तीन.

एकूण १५ + १० = २५ रु. मिळतील.

कोणतीही सांगितले म्हणून दोन रुपयाला पाच पेरु याप्रमाणे विकले २४ रु. मिळाले.

१ रुपया कोठे गेला ?

(५) १/२ दार बंद = १/२ दार उघडे

दोन्ही बाजूंना २ ने गुणले

दार बंद = दार उघडे.

पण हे कसं शक्य आहे ? विसंगती कोठे आहे.

(६) माझ्याजवळ ११५ रु. आहेत झालेला खर्च व उरलेली बाकी अशी :

४० रु. पुस्तके	७५ रु. उरले (११५−४०)
४६ रु. धान्य	२९ रु. बाकी
११ रु. भाजीपाला	१० रु. बाकी
१० रु. फळे	० रु. बाकी
११५ रु.	११४ रु.

एक रुपया कोठे गेला ? विसंगती कोठे आहे ?

उत्तरे :– (१) गणितीने एक हत्ती तात्पुरता उसना आणला व वाटणी केली. एकूण अठरा हत्ती झाले. पहिल्या मुलाला १/२ म्हणजे ९ हत्ती मिळाले. दुसऱ्या मुलाला १/३ म्हणजे ६ हत्ती व तिसऱ्या मुलाला १/९ म्हणजे २ हत्ती मिळाले. एक हत्ती उरला. उसना घेतलेला एक हत्ती परत केला.

(३) १+२+३+४+५+.......९८+९९+१०० = ?

१+१०० = १०१, २+९९ = १०१, ३+९८ = १०१... ५०+५१ = १०१.

अशा रीतीने १०१ च्या पन्नास जोड्या येतील म्हणून १०० X ५० = ५०५० हे उत्तर. कोडे क्रमांक २,४,५,६ यांची उत्तरे मित्रांनो तुम्ही मिळवायची आहेत. मिळवाल ना ?

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

जिमखाना अहवाल

बंधु–भगिनींनो, शैक्षणिक वर्ष २००३–०४ सालाचा जिमखाना अहवाल आपल्यासमोर सादर करीत असताना मला अत्यंत आनंद होत आहे.

श्री दूधसाखर शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष या शैक्षणिक संकुलाचे भाग्यविधाते आदरणीय दिनकररावजी जाधव यांच्या कुशल व दिव्यदृष्टीतून ऑगस्ट १९९० साली अत्यंत अल्प विद्यार्थी संख्येवर या महाविद्यालयाची सुरुवात झाली आणि आज महाविद्यालयाची विद्यार्थी संख्या ९०० इतकी आहे. संस्था प्रमुखांच्या सखोल मार्गदर्शनाप्रमाणे महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांच्या गुणात्मक वाढीबरोबरच त्यांच्यामधील सुप्त कलागुणांना वाव देण्यासाठी, त्यांच्या व्यक्तिमत्वाचा विकास करण्यासाठी महाविद्यालयामध्ये जिमखाना स्थापन केलेला असतो. जिमखाना अंतर्गत विविध कमिट्या कार्यरत असतात. अशा कमिट्याच्या कार्यक्रमातून विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होत असतो.

शैक्षणिक वर्ष २००३–०४ साली प्रथमच जिमखाना शुभारंभ १६ ऑगस्ट २००३ रोजी मा. विक्रमसिंहजी घाटगेसो, यांच्या शुभहस्ते करण्यात आला. आमच्या सांस्कृतीक विभागाने तर या वर्षी यशाची जणू गरुडझेपच घेतली आहे असे म्हटल्यास वावगे ठरणार नाही. विद्यार्थ्यांमध्ये सांस्कृतीक कार्यक्रमांची आवड निर्माण व्हावी. त्यांच्यामध्ये असणारे सुप्त गुण यांना वाव मिळावा यासाठी शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीस वेलकम फंक्शनचे आयोजन केले जाते. तसेच मिनी गॅदरींगही आयोजित केले जाते. चालू वर्षी तर सांस्कृतीक विभागाने जिल्हास्तरीय युवक महोत्सवात पथनाट्य व मूकनाट्य यामध्ये द्वितीय क्रमांक मिळवला. तसेच मध्यवर्ती युवक महोत्सवात पथनाट्य व मूकनाट्य या प्रकारात अनुक्रमे द्वितीय व प्रथम क्रमांक मिळवला. तसेच महाराष्ट्राच्या राज्यपालांच्यावतीने मुंबईतील एस. एन. डी. टी. महिला विद्यापीठ येथे पहिलाच महाराष्ट्र राज्य युवा महोत्सव संपन्न झाला. सदर कार्यक्रमात आमच्या महाविद्यालयाने "मूकनाट्य" या प्रकारात तृतीय क्रमांक मिळविला. तसेच पश्चिम विभागीय युवा महोत्सव, राजकोट येथील सौराष्ट्र विद्यापीठात आयोजित करण्यात आला होता. तेथेही "मूकनाट्या"स तृतीय क्रमांक मिळाला. याचे सारे श्रेय संस्था प्रमुखांच्या मार्गदर्शनाखाली गेली तीन वर्ष सांस्कृतीक विभागप्रमुख म्हणून काम पाहणारे माझे मित्र तसेच सलग दुसऱ्यांदा शिवाजी विद्यापीठ सांस्कृतीक विभागाचे संघ व्यवस्थापक म्हणून काम पाहणारे प्रा. डी. एन. पाटील व त्यांचे सर्व कष्टाळू विद्यार्थी यांनाच देणे उचित ठरेल असे मला वाटते.

प्रतिवर्षाप्रमाणे २६ जुलै २००३ रोजी शाहू जयंतीचा कार्यक्रम उत्साहात साजरा करण्यात आला. त्या दिवशी महाविद्यालयामध्ये बोरवडे व वाळवे खुर्द येथे शाहू महाराजांच्या दुर्मिळ चित्रांचे प्रदर्शन भरवण्यात आले होते. ५ सप्टेंबर शिक्षक दिनानिमित्त महाविद्यालयातील दोन्ही सत्राचे कामकाज विद्यार्थ्यांनी पार पाडले होते.

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

महाविद्यालयातील एन.एस.एस. विभाग, विद्यार्थ्यांमध्ये शैक्षणिक अभ्यासक्रमाबरोबरच त्यांना सामाजिक कार्याची आवड निर्माण करण्यासाठी सतत प्रयत्नशील असतो. एन.एस.एस. विभागाचे प्रकल्पाधिकारी प्रा. आर. बी. चोपडे व प्रा. वाय. एस. पाटील प्रत्येक वर्षी एन.एन.एस.च्या माध्यमातून नविन नविन संकल्पना राबवून एन.एन.एस. ची उद्दिष्ट्ये खऱ्या अर्थाने पूर्ण करीत आहेत. महाविद्यालयातील एन.एन.एस. विभाग व कोल्हापूर लक्ष्मीपुरी येथील धान्य व्यापारी असोशिएशनच्या वतीने माथाडी कामगारांसाठी एड्सचा विशेष संदेश असणाऱ्या रक्षाबंधनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. तसेच मा. बनकरसो, पोलीस निरीक्षक, करवीर पोलीस स्टेशन यांच्या सहकार्याने करवीर पोलीस स्टेशनमधील पोलिसांना राख्या बांधण्यात आल्या. चालूवर्षी एन.एन.एस.च्या वतीने दत्तक खेडे "निगवे खालसा" येथे विविध कार्यक्रम राबविण्यात आले. त्यामध्ये ग्राम स्वच्छता अभियान, स्त्री साक्षरता अभियान, पल्स पोलिओ कार्यक्रम ३. उपक्रमामध्ये भाग घेऊन ग्रामस्थांना त्याचे महत्त्व पटवून देण्यात आले. तसेच कपिलेश्वर येथे स्वच्छता अभियान, एड्स या रोगावर प्रबोधन करण्यात आले. बिद्री कारखाना येथे "डिझास्टर मॅनेजमेंट" (आपतकालीन व्यवस्थापन) राबवणारे शिवाजी विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील एकमेव महाविद्यालय असेल.

महाविद्यालयात यावर्षी "हिन्दी दिन" साजरा करण्यात आला. त्यानिमित्याने डॉ. वसंत मोरे यांची निरनिराळ्या विषयांवरती व्याख्याने आयोजित केली होती. रसायन शास्त्र विभागाच्या वतीने एक दिवसीय "पोटेबल वॉटर ॲनालिसीस्" कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. त्यामध्ये परिषदातील १५-२० खेड्यातील पिण्याच्या पाण्याचे पृथ:करण करण्यात आले होते. तसेच इंग्रजी विभागाच्यावतीने इंग्लीश विक व पेपर रिडींग स्पर्धा घेण्यात आल्या होत्या.

मागासवर्गीय विकास मंचच्या वतीने खालील कार्यक्रम घेण्यात आले.

(१) मागासवर्गीय विकास मंचच्यावतीने दिनांक ६ डिसेंबर २००३ रोजी भारतरत्न डॉ. आंबेडकर महापरीनिर्वाण दिन कार्यक्रमा निमित्त प्रा. अनिल माने यांचे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्यावर व्याख्यान आयोजित केले. (२) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून बी.सी. स्कॉलरशीप फॉर्म भरुन घेतले होते. परंतु अध्यापही बी.सी. स्कॉलशीप फॉर्म भरुन घेतलेले नाही अशा मागासवर्गीय विद्यार्थांना १५ डिसेंबर पर्यंत बी.सी. स्कॉलशीप फॉर्म भरुन घेण्यासाठी परत १० डिसेंबर रोजी नोटिस काढून फॉर्म भरुन घेतले. (३) ९ ऑक्टोबर २००३ रोजी मागसवर्गीय विद्यार्थांना भारतीय घटनेचे शिल्पकार डॉ. आंबेडकर यांच्या जीवनावरील कॉम्प्युटर सी डी बी.ए. व बी. एस्सी. विद्यार्थांना दाखविण्यात आली.

या शैक्षणिक वर्षात प्रसिध्दी विभागाचे काम डॉ. एस. बी. देसाई पाहिले. महाविद्यालयात जे विविध उपक्रम राबविणेत आले ते स्थानिक वर्तमान पत्रात प्रसिद्ध करून पालकांपर्यंत पोहचविण्याचा प्रयत्न केला. यासाठी पत्रकार मित्र डवरी, धनाजी पाटील, एकनाथ पाटील, टी. एम. सरदेसाई, विजय पाटील यांचे व पत्रकार विद्यार्थी श्रेणिक पाटील, कृष्णात चौगुले विशेष सहकार्य लाभले.

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

डॉ. संजय पाटील हे निमंत्रक असलेल्या व्यसनमुक्ती मंचच्यावतीने या शैक्षणिक वर्षात केलेल्या कामगिरीचा तपशील खालील प्रमाणे

(१) १५ ऑगस्ट २००३ रोजी मा. दिनकररावजी जाधवसो यांच्या शुभहस्ते "व्यसनोंका शौक - कुतैकी मौत" या व्यसन विरोधी भित्तीपत्रकाचे उद्घाटन व प्रदर्शन. (२) सरवडे, ता. राधानगरी येथे डॉ. संजय पाटील, निमंत्रक यांचे मंगळवार दिनांक २/९/२००३ रोजी व्यसन मुक्ती - काळाची गरज या विषयावर व्याख्यान. (३) तुरंबे, ता. राधानगरी येथील गणेश मंदिराजवळ एडस् जनजागरण पदयात्रा शुक्रवार दिनांक २८/११/२००३ रोजी. (४) डॉ. विवेक पाटणे, गडहिंग्लज यांचे महाविद्यालयात व्याख्यान व आरोग्य तपासणी दिनांक २६/१२/२००३.

या कामी समिती सदस्य प्रा. सतिश पाटील, प्राचार्य, सर्व प्राध्यापक आणि प्रशासकीय अधिकारी यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

या शैक्षणिक वर्षात वाङ्मय मंडळ, भित्तीपत्रव व वार्षिक अंक समितीच्या वतीने पुढील उपक्रम घेण्यात आले आहेत.

(१) भित्तीपत्रके प्रकाशन :- स्वातंत्र्य दिन १५ ऑगस्ट २००३, गांधी जयंती व प्रजासत्ताक दिन २६ जानेवारी २००४ या निमित्त भित्तीपत्रके प्रकाशित केली. (२) हस्ताक्षर स्पर्धा :- दिनांक १४ ऑगस्ट २००३ रोजी इंग्रजी व मराठी हस्ताक्षर स्पर्धा घेण्यात आली. (३) कार्यशाळा सहभाग :- दिनांक २० व २१ सप्टेंबर २००३ रोजी श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर व प्रगतिशील संघ, महाराष्ट्र यांचे वतीने आयोजित लेखन कला कार्यशाळेत तीन विद्यार्थांनी सहभाग घेतला. (४) काव्य वाचन स्पर्धा सहभाग :- दिनांक ४ ऑक्टोबर २००३ रोजी बिद्री, तालूका कागल येथील स्पर्धेत चार विद्यार्था सहभाग. (५) कवी संमेलन :- दिनांक ६ ऑक्टोबर २००३ रोजी परिसरातील कवी व विद्यार्थी कवींचे संमेलन पार पडले. (६) दिन संपन्न :- दिनांक २२ सप्टेंबर २००३ रोजी हिंदी दिन समारोह कार्यक्रम हिंदी विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने घेतला. (७) कवी संमेलन सहभाग :- दिनांक ४ जानेवारी २००४ रोजी न्यू कॉलेज, कोल्हापूर यांचे वतीने आयोजित कवी संमेलनात दोन विद्यार्थांनी सहभाग घेतला. (८) वार्षिक अंक छपाई. या समितीचे निमंत्रक म्हणून डॉ. ए. जे. वारके यांनी काम केले

वादविवाद समितीच्यावतीने या शैक्षणिक वर्षात केलेल्या कामगिरीचा तपशील खालील प्रमाणे यशस्वी विद्यार्थी - कु. संदिप व रणजित मगदुम बंधू.

१)	पुढारीकार ग. गो. जाधव राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा, हुपरी, ता. हातकणंगले.	द्वितीय
२)	अपंग सर्वांगीण सेवाभावी उत्कर्ष मंडळ, कोल्हापूर.	द्वितीय
३)	बेलगुंदी स्पोर्टस् असोसिएशन बेलगुंद, ता. गडहिंग्लज. (उस्फूर्त तयारी)	प्रथम, चतुर्थ
४)	कै. शामरावजी जठार वक्तृत्व स्पर्धा वाघापूर, ता. भुदरगड.	तृतीया
५)	वीर सेवादल वक्तृत्व स्पर्धा, इचलकरंजी.	द्वितीय
६)	मिरज महा. मिरज.	चतुर्थ
७)	ममदापूर ता. चिक्कोडी, जि. बेळगाव.	द्वितीय

८) महावीर महा. कोल्हापूर. प्रथम
९) छ. शाहू कॉलेज, कोल्हापूर. सांघीक प्रथम
१०) रसिक रंजन वाचनालय, घुटकी. प्रथम
११) निरंतर शिक्षण केंद्र, कोलगे. द्वितीय
१२) युवक मंडळ, हुपरी, ता. हातकणंगले, (उस्फूर्त तयारी) तृतीय
१३) सोजर कला क्रीडा मंडळ, बार्शि, जि. कोल्हापूर. द्वितीय
१४) गांधी वाचनालय, सांगली. द्वितीय
१५) विठाई चषक, पंढरपूर. तृतीय
१६) देवचंद कॉलेज, निपाणी. उत्तेजनार्थ
१७) शिवाजी सांस्कृतिक मंडळ, मरवडे, जि. सोलापूर. चतुर्थ
१८) यशवंत युवामंच, भोसे. पाचवा

यावर्षी प्रा. एस. ए. साळोखे यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयात एम.एस.सी.आय.टी. हा संगणकीय कोर्स सुरु करण्यात आला. त्याचा लाभ विद्यार्थी, प्राध्यापक व कर्मचारी यांना झाला.

यावर्षी महाविद्यालयास बंगलोर येथील नॅक समितीने भेट देऊन महाविद्यालयाच्या सर्व घटकांची चर्चा करुन, पाहणी करुन महाविद्यालयातील शैक्षणिक कामकाजाबद्दल समाधान व्यक्त केले. नॅक समिती भेटीपूर्वी कराव्या लागणाऱ्या तयारीसाठी संस्थेने केलेली मदत, मार्गदर्शन व सहकार्य याच्या जोरावरच आम्हाला "नॅक" कडून चांगल्या ग्रेडेशनची अपेक्षा आहे. महाविद्यालयामध्ये सुसज्ज ग्रंथालय आहे. एकूण विविध विषयांची २० मासिके, १०००० पेक्षाही जास्त संदर्भ ग्रंथ आहेत.

एकंदरीत महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता वाढविण्यासाठी सर्व प्राध्यापकांचे प्रयत्न मा. प्राचार्यांचे मार्गदर्शन व संस्थाप्रमुखांचा आशीर्वाद व प्रेरणा यामुळे महाविद्यालयाचा गुणात्मक आलेख नेहमी चढत्या क्रमाने राहील यात तीळमात्र शंका नाही.

चालू वर्षी "जिमखाना चेअरमन" म्हणून काम करत असताना मला माझ्या सर्व सहकारी प्राध्यापकांचे, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचेही सहकार्य मिळाले. यावद्दल सर्वांचे आभार मानून हा अहवाल संपवतो.

॥ जय हिंद ॥ जय महाराष्ट्र ॥

प्रा. एस. एन. झेंडे
जिमखाना चेअरमन

वैयक्तिक अहवाल

डॉ. एस. डी. पाटील

या शैक्षणिक वर्षात परिसरात दिलेली व्याख्याने आणि चर्चासत्र, परिसंवाद व इतर उपस्थित सहभाग खालील प्रमाणे :-

अ – व्याख्याने-स्थळ

(१) प्राथमिक शिक्षक गट संमेलन	ठिकपुर्ली, ता. राधानगरी	राष्ट्र प्रेम २१/६/०३
(२) प्राथमिक शिक्षक गट संमेलन	कासारवाडा, ता. राधानगरी	राष्ट्र प्रेम १९/७/०३
(३) प्राथमिक शिक्षक गट संमेलन	सोनाळी, ता. कागल	मराठीचे आशययुक्त अध्यापन १६/८/०३
(४) माध्य. शिक्षक सहविचार सभा	प्रतिभा गर्लस्कूल, का।। वाळवे	किशोर वयातील मुलांचे शिक्षण २१/६/०३
(५) माध्य. शिक्षक सहविचार सभा	सरवडे, ता. राधानगरी	व्यसनमुक्ती काळाची गरज २/९/०३
(६) प्राथमिक शिक्षक गट संमेलन	निगवे (खा), ता. करवीर	मराठीचे आशययुक्त अध्यापन १५/११/०३
(७) प्राथमिक शिक्षक गट संमेलन	तुरंबे, ता. राधानगरी	व्यसनमुक्ती काळाची गरज १५/११/०३

ब – सहभाग

१) कर्मवीर हिरे महाविद्यालय गारगोटी – एम. ए. भाग १ अभ्यासक्रम दि. १५/१०/२००३

२) छ. शाहू महाविद्यालय कोल्हापूर – मराठी वाङ्मय प्रवाहावरील जागतिकी करणाचा प्रभाव दि. ७/१२/०३

३) सदाशिवराव मंडलिक महाविद्यालय, मुरगुड – ललित गद्य, स्वरूप वैशिष्ट्चे आणि समिक्षा दि. १५/२/२००४

४) मायबोली प्रतिष्ठान, राधानगरी – दि. १/२/२००४

प्रा. प्रकाश पाटील

मला सामाजाकि कार्याची आवड असून मी केलेले वैयक्तिक कार्य पुढील प्रमाणे आहे.

(१) व्याख्यान : २६ जानेवारी निमित्त भारतीय प्रजासत्ताक विषयावर व्याख्यान स्थळ विद्यामंदीर मळगे बुद्रुक.

नॅक सादरीकरण

नॅक समिती प्रमुख आर. राममूर्तींची
बॉटनीकल गार्डनला भेट
शेजारी नॅक समिती सदस्य व
प्रभारी प्राचार्य सी. वाय. जाधव

नॅक समिती समोर सांस्कृतिक कार्यक्रमात
धनगरी नृत्य सादर करताना
संदीप मगदूम व सहकारी

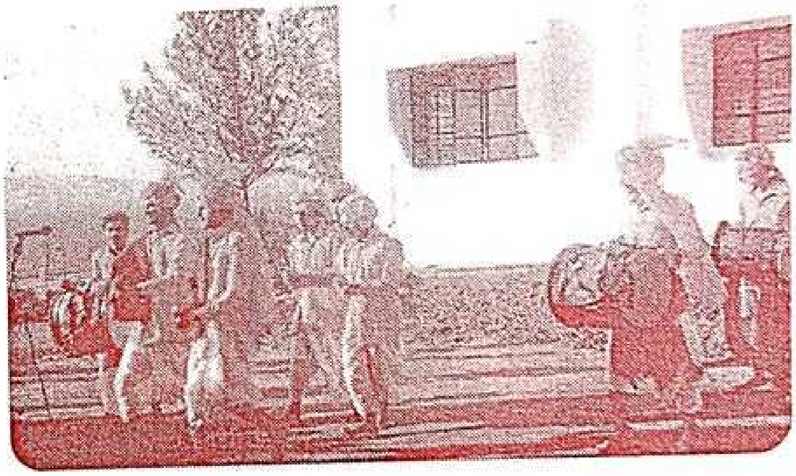

नॅकसाठी मांडलेल्या प्रदर्शनाची पाहणी करताना
संस्था उपाध्यक्ष मा. बाबासाहेब पाटील व
ज्युनि. कॉलेजचे प्राचार्य व्ही. जी. पाटील

अभिनंदन

डॉ. आनंद वारके

डॉ. संजय पाटील

शिवाजी विद्यापीठाची मराठीतील पीएच. डी. पदवी प्राप्त

क्रीडा प्राविण्य

संग्राम बिराडे
बी. एस्सी. भाग १
आंतरविद्यापीठ ॲथलेटीक
स्पर्धेसाठी निवड

कृष्णात यादव
बी. एस्सी. भाग १
आंतरविद्यापीठ ॲथलेटीक
स्पर्धेसाठी निवड

संजय यादव
बी. ए. भाग २
आंतरविद्यापीठ जिमनॅस्टीक
व आखिल भारतीय जिमनॅस्टीक
स्पर्धेसाठी निवड

अमोल अडसुळे
बी. ए. भाग १
आखिल भारतीय जिमनॅस्टीक
स्पर्धेमध्ये विद्यापीठ संघात निवड

बाजीराव परीट
बी. ए. भाग १
बेंगलोर येथील अपंगांच्या भालाफेक
स्पर्धेत प्रथम क्रमांक

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

(२) आंतरराष्ट्रीय साक्षरता सप्ताह निमित्त दूधसाखर महाविद्यालयाच्या मार्फत मळगे बुद्रुक, ता. कागल येथे महिला मेळावा आयोजित केला. मेळाव्यात महिला डॉक्टरांची मार्गदर्शनपर व्याख्याने आयोजित केली.

(३) कै. दादोबा मंडलिक वाचनाच्या मार्फत मळगे बुद्रुक मध्ये प्रबोधनपर व जनजागृती विषयक, व्याख्याने प्रवचने व प्रदर्शनांचे आयोजन केले.

(४) दै. सकाळ मधील प्रबोधनपर कात्रणांचे प्रदर्शन विद्या मंदीर मळगे बुद्रुक व दूधगंगा विद्यालय कागल येथे आयोजित केले.

(५) मळगे बुद्रुक परिसरातील शिष्यवृत्तीधारक प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी व त्यांना मार्गदर्शन करणारे शिक्षक या गुणीजनांचा सत्कार मळगे बुद्रुकमध्ये आयोजित केला.

(६) उसावरील पांढरा लोकरी मावा या अस्मानी संकटा संदर्भात वृतपत्रामधून आवाज उठवला व शेतकऱ्यांमध्ये जनजागृती केली. तसेच दूधसाखर महाविद्यालयामध्ये लोकरी मावा प्रदर्शन आयोजित केले.

(७) मळगे बुद्रुक मधील वीज कपात प्रयत्न करुन रद्द केली.

(८) विद्यामंदिर मळगे बुद्रुक मराठी शाळेस ७५०० रुपयाचा स्पिकर सेट भेट दिला.

(९) दूधसाखर महाविद्यालयाच्या मार्फत व्यसनमुक्ती संदर्भात विद्यार्थ्यांची प्रबोधन फेरी गणेश मंदिर, तुरंबे येथे काढण्यासाठी सहभाग घेतला.

प्रा. डॉ. एस. बी. देसाई

(१) पीएच्. डी. च्या मौखिकी साठी प्रश्नावली मागविणेकरीता निवड.

(२) एम. फिल. च्या मौखिकी साठी परीक्षक म्हणून निवड.

(३) कौतुक बाल विद्यालय, शिरोली पुलाची येथे चौथी स्कॉलरशीपच्या विद्यार्थ्यांना मोफत मार्गदर्शन.

प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी

१. गोगटे जोगळेकर महाविद्यालय, रत्नागिरी येथे पदव्युतर विभागासाठी व्याख्याने दिली.

२. महाविद्यालयाच्या स्वयंअध्ययन अहवाल दिनांक ३० सप्टेंबर रोजी मा. प्रभारी प्राचार्य यांच्या समवेत बंगलोर येथे नॅकच्या कार्यालयात सादर केला.

३. नॅशनल ग्रॅज्युएट फिजीकल एक्झामिनेशनचा कोऑर्डिनेटर म्हणून काम पाहिले.

४. १३ मार्च २००४ रोजी सांगली येथील "जी. ए. कॉलेज ऑफ कॉमर्स" येथे "क्वॉलिटी विद्‌आऊट फंडस, ए डेलिमा इन हाय्यर एज्युकेशन" या चर्चासत्रात सहभाग.

५. दिनांक १ मार्च रोजी महाविद्यालयात "प्रगतीशील शेतकरी, शेती अधिकारी व शास्त्रज्ञ" यांच्या चर्चासत्राचे नियोजन व सहभाग.

६. "फिजिक्स एज्युकेशन, बेसिक रिसर्च अॅन्ड न्यु टेक्नॉलॉजीस्" या विषयावरील परिषदेत दिनांक

६-८ नोव्हेंबर २००३ रोजी सहभाग. ही परिषद भाभा अणुसंशोधन केंद्रात भरवली गेली होती.

प्रा. ए. बी. माने

१. राज्यशास्त्र विभागाच्यावतीने शिवाजी विद्यापीठ येथे दि. १२ व १३ ऑगस्ट २००३ रोजी बी.ए भाग १ या वर्गातील "राजकीय सिद्धांताची मूलतत्वे" या विषयावरील कार्यशालेत सहभाग.

२. २ ऑक्टोबर २००३ रोजी महात्मा गांधीजी यांच्या जयंती दिवशी दूधसाखर विद्यानिकेतन प्राथमिक शाळा, बिद्री, ता. कागल, जि. कोल्हापूर येथे "गांधीजींचे विचार-आचार" या विषयावर व्याख्यान दिले.

३. नाईट कॉलेज ऑफ आर्टस् ॲन्ड कॉमर्स, इचलकरंजी येथे दिनांक ९ जानेवारी २००४ रोजी नॅक समितीची मिटींग आयोजित करण्यात आली होती. मिटींगमध्ये माजी विद्यार्थी म्हणून सहभाग.

४. प्रौढ आणि निरंतर शिक्षण व विस्तार कार्य विभाग यांच्यावतीने शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे दिनांक ७ व ८ फेब्रुवारी २००४ रोजी "पंचायती राज्य व्यवस्था साधन व्यक्ती प्रशिक्षण शिबीर" घेण्यात आले त्यात सहभाग.

डॉ. ए. जे. वारके

(१) निमंत्रक : वाङ्मय मंडळ, भित्तीपत्रक व वार्षिक अंक समितीचे निमंत्रक म्हणून कार्य पहात आहे.(२) सदस्य : छंद समितीचा सदस्य म्हणून काम करीत आहे. (३) व्याख्याने : अ) - श्री दूधसाखर विद्यानिकेतन व कनिष्ठ महाविद्यालय बिद्री येथे " संभाषण कला " या विषयावर व्याख्यान. ब) - नरतवडे, ता. राधानगरी येथे संपन्न झालेल्या माध्यमिक शिक्षक सहविचार सभेत " विद्यार्थी कल्याणकारी उपक्रम " या विषयावर व्याख्यान. (४) कार्यशाळा/सेमिनार : अ) - कर्मवीर हिरे महाविद्यालय, गारगोटी - एम.ए. १ अभ्यासक्रम १५/१०/२००३. ब) - छत्रपती शाहू महाविद्यालय, कोल्हापूर - मराठी वाङ्मय प्रवाहावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव ७/१२/२००३. (५) नॅक समिती सदस्य : सन २००३-२००४ या वर्षी दि. १९-२० जानेवारी २००४ रोजी झालेल्या नॅक तपासणीसाठी अहवाल करणे, व्यक्तिगत प्रोफाईल तयार करणे इ. साठी सदस्य म्हणून काम.

प्रा. एस. ए. साळोखे

(१) निमंत्रक म्हणून छंद समितीचे काम पाहिले.

(२) आंतर महाविद्यालयीन एक दिवसीय इंग्लीश पेपर वाचन स्पर्धा आयोजित केली.

(३) विद्यार्थी विकासासाठी साप्ताहिक सकाळ, अर्थमंथन व क्रीडा पुरवणी स्वखर्चाने सुरु केली.

(४) महाविद्यालयात एम.एस.सी.आय.टी. हा संगणकीय कोर्स सुरू केला.

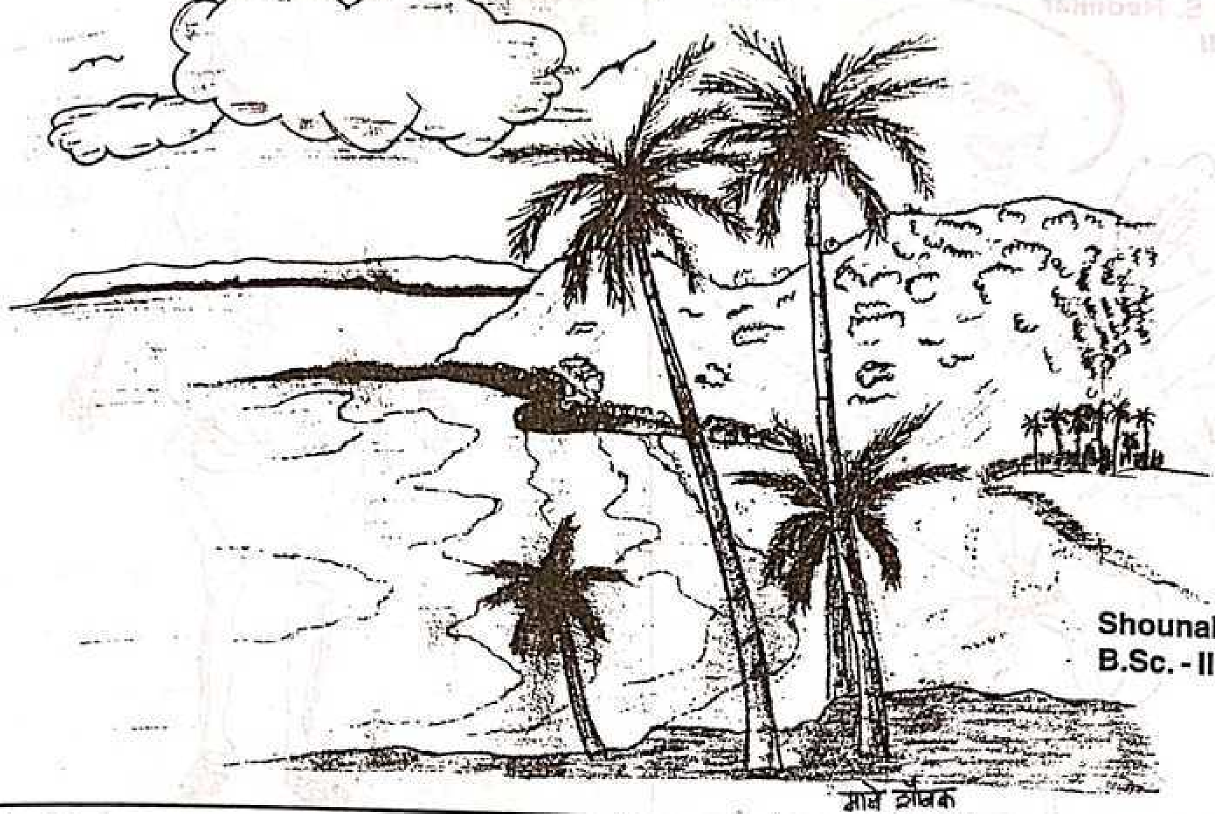

Shounak Mane
B.Sc. - III

Avadhut Sutar
B.Sc. - I

Amol N. Raut
B.Sc. - III

Eknath S. Redekar
B.Sc. - II

Nandkishor Dabade
B.Sc. - III

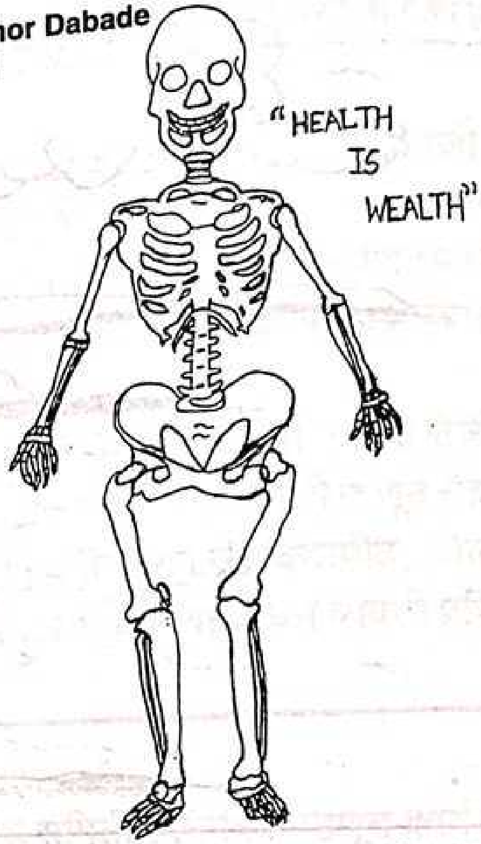

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री.

नॅक मानांकन

सी ++

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

प्राध्यापक वृंद

सन २००३-२००४

प्रभारी प्राचार्य सी. वाय. जाधव एम.ए.डी.टी.ई.

कला विभाग

मराठी

प्रा. डॉ. ए. जे. वारके एम.ए.,बी.एड.,सेट,पीएच.डी.

प्रा. डॉ. एस. डी. पाटील एम.ए.,बी.एड.,एम.फील,पीएच.डी.

हिंदी

प्रा. डॉ. एस. बी. देसाई एम.ए.,पीएच.डी.

प्रा. डी. जी. दिघे एम.ए.

इंग्रजी

प्रा. सी. वाय. जाधव एम.ए.,पी.जी.डी.टी.ई.

प्रा. डी. एन. पाटील एम.ए.

प्रा. एस. ए. साळोखे एम.ए.,एम.एड.

इतिहास

प्रा. ए. आर. माने एम.ए.,बी.एड.,सेट

प्रा. एस. आर. पाटील एम.ए.

समाजशास्त्र

प्रा. डी. के. शिंदे एम.ए.,एम.फील.

प्रा. ए. डी. जानवे एम.ए.,बी.एड.

अर्थशास्त्र

प्रा. एल. एस. करपे एम.ए.,बी.एड.,एम.फील.

राज्यशास्त्र

प्रा. ए. बी. माने एम.ए.

प्रा. पी. एस. पाटील एम.ए.

भूगोल

प्रा. एन. एम. पाटील एम.ए.,सेट

शारीरिक शिक्षण

प्रा. एन. डी. पाटील एम.पी.एड.

शास्त्र विभाग

पदार्थ विज्ञान

प्रा. एच. डी. धायगुडे एम.एस्सी.

प्रा. डॉ. एस. एन. कुलकर्णी एम.एस्सी.,पीएच.डी.

प्रा. एम. व्ही. टाकळे एम.एस्सी.

प्रा. एस. ए. गंगावणे एम.एस्सी.

प्रा. कु. एस. के. संकपाळ एम.एस्सी., बी.एड.

प्रा. एस. ए. व्हनाळकर एम.एस्सी.

रसायनशास्त्र

प्रा. एस. एन. झेंडे एम.एस्सी.

प्रा. आर. बी. चोपडे एम.एस्सी.

प्रा. एस. के. सावंत एम.एस्सी.

प्रा. एस. जी. खानापूरे एम.एस्सी.

प्रा. आर. के. सनदी एम.एस्सी., सेट

प्रा. एस. ए. कांबळे एम.एस्सी., बी.एड.

प्रा. पी. पी. व्हनगुते एम.एस्सी.

प्रा. वाय. एम. आरडे एम.एस्सी.

वनस्पती शास्त्र

प्रा. डॉ. एस. जी. गायकवाड एम.एस्सी.,पीएच.डी.

प्रा. एस. एस. पाटील एम.एस्सी., एम.फिल.

प्रा. पी. बी. पाटील एम.एस्सी.

प्रा. डॉ. एस. एस. खोत एम.एस्सी., पीएच.डी.

दूधसाखर महाविद्यालय, बिद्री

प्रा. सौ. एस. जे. खेगडे — एम.एस्सी., बी.एड.
प्रा. कु. व्ही. एस. कांबळे — एम.एस्सी.

प्राणी शास्त्र

प्रा. आर. एस. पाटील — एम.एस्सी.
प्रा. सौ. जे. बी. कांबळे — एम.एस्सी., बी.एड.
प्रा. सौ. एस. पी. भोसले — एम.एस्सी.

गणित

प्रा. डी. डी. कोमेजवार — एम.एस्सी., एम.फील.

संख्या शास्त्र

प्रा. वाय. एस. पाटील — एम.एस्सी.
प्रा. एस. एच. पाटील — एम.एस्सी.

ग्रंथपाल

श्री. ए. टी. वागरे — एम.ए., बी.लिब., सायन्स

प्रशासकीय कर्मचारी

कार्यालयीन अधिक्षक

श्री. पी. व्ही. पाटील — एम.कॉम.

लिपीक

श्री. एम. के. भोईटे — बी.कॉम.
श्री. आर. एच. कंकाळ — बी.कॉम.
श्री. आर. एम. देसाई — बी.ए.
श्री. व्ही. डी. तळेकर — बी.ए. भाग १

प्रयोगशाळा सहाय्यक

श्री. एस. के. पाटील — बी.ए.

प्रयोगशाळा परिचर

श्री. बी. एस. सुतार
श्री. आर. पी. आळवेकर
श्री. ए. एम. घुंगरे पाटील
श्री. एन. व्ही. पाटील
श्री. ए. बी. हावलदार

ग्रंथालय परिचर

श्री. एन. एस. वारके — एम.ए. इंग्रजी, बी.एड.
श्री. एस. टी. जोशी
श्री. जे. डी. कांबळे

शिपाई

श्री. एस. एन. कांबळे
श्री. पी. आर. डाकरे
श्री. एस. आर. गुरव

नॅक समिती सोवत
शिक्षक वृंद

ॅक समिती व संस्था
संचालकांसोबत
महाविद्यालयाचा
कर्मचारी वृंद

नॅक समिती समारोपप्रसंगी
बोलताना गुजरात
युनिव्हर्सिटीचे
डॉ. उपाध्याय

श्री दूधगंगा वेदगंगा सहकारी साखर कारखाना लि., बिद्री (मौनीनगर),

तालुका कागल, जिल्हा कोल्हापूर. (महाराष्ट्र)

आमच्या कारखान्याची ठळक वैशिष्ठये

१) कारखान्यांच्या गळीताची सुरूवात सन १९६३ साली १२५० मे. टन या प्राथमिक दैनंदिन ऊस गाळप क्षमतेने झाली. सध्याची विस्तारीत दैनंदिन गाळप क्षमता ३५०० मे. टन आहे.

२) कारखान्याचे कार्यक्षेत्र राधानगरी, भुदरगड, कागल आणि करवीर या चार तालुक्यातील २१८ गावांमध्ये विस्तारीत झालेले असून सुमारे ३५ कि. मी. परिसरामध्ये कारखान्याचे कार्यक्षेत्र आहे.

३) सन १९९४-९५ च्या गळीत हंगामात मे. वसंतदादा साखर संशोधन संस्था पुणे यांनी तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्तापित केलेबद्दल महाराष्ट्र राज्यातील द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे. तसेच याच गळीत हंगामात महाराष्ट्र राज्य सहकारी साखर कारखाना संघ लि. मुंबई यांनी उत्कृष्ट तांत्रिक कार्यक्षमता प्रस्तापित केलेबद्दल महाराष्ट्र राज्यात द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.

४) मे. वसंतदादा शुगर इन्स्टिटयूट, मांजरी बु., जि. पुणे यांनी आमच्या कारखान्याने महाराष्ट्र राज्यात सर्वाधिक रिडयूसड् ओव्हर ऑल रिकव्हरी मिळविल्याबद्दल सन १९९६-९७ सालचे हंगामासाठी उत्कृष्ट तांत्रिक कार्यक्षमतेचे दुसऱ्या क्रमांकाचे बक्षिस देऊन, तर सन १९९७-९८ सालचे हंगामासाठी तांत्रिक कार्यक्षमतेचे महाराष्ट्र राज्यात प्रथम क्रमांकाचे बक्षिस देऊन कारखान्यास गौरविले आहे.

५) कारखाना कार्यस्थळावर स्वत:ची अर्कशाळा उभारणेचा कारखान्याचा संकल्प आहे.

६) देशातील तीव्र वीज टंचाईस हातभार लावणेसाठी अंदाजे ३५ कोटी रूपयांचा वीज निर्मितीचा प्रकल्प उभारणीचे काम कारखान्याच्या विचाराधीन आहे.

७) कारखान्याच्या माध्यमातून कृतीयुक्त सहभागाने दूधगंगा नदीवरील दूधगंगा प्रकल्प व वेदगंगा नदीवरील पाटगांव प्रकल्प पूर्णत्वाचे मार्गावर.

८) शासनाच्या सामाजिक कल्याण योजना आणि वेळोवेळी शासनामार्फत राबविणेत येणारे लोकाभिमुख कार्यक्रमांमध्ये कारखाना प्रत्यक्ष कृतीयुक्त सहभाग घेत असून कार्यक्षेत्रातील लोकांचे सर्वांगिण विकासासाठी कटीबध्द आहे.

९) कारखाना कार्यस्थळावर बालवाडीपासून कला आणि विज्ञान शाखांच्या पदवी पर्यंतचे शिक्षणाची सोय व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम सुरू करणेसाठी कारखाना व्यवस्थापकीय मंडळ प्रयत्नशील.

१०) केंद्र सरकारचे योजनेमधून कारखाना कार्यक्षेत्रातील ऊस उत्पादनामध्ये वाढ व्हावी म्हणून ऊस विकासाच्या विविध योजना कार्यान्वित, तसेच अद्यावत तंत्रज्ञानाधारे ऊस पिकविण्याच्या दृष्टीने शिबिरे, मेळावे, चर्चासत्रे, प्रात्यक्षिके घेऊन तसेच बी-बियाणे, खते, किटकनाशके, औषधे अनुदानावर देऊन कारखाना सभासदांना प्रोत्साहित करणे.

११) सहकाराचे माध्यमातून कारखाना कार्यक्षेत्रातील सभासद, ऊस उत्पादक, सामान्य जनता यांचे सर्वांगिण विकासासाठी कारखाना कटीबध्द.

मा. दिनकर भाऊसाहेब जाधव
चेअरमन

आर. डी. देसाई
कार्यकारी संचालक

मा. बाबासाहेब हिंदूराव पाटील
व्हा. चेअरमन

[illegible], सभासद बंधू-भगिनी, खाते अधिकारी व सेवक

तार : [illegible]
एस. टी. डी. [illegible] ०२३२५
फॅक्स : [illegible]

फोन : २५४९२२ ते २६ बिद्री एक्स्चेंज
कोल्हापूर ऑफिस : ०२३१- २२६६१५७८, २६६२९११.